

บทที่ 1

บทนำ

สภาพปัญหา

งานด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม เป็นงานที่มีประวัติศาสตร์สืบทอดมายาวนาน ปี พ.ศ. 2476 ได้มีพระราชกฤษฎีกา จัดวางระเบียบกรมในกระทรวงมหาดไทยจัดตั้งแผนกจัดหางาน ขึ้นในกองทะเบียน กรมปลัด ต่อมาได้พัฒนาจัดตั้งเป็นกองกรรมกร กองแรงงาน ในสมัยจอมพล ป.พิบูลย์สงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้สถาปนากรมประชาสงเคราะห์ขึ้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2483 ส่วนของงานประกันสังคมนั้น ในเบื้องต้นได้มีการจัดตั้งกรมประกันสังคมขึ้นในสังกัด กระทรวงการคลัง เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2497 และได้มีวิวัฒนาการจนได้รับการสถาปนา เป็นสำนักงานประกันสังคม เมื่อวันที่ 3 กันยายน 2533 ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 3) จัดตั้งกรมแรงงานขึ้นในกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2508 ในส่วนของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน และกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้จัด ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2535

จนกระทั่งปี พ.ศ. 2536 ได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2536 และพระราชบัญญัติโอนอำนาจหน้าที่และกิจการบริหารบางส่วนของกระทรวง มหาดไทย ไปเป็นของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมอันมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2536 จึงได้ถือกำเนิดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมขึ้น

ในปี 2545 ได้มีการปฏิรูประบบราชการได้มีการจัดตั้งกระทรวงพัฒนาสังคม โดยแยก ส่วนงานในความรับผิดชอบของกรมประชาสงเคราะห์ไป สำหรับงานในด้านอื่นยังคงไว้และ เปลี่ยนชื่อกระทรวงเพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะงานเป็นกระทรวงแรงงานเป็นไปตามพระราช บัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 พ.ศ. 2545 ที่มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2545 โดยมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการ บริหารแรงงาน การจัดหางาน การพัฒนาฝีมือแรงงาน การสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานและการ ประกันสังคม มีส่วนราชการในระดับกรมในความรับผิดชอบแยกตามงานหลัก เป็น 6 กรม คือ สำนักงานรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือ แรงงาน กรมการจัดหางาน และสำนักงานประกันสังคม

จากการแบ่งการบริหารงานข้างต้น กระทรวงแรงงานจึงมีภารกิจที่ต้องดูแลผู้ใช้แรงงาน ทั้งระบบ โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบสอดคล้องกัน โดยในแต่ละกรมได้กำหนดอำนาจหน้าที่สามารถ สะท้อนถึงลักษณะเน้นหนักของการให้บริการประชาชน ได้ดังนี้

1) สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มีภารกิจคือ

มีภารกิจคือ ประสานกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ในระดับจังหวัด ดังนี้

1. ประสานการจัดทำแผนงาน โครงการ ให้ตอบสนองหรือสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวง และทัศนภาพหรือวิสัยทัศน์ที่กำหนด รวมทั้งแผนโครงการอื่นที่กระทรวงฯ สั่งการให้ปฏิบัติเป็นการเฉพาะเรื่อง
2. ประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้เป็นไปตามกรอบแนวทางการพัฒนาชนบทของกระทรวง และแนวทางการพัฒนาจังหวัด
3. รับเรื่องราวร้องทุกข์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาแรงงานและสวัสดิการสังคม และประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดเพื่อแก้ไขปัญหา
4. กำกับ ดูแล และให้การสนับสนุนช่วยเหลือการปฏิบัติตามแผนงาน โครงการของหน่วยงานในสังกัด ให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวง รวมทั้งแก้ไขปัญหาอันเนื่องมาจากการร้องเรียนให้ได้ผลเป็นที่ยุติแล้วรายงานให้กระทรวงทราบ

2) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน มีภารกิจดังนี้

1. ดำเนินการประสานและส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพแรงงาน
 2. ดำเนินการและส่งเสริมงานมาตรฐานฝีมือแรงงาน
 3. ประสานและส่งเสริมหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการพัฒนาฝีมือแรงงาน
 4. เสนอแนะนโยบายแผนแม่บท และกลยุทธ์เชิงนโยบายด้านการพัฒนาฝีมือแรงงาน รวมทั้งติดตามและประเมินผล
 5. ดำเนินการและส่งเสริมให้มีการประกันคุณภาพการพัฒนาฝีมือแรงงาน
 6. พัฒนาระบบสารสนเทศ พัฒนาฝีมือแรงงานให้มีประสิทธิภาพ
 7. พัฒนาโครงสร้างองค์กรและปรับกระบวนการทำงาน
 8. พัฒนาศักยภาพขององค์กร
- มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาระดับฝีมือแรงงาน การกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงาน และการส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาฝีมือแรงงาน

3) กรมการจัดหางาน มีภารกิจดังนี้

1. การบริการจัดหางานในประเทศ
2. การบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ
3. การตรวจสอบคุณภาพและควบคุมการทำงานของคนต่างด้าว
4. การแนะแนวและส่งเสริมการประกอบอาชีพ

มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน
กฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการมีงานทำ

4) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน มีภารกิจดังนี้

1. พัฒนาองค์กรและระบบสารสนเทศ ให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง
2. กำหนดและพัฒนามาตรฐานแรงงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล
3. พัฒนาระบบการบริหารกฎหมายแรงงาน ให้มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม
4. พัฒนาระบบความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน เพื่อ
ป้องกันการสูญเสียของนายจ้างและลูกจ้าง
5. พัฒนาระบบการคุ้มครองแรงงาน และสวัสดิการแรงงานเพื่อคุณภาพชีวิตของผู้ใช้
แรงงาน

6. พัฒนาระบบแรงงานสัมพันธ์ให้เกิดสันติสุขในวงการแรงงาน

มีอำนาจหน้าที่คุ้มครอง ดูแล คมนานทั่วไปและแรงงานเฉพาะกลุ่มให้ได้รับสิทธิ
ประโยชน์ครบถ้วน มีความปลอดภัยในการทำงานและดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยแรงงาน
สัมพันธ์

5) สำนักงานประกันสังคม

มีภารกิจในการให้บริการทางด้านประกันสังคมที่มีคุณภาพสูง แก่สมาชิกและครอบครัว
ซึ่งจะก่อประโยชน์ต่อประเทศและสังคมโดยรวม

อำนาจหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม กฎหมายเกี่ยวกับเงิน
ทดแทนและกองทุนเงินทดแทน

ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงแรงงาน วัตถุประสงค์ที่จะดำเนินการ
และประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่จะทำให้แรงงานไทย เป็นปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ มีทักษะ
ฝีมือในการผลิตสินค้าและบริการที่สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีหลัก
ประกันความมั่นคงในการทำงาน มีสวัสดิการและมีความปลอดภัยในการทำงาน เป้าหมายในการ
ดำเนินงานของกระทรวงแรงงานดังกล่าว มุ่งไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้แรงงาน
นั่นเอง โดยในการดำเนินการจำเป็นต้องอาศัยการประสานความร่วมมือจากกรมต่าง ๆ ในสังกัดของ
กระทรวงแรงงานทั้ง 5 กรม ให้สอดคล้องกันไปในแนวทางเดียวกัน

ในการประสานความร่วมมือดังกล่าว จำเป็นที่จะต้องดำเนินการปรับปรุงในรูปของการ
บูรณาการโครงการ และการประสานการจัดทำแผนพัฒนาแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับ
จังหวัดเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประสานการดำเนินงานในพื้นที่ให้บังเกิดประสิทธิภาพและ
ประสิทธิผลมากขึ้น ในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานจังหวัดดังกล่าว ต้องอาศัยกรอบ
แนวนโยบายจากรัฐบาล จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จากกรอบนโยบายและทิศ

ทางการพัฒนาของกระทรวงแรงงาน โดยมีระยะเวลาของแผนที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในระยะปัจจุบันคือ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2545 – 2549) ซึ่งตามปีงบประมาณแล้วเริ่มดำเนินการใช้แผนตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2544 เป็นต้นมา

การดำเนินการตามภารกิจดังกล่าวเพื่อให้การบริการมีการกระจายไปในระดับภูมิภาค เพราะบุคคลเป้าหมายในความรับผิดชอบของกระทรวงแรงงานส่วนใหญ่เป็นผู้ด้อยโอกาสที่มีอยู่ในทุกจังหวัด จึงได้จัดตั้งหน่วยงานในระดับภูมิภาคทั้ง 4 กรม คือ สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด สำนักงานจัดหางานจังหวัด สำนักงานประกันสังคมจังหวัดและหน่วยงานส่วนกลางที่มีสำนักงานในส่วนภูมิภาคอีก 1 หน่วยงานคือศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด

แผนภูมิโครงสร้างของกระทรวงแรงงาน

แผนภูมิที่ 1 โครงสร้างกระทรวงแรงงาน

ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานในระดับจังหวัด เพื่อให้บังเกิดประสิทธิผลต่อการนำภารกิจ อำนาจหน้าที่ของกรมต่าง ๆ ในกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมไปปฏิบัติให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ใช้แรงงาน จึงได้ศึกษาเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2545 – 2549 กรณีศึกษาจังหวัดชุมพรขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคม พ.ศ.2545 – 2549 กรณีศึกษาจังหวัดชุมพร มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อศึกษาแนวความคิด หลักการ นโยบาย ระเบียบ กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาแรงงาน
2. เพื่อศึกษากระบวนการและขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานจังหวัดชุมพร 5 ปี (พ.ศ. 2545 – 2549)
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานจังหวัดและค้นหาแนวทางการจัดทำแผนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

- ศึกษาแผนพัฒนาแรงงานจังหวัด 5 ปี พ.ศ. 2545 - 2549
- ศึกษาเฉพาะจังหวัดชุมพร

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาแผนพัฒนาแรงงานจังหวัด พ.ศ. 2545 – 2549 ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดชุมพร เป็นการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องเช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 นโยบายกระทรวงแรงงาน แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชุมพรแบบบูรณาการ ตลอดจนเอกสาร ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

หลังจากเสร็จสิ้นการศึกษาในครั้งนี้ คาดว่า

1. ได้ทราบแนวความคิด หลักการ นโยบาย ระเบียบ กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาแรงงาน
2. ได้ทราบถึงกระบวนการและขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานจังหวัดชุมพร 5 ปี (พ.ศ. 2545 – 2549)

3. ได้ทราบปัญหา อุปสรรค สาเหตุและแนวทางแก้ไขในการจัดทำแผนพัฒนาแรงงาน จังหวัดชุมพร 5 ปี (พ.ศ. 2545 – 2549)
4. ได้แนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการจัดทำผลงาน เอกสารที่ขอประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนโยบายและแผน เรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาแรงงานจังหวัด 5 ปี พ.ศ. 2545 – 2549 ศึกษากรณีจังหวัดชุมพร เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และเป็นแนวทางในการศึกษา รวบรวม นำผลงานเสนอให้มีระบบเป็นรูปธรรมจึงได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องนำมาประมวล สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

1. หลักการวางแผน

1.1 ความหมาย

ได้นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการวางแผนไว้ในมุมมองที่หลากหลาย แตกต่างกัน สมควรที่จะนำมาพิจารณา ดังนี้

ชูศักดิ์ เทียงตรง (2520 : 19) ได้กล่าวว่า การวางแผนหมายถึงกระบวนการที่เกี่ยวกับการเตรียมการวินิจฉัยและตัดสินใจที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในอนาคต เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยวิธีการที่ดีที่สุด

อนันต์ เกตุวงศ์ (2523 : 35) ได้ให้ความหมายของแผนว่า คือ กิจกรรมหรืองานในการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบายและวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด

พยอม วงศ์สารศรี (2537 : 64) ได้กล่าวว่า การวางแผนเกี่ยวข้องกับการคาดการณ์เหตุการณ์ต่าง ๆ ในอนาคต และตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด โดยผ่านกระบวนการคิดก่อนทำ ฉะนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่า การวางแผน คือ ความพยายามที่เป็นระบบ (Systematic attempt) เพื่อตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับอนาคตเพื่อให้องค์การบรรลุผลที่ปรารถนา

อนันต์ เกตุวงศ์ (2523 : 35) ได้ให้ความหมายของแผนว่า คือ กิจกรรมหรืองานในการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบายและวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อันอาจแยกเป็นองค์ประกอบได้ 3 ประการ

- 1) จะต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับอนาคต
- 2) จะต้องเป็นการกระทำ
- 3) จะต้องเป็นการกระทำที่ติดต่อกัน จนสำเร็จตามเป้าหมาย

Harold Koontz และ Cyril O' Donnell (1968 : 81) ได้กล่าวไว้ว่า การวางแผนคือการตัดสินใจไว้ล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร เมื่อใดและใครเป็นผู้กระทำ

PPLe Breton และ Date A.Henning (1961 : 7) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึงวิธีการกระทำที่กำหนดไว้ล่วงหน้าแล้ว ประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการ

- 1) จะต้องเกี่ยวข้องกับอนาคต
- 2) จะต้องเกี่ยวข้องกับการกระทำ
- 3) จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ชี้ให้เห็นว่าเป็นเรื่องส่วนตัวหรือเรื่ององค์กร

Fremont E. Kast และ James E. Rosenzweig (1968 : 435 – 436) ได้แสดงทัศนะว่า การวางแผนคือกระบวนการของการพิจารณาตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร อย่างไร มีการเลือกวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ และวิธีปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ นั้น

จากความหมายของการวางแผนในการแสดงทัศนะของนักวิชาการดังที่ได้กล่าวมาแล้ว การวางแผนมีความหมายเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1) การวางแผนเป็นกระบวนการ ซึ่งแปลว่ากรรมวิธีหรือลำดับการกระทำซึ่งดำเนินการต่อเนื่องกันไปจนสำเร็จลง ณ ระดับหนึ่ง การวางแผนจึงมีขั้นตอนเริ่มต้น จนถึงขั้นตอนสิ้นสุดของการวางแผนและแต่ละขั้นตอนจะมีความสัมพันธ์กัน

2) การวางแผนเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และวิธีดำเนินการที่เป็นรูปธรรมที่ตอบสนององค์กร โดยนัยแห่งความหมายนี้ การวางแผนเป็นเรื่องขององค์กรมิใช่เรื่องส่วนตัว และมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และวิธีการดำเนินการที่เป็นรูปภาพ หมายถึงจะต้องมีผลผลิตของการวางแผนที่สามารถจับต้องได้ ซึ่งได้แก่เอกสารแผนมิใช่กำหนดไว้ลอย ๆ โดยไม่มีรูปธรรม

3) การวางแผนเป็นเรื่องของอนาคต หมายความว่า เป็นการคาดการณ์หรือคิดล่วงหน้า สำหรับเหตุการณ์ที่กำหนดระยะเวลาข้างหน้าไม่ถึง แต่การคาดการณ์หรือคิดล่วงหน้าในรูปของการวางแผนดังกล่าว จะต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อมูล ข้อเท็จจริง มีกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล มีการวิเคราะห์ มีแนวโน้ม ตลอดจนมีการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กรที่อาจส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวางแผนด้วย

4) การวางแผนจะต้องมีการตัดสินใจและการกระทำ หมายความว่าในการวางแผนจะต้องมีกระบวนการตัดสินใจ เลือกหนทางหรือการกระทำที่เหมาะสมและดีที่สุด ให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนนั้น หลังจากตัดสินใจเลือกหนทางที่ดีที่สุดและจะต้องมีการนำทางเลือกหรือหนทางนั้นไปสู่การปฏิบัติด้วย

จากความหมายของนักวิชาการที่ผู้ศึกษาได้รวบรวมมาสามารถสรุปได้ว่า การวางแผน หมายถึง กระบวนการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ กิจกรรมที่จะกระทำในอนาคตเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการนั้น

1.2 หลักการพื้นฐานในการวางแผน

พยอม วงศ์สารศรี (2537 : 68 – 69) ได้ให้หลักการพื้นฐานในการวางแผนไว้ 4 ประการด้วยกัน คือ

1) การวางแผนจะต้องสนับสนุนเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การ (Contribution to Purpose and Objectives) ในการวางแผน ผู้วางแผนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญว่าเป้าหมายของแผนทุกแผนที่กำหนดขึ้นนั้น จะต้องเกื้อหนุนและอำนวยความสะดวกให้เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์การสัมฤทธิ์ผล หลักการนี้เกิดขึ้นจากธรรมชาติขององค์การธุรกิจต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้น เพื่อให้วัตถุประสงค์ของกลุ่มบุคคลที่ร่วมกันในองค์การบรรลุตามเป้าหมายหรือประสบความสำเร็จได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกอย่างจริงจัง

2) การวางแผนเป็นงานอันดับแรกของกระบวนการจัดการ (Primacy of Planning) กระบวนการจัดการประกอบด้วย

- 2.1) การวางแผน (Planning)
- 2.2) การจัดองค์การ (Organizing)
- 2.3) การจัดบุคคลเข้าทำงาน (Staffing)
- 2.4) การสั่งการ (Leading)
- 2.5) การควบคุม (Contrilling)

การวางแผนเป็นงานเริ่มต้นก่อนขั้นตอนอื่น ทั้งนี้ เพราะการวางแผนจะเป็นตัวสนับสนุนให้งานด้านอื่น ๆ ดำเนินไปด้วยความสอดคล้อง

3) การวางแผนเป็นหน้าที่ของผู้จัดการทุกคน (Pervasiveness of planning)

การวางแผนเป็นงานของผู้จัดการทุกระดับที่จะต้องทำ แล้วแต่ขอบเขตของอำนาจหน้าที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะผู้จัดการในระดับที่ต่างกัน ต่างมีความรับผิดชอบควบคุมให้งานที่ตนกระทำอยู่ให้ประสบความสำเร็จ ฉะนั้น การวางแผนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

4) ประสิทธิภาพของแผนงาน (Efficiency of plans)

ในการวางแผนนั้น ผู้วางแผนจะต้องคำนึงให้แผนงานที่วางมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถพิจารณาจากการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การด้วยการลงทุนอย่างประหยัดและคุ้มค่า เช่นการใช้ เวลา เงิน เครื่องมือ แรงงาน และการบริหารที่ดี สร้างความพึงพอใจให้แก่สมาชิกในองค์การ

1.3 ชนิดและประเภทของแผน

ในการจัดแบ่งประเภทของแผนตามระยะเวลานั้น โดยทั่ว ๆ ไป จะแบ่งเป็น 2 ช่วงเวลา คือ แผนระยะยาว (Long – Tern Ptan) และแผนระยะสั้น (Short – Tern Plan) องค์การขนาดใหญ่เช่นองค์การของรัฐที่มีแผนระยะยาวและมีระยะเวลานาน ก็จะกำหนดให้มีแผนระยะปานกลางขึ้น

สำนักพัฒนาเมือง (2528 : 4 – 5) ได้กำหนดแผนแต่ละประเภทแบ่งตามระยะเวลา ดังนี้

1) แผนระยะยาว (Long - Tern Plan)

เป็นแผนที่ใช้ระยะเวลาดำเนินการที่กำหนดไว้ล่วงหน้าประมาณ 10 ปีขึ้นไป จึงเป็นแนวทางกว้าง ๆ ซึ่งเน้นเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงสภาพของระบบเศรษฐกิจและสังคมให้ดีขึ้นในระยะยาว โดยมีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากสภาพปัญหา ความต้องการ นโยบาย และศักยภาพของเมืองมากำหนดเป็นกรอบของการพัฒนาว่าเมืองควรเป็นอย่างไรในอนาคต

2) แผนระยะปานกลาง (Medium – Tern Plans)

เป็นแผนที่ใช้ระยะเวลาดำเนินการประมาณ 3 – 5 ปี เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น เป็นแผนที่กำหนดวิธีการพัฒนาและแก้ไขปัญหาให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยนำเอาปัญหาความต้องการ นโยบาย และศักยภาพ มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาสนองตอบความต้องการ นโยบาย และพัฒนาศักยภาพตามกระบวนการของการวางแผน ซึ่งแยกออกเป็น 4 สาขา คือ สาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ สาขาการพัฒนาสังคม สาขาพัฒนาการเมืองการบริหาร และสาขาพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ต่อจากนั้นกำหนดเป็นแผนงานหลัก แผนงานย่อย และโครงการตามลำดับ

3) แผนระยะสั้น (Short – Tern Plan)

หมายถึงแผนประจำปี มีระยะเวลาประมาณ 1 ปี ในแผนประจำปีนี้จะมีรายละเอียดที่เกี่ยวกับงบประมาณ วิธีดำเนินการ สถานที่ปฏิบัติงาน ระยะเวลาของกิจกรรมและงานที่จะต้องทำในปีนั้นระบุไว้

นอกจากการใช้ระยะเวลาเป็นปัจจัยกำหนดในการแบ่งประเภทของแผนแล้วยังสามารถแบ่งชนิดของแผนตามวัตถุประสงค์ของการใช้แผนนั้น เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตลอดจนการบริหารจัดการและโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งนี้โดยการนำปัญหาของท้องถิ่น ความต้องการของประชาชน นโยบายหรือคำสั่ง (Policy or Directive) ของส่วนกลางหรือผู้บริหารและศักยภาพ (Potential) ซึ่งหมายถึงข้อได้เปรียบหรือข้อเด่นของหน่วยงานมาวิเคราะห์นโยบายและพัฒนาศักยภาพแล้วจึงกำหนดออกมาในรูปแบบของแผนงานและโครงการเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขสภาพปัญหาสภาพต่าง ๆ ให้ดีขึ้น

แผนพัฒนาอีกชนิดหนึ่ง รู้จักกันในนามของแผนพัฒนาสมบูรณ์แบบ (Comprehensive Development Plan) หมายถึงแผนพัฒนาที่มีการผสมผสานและครอบคลุมทั้งสาขาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการบริหารและโครงสร้างพื้นฐานของเมืองโดยมีการประสานกันกับแผนพัฒนาด้านชาติ (National Plan) ระดับภาค (Regional Plan) และระดับท้องถิ่น (Local Plan) ทั้งในด้านของการสนับสนุน การพัฒนาซึ่งกันและกัน ในด้านของระยะเวลาด้วย

1.4 ลำดับชั้นของแผน

ในการจัดลำดับชั้นของแผนนั้น สำนักพัฒนาเมือง (2528 : 5 – 6) ได้จำแนกออกเป็นชั้นต่าง ๆ ดังนี้

1) แผนแม่บท (Master Plan)

เป็นแนวทางหรือวิธีดำเนินงานซึ่งได้กำหนดไว้ล่วงหน้าเป็นการกำหนดกรอบในการดำเนินงานไว้อย่างกว้าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหารและการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อให้กิจกรรมของเมืองและความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น ตัวอย่างของแผนแม่บทได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น

2) แผนสาขา (Sectoral Plan)

แผนสาขาสามารถกำหนดออกได้เป็น 4 สาขา ได้แก่ สาขาพัฒนาเศรษฐกิจ สาขาการพัฒนาระบบ สาขการพัฒนาการเมืองและการบริหาร และสาขาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายให้สอดคล้องกับแผนแม่บท และเพื่อตอบสนองต่อความต้องการ นโยบาย และศักยภาพ ซึ่งจะทำให้การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3) แผนงาน (Programme)

หมายถึงกลุ่มของงานหรือโครงการตั้งแต่ 2 โครงการขึ้นไปที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยที่โครงการเหล่านั้นจะต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องประสานกันและมุ่งไปสู่วัตถุประสงค์เดียวกันของแผนงานนั้น

4) โครงการ (Project)

หมายถึงงานหรือกลุ่มของกิจกรรมที่มีลักษณะแตกต่างไปจากงานประจำและมีการกำหนดลักษณะขนาด สถานที่ ระยะเวลา งบประมาณและแนวทางที่จะดำเนินการอย่างสอดคล้องกัน เพื่อให้โครงการนั้น ๆ บรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายที่กำหนดไว้

5) กิจกรรม (Activity or Task)

เป็นการแสดงถึงการกระทำหรือภารกิจที่ส่งผลให้โครงการสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์เป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งในแง่ของการวางแผนแล้ว กิจกรรมหรืองานนับว่าเป็นส่วนที่เล็กที่สุด

1.5 ขั้นตอนของการวางแผน

ในการแบ่งขั้นตอนของการวางแผนนั้น กองวิชาการและแผนงานฯ ได้พิจารณาวิธีการวางแผนโดยทั่วไปเป็นขั้นตอน ดังนี้

- 1) ขั้นวางแผน (Planning)
- 2) ขั้นปฏิบัติตามแผน (Implementation)
- 3) ขั้นตรวจสอบติดตามผล (Monitoring and Evaluation)

ขั้นที่ 1 วางแผน

1) ศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ที่เป็นอยู่โดยละเอียด เพื่อนำความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอยู่มาเป็นอุปกรณ์ในการวางแผน เป็นการรวบรวมข้อเท็จจริงต่าง ๆ ทั้งเป็นส่วนเกื้อกูลและอุปสรรคต่อการดำเนินงาน เพื่อนำมาวิเคราะห์และใช้ประกอบการวางแผน เช่น

1.1) สถานการณ์ที่เป็นอยู่

- ข้อมูลที่เป็นสถิติตัวเลข
- ข้อมูลที่เป็นความต้องการของประชาชน

1.2) ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพเช่น คน วัสดุอุปกรณ์ เงิน สถานที่ เวลา นโยบาย ระเบียบ กฎหมาย ฯลฯ

1.3) ข้อจำกัดและปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องที่จะเกิดล่วงหน้า เช่น เรื่องคน เครื่องมือ เครื่องใช้ สภาพดินฟ้าอากาศ

2) การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย

2.1) ในการทำงานจำเป็นต้องมีนโยบายในการทำงาน ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นกรอบหรือแนวทางปฏิบัติของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการปฏิบัติงานจะเป็นไปในแนวเดียวกัน นอกจากนี้ จำเป็นต้องรู้ว่าเราต้องการทำอะไร เพราะอะไร และต้องการทำมากน้อยแค่ไหนการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายอาจทำได้ 2 ทาง

- โดยได้รับมอบหมายหรือคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาให้ทำเรื่องนั้น
- ต้องการทำสิ่งนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาท้องถิ่นหรือเพื่อบำบัดความเดือดร้อนหรือความต้องการของประชาชน

2.2) ลักษณะของวัตถุประสงค์

- สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์การ
- ชัดเจน
- สามารถเป็นไปได้
- เหมาะสมกับกับเวลาและโอกาส
- ไม่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายของรัฐบาลหรือองค์การ

2.3) ลักษณะของเป้าหมาย

- ชัดเจนเข้าใจง่าย
- สามารถวัดได้
- มีกำหนดเวลาที่แน่นอน
- บอกพื้นที่เป้าหมายไว้ชัดเจน
- เป็นสิ่งที่เป็นไปได้
- มีความสัมพันธ์กับปัญหา

3) การพิจารณาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไข

3.1 พิจารณาถึงตัวปัญหา

3.2 พิจารณาถึงสาเหตุของปัญหา

3.3 พิจารณาหาทางแก้ไข

3.4 พิจารณาทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ไขปัญหา

4) กำหนดแผนงานและโครงการ

เมื่อได้รวบรวมข้อเท็จจริงและทราบเป้าหมายที่แน่นอนแล้ว จึงเริ่มลงมือวางแผนโดยยึดหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วเป็นหลักและพิจารณาว่าปัจจัยต่างๆ ที่มีอยู่ประกอบด้วยการดำเนินการในขณะนั้น จะดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้หรือไม่ จะต้องใช้เวลานานน้อยเท่าใด โดยกำหนดเป็นแผนงานกว้าง ๆ ในแต่ละแผนงานมากำหนดเป็นโครงการต่าง ๆ อีกชั้นหนึ่ง

5) การปรับปรุงแผน

เนื่องจากการวางแผนเป็นส่วนสำคัญของการบริหารงานภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ พุคง่าย ๆ การวางแผนการเสี่ยง แต่เป็นการเสี่ยงที่มีหลักเกณฑ์ จึงไม่ควรหวังผลเลิศจนเกินไป ในทางวิชาการถือว่าไม่มีแผนใดที่เป็นแผนศักดิ์สิทธิ์ที่จะต้องปฏิบัติได้ผลเสมอไป ตรงกันข้าม การปฏิบัติตามแผนอาจไม่เป็นไปตามที่มุ่งหวังไว้ก็ได้ จึงจำเป็นต้องมีการตรวจสอบปรับปรุงแผนอยู่เสมอ ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา แผนจึงไม่ควรกำหนดตายตัวจนเกินไป ควรยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติตามแผน

แผนที่สมบูรณ์จะต้องมีการปฏิบัติตามแผน มีการอำนวยความสะดวกและการประสานงานที่ดี เพื่อให้การปฏิบัติบังเกิดผลอย่างแท้จริง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการเผยแพร่ผลงานให้ผู้บริหารทุกระดับได้รับรู้ และนำไปปฏิบัติ สรุปได้ดังนี้

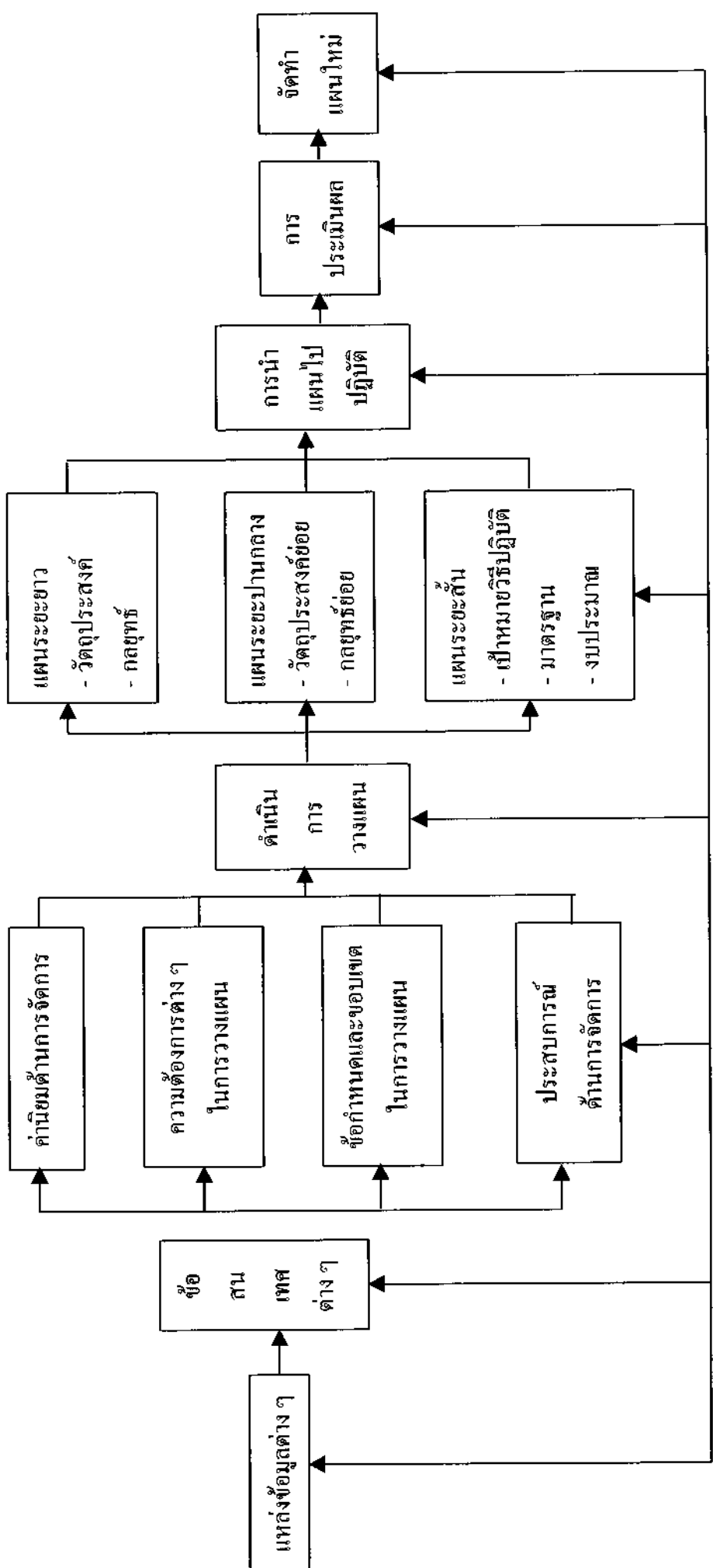
- การยอมรับผู้มีอำนาจบริหาร
- ทำความเข้าใจกับผู้ร่วมปฏิบัติ
- การวางแผนปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 3 การประเมินผล

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้
โดยการนำผลที่ได้รับมาเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้อยู่เป็นระยะ ๆ โดยการ

- วางแผนมาตรฐานการควบคุม
- ประเมินผลและติดตาม
- แก้ไขปรับปรุงแผน

โดยสรุป Harrison (1978 : 87) ได้กำหนดรูปแบบของกระบวนการวางแผน แสดง
ตามแผนภูมิ ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 2 : แสดงรูปแบบของกระบวนการวางแผน

ความสำคัญของแผนงาน

แผนงานที่ดีจะช่วยอำนวยความสะดวกในการบริหารงานขององค์กรเป็นอย่างมาก เช่น (กรมการปกครอง, 2509 : 24-25)

- (1) ช่วยให้การบริหารงานเป็นไปโดยประสานสอดคล้องกัน การทำงานเป็นทีมเวิร์คก่อให้เกิดสามัคคีในหมู่คณะ
- (2) การปฏิบัติตามแผนก่อให้เกิดการประหยัดทั้งกำลังเงิน กำลังคนและเวลา
- (3) แผนงานที่ดีจะช่วยให้งานดำเนินไปอย่างรวดเร็วและประสิทธิภาพ
- (4) ช่วยให้การตรวจสอบและควบคุมงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- (5) แผนงานที่ดีจะช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่การงานของผู้บังคับบัญชาให้น้อยลง โดยเฉพาะการใช้เทคนิคการมอบอำนาจหน้าที่จะได้ผลดีมาก
- (6) แผนงานที่ดีจะสามารถระดมกำลังคนและทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์กรมาใช้ได้อย่างได้ผลโดยทั่วถึง
- (7) ช่วยให้การขยายงานและการปรับปรุงองค์การดำเนินไปได้โดยสะดวกรวดเร็ว

หลักสำคัญของการวางแผน

การวางแผนเป็นกระบวนการที่สำคัญขั้นหนึ่งในการบริหารงานเป็นภาระหน้าที่และเป็นการใช้ศิลปะของภาวะผู้นำที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง หลักการสำคัญที่ควรคำนึงในการวางแผนมีดังนี้ คือ (กรมการปกครอง, 2509 : 25-26)

- 1) การวางแผนควรกระทำเมื่อจะเริ่มดำเนินงานเป็นอันดับแรก ต่อจากนั้นผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าองค์กรอาจจัดวางแผนอีกเมื่อเริ่มงานใหม่ เมื่อมีการปรับปรุงงานใหม่ในกรณีฉุกเฉิน หรือเมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติ จึงปรับปรุงแผนงานเสียใหม่ก็ได้ดังนี้ เป็นต้น
- 2) วัตถุประสงค์และนโยบาย จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจให้ชัดเจน เพราะหากไม่ทำความเข้าใจให้ดีตั้งแต่ต้นหรือเข้าใจในสาระของวัตถุประสงค์ผิดพลาดแผนงานที่กำหนดขึ้นจะล้มเหลว
- 3) ปัจจัยต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการวางแผนที่สำคัญ ได้แก่ ข้อมูลข่าวสาร คน เงิน วัสดุสิ่งของ สถานที่ และเวลาจะต้องจัดเตรียมให้พร้อม
- 4) วิธีดำเนินงานตามแผน เมื่อได้วางแผนขึ้นแล้วจะต้องพิจารณาหาวิธีการที่จะดำเนินงานตามแผนไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้ เพื่อช่วยให้แผนงานที่กำหนดขึ้นเป็นแผนที่สามารถดำเนินการได้ นอกจากนี้ ควรจะวางมาตรการในการควบคุมการดำเนินงานอีกด้วย
- 5) คำนึงถึงภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อม ดินฟ้าอากาศ คุณค่าทางสังคม พฤติกรรมของคน ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันเป็นที่ยึดถือของคนกลุ่มนั้น

กระบวนการวางแผน

แบ่งขั้นตอนที่สำคัญเป็น 5 ประการ ดังนี้ คือ

- การกำหนดวัตถุประสงค์
- การประเมินสภาพการณ์ปัจจุบัน
- การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
- ข้อปฏิบัติตามแผน
- ขั้นตอนติดตามผลและปรับปรุงแผน

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ (Setting the objective)

วัตถุประสงค์เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการวางแผน เพราะเหตุว่าวัตถุประสงค์เป็นเสมือนจุดมุ่งหมายที่จะต้องดำเนินการ หรือบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น มีคำหลายคำที่ใช้ในความหมายใกล้เคียงกันกับคำว่าวัตถุประสงค์ ในบางกรณีได้มีการใช้ทดแทนกันได้สำหรับคำว่า จุดประสงค์ (Objective) จุดมุ่งหมาย (Goal) และเป้าหมาย (Target)

2. การประเมินสภาพการณ์ปัจจุบัน (Evaluation present condition)

การศึกษาพิจารณาสภาพการณ์ปัจจุบันมีผลอย่างสำคัญต่อการวางแผน เหตุว่าในการวางแผนนั้นมีปัจจัยหลายประการที่อยู่นอกเหนืออำนาจการควบคุมของฝ่ายบริหาร แต่ปัจจัยเหล่านั้นก็มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามแผนเป็นอันมาก เช่น สภาพการณ์เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงทางเศรษฐกิจ หรือภัยพิบัติต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้นการคาดการณ์จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพิจารณาสภาพการณ์ในการวางแผนมาก

3. การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล (Collection and analysis of data)

การวิเคราะห์ข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการวางแผน เป็นขั้นตอนที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการวางแผน โดยเฉพาะข้อมูลและข่าวสารที่รวบรวมมาได้นั้นจะต้องมีความถูกต้องแม่นยำและทันสมัย มิฉะนั้น จะทำให้การวางแผนผิดพลาดได้ง่ายเทคนิคในการวิเคราะห์ข้อมูลและข่าวสารนั้น เป็นวิธีการเฉพาะที่ต้องอาศัยความชำนาญพิเศษของเจ้าหน้าที่ อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปมักจะนึกถึงข้อควรคำนึงในการวางแผน ซึ่งมักจะต้องถามคำถามง่าย ๆ เกี่ยวกับการวางแผน (Basic Question for Planning) หรือ 5W+H อันได้แก่ Why What Where When Who How

ในขั้นลงมือวางแผนนี้ ผู้วางแผนจะต้องทำการตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติ ซึ่งมักจะมีหลาย ๆ ทางด้วยกัน เพื่อให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ของแผนได้ดีที่สุด

4. ขั้นปฏิบัติตามแผน (Execution of the plan)

การปฏิบัติตามแผนที่ได้กำหนดไว้แล้วนี้ จะต้องจัดลำดับขั้นของการดำเนินงานตามแผนให้สอดคล้องต้องกันเพราะว่าแผนต่าง ๆ จะต้องมีความเกี่ยวเนื่องกัน โดยมีเวลาเป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะเชื่อมโยงในการทำงานตามลำดับขั้นของแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องกัน จึงจะช่วยทำให้การบริหารงานเป็นไปโดยราบรื่น

5. ขั้นติดตามและปรับปรุงแผน (Monitoring and review)

เป็นที่ยอมรับกันว่า แผนเป็นเรื่องของอนาคต ดังนั้น การกำหนดแผนเมื่อนำเอาไปปฏิบัติจัดทำแล้วอาจจำเป็นต้องมีข้อแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ดังนั้น การปฏิบัติตามแผนจึงอาจมีข้อแตกต่างไปจากเหตุการณ์หรือสิ่งที่เราคาดไว้ได้และเมื่อเป็นเช่นนี้ ก็อาจทำให้การปฏิบัติงานตามแผนต้องมีข้อที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขได้เสมอ ดังนั้น การติดตามและปรับปรุงการปฏิบัติงานตามแผน จึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นที่จะต้องกระทำอยู่ทุกขั้นตอนเพื่อให้การดำเนินงานตามแผนนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้

ข้อคำนึงบางประการเกี่ยวกับการวางแผน

แผนเป็นรากฐานสำคัญของการบริหาร แผนควรได้รับความเอาใจใส่ให้ความสำคัญเป็นพิเศษจากผู้บริหารงาน แม้กระนั้นก็ตาม แผนงานอาจมีอุปสรรคข้อขัดข้องเกิดขึ้นได้เสมอ การที่นำเอาอุปสรรคเกี่ยวกับการวางแผนงานมาพิจารณาในที่นี้ นอกจากจะเป็นการช่วยให้สามารถพยากรณ์สิ่งที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตกับการวางแผนแล้ว แม้หากเกิดอุปสรรคขึ้นจริงก็เป็นสิ่งที่ผู้วางแผนพร้อมที่จะเผชิญอยู่ก่อนแล้ว จึงอาจจัดปัญหาหรือบรรเทาให้ลดน้อยลงได้

อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการวางแผน ได้แก่

- (1) การขาดความรู้ทางหลักวิชาเกี่ยวกับวิธีการวางแผน
- (2) ขาดข้อมูลและข่าวสารที่ดีสำหรับนำมาใช้ในการวางแผน
- (3) ผู้วางแผนไม่ให้ความสำคัญในหลักวิชาการเกี่ยวกับการวางแผนอย่างเพียงพอ คือ วางแผนตามความเคยชินหรือตามอารมณ์
- (4) วัตถุประสงค์และนโยบายไม่แน่นอน ทำให้เกิดความยุ่งยากแก่การวางแผนจะทำให้ประสานงานสอดคล้องกันไม่ได้
- (5) นำเอาผลประโยชน์ส่วนตัวมาพัวพันกับแผนงานนั้น
- (6) อุปสรรคจากสภาพแวดล้อม ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี
- (7) ขาดปัจจัยสำคัญในการวางแผน เช่น ขาดนักวิชาการ ขาดกำลังเจ้าหน้าที่ ขาดกำลังเงินและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

สรุป

การวางแผนเป็นหลักการสำคัญขั้นมูลฐานของกระบวนการบริหาร แผนที่ดีจะช่วยให้การบริหารงานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความราบรื่น รูปแบบของแผนมีหลายอย่างต่างกัน สุดแต่จะวางแผนขึ้นใช้สำหรับกิจการใด และวัตถุประสงค์อย่างไร องค์ประกอบสำคัญของแผนขึ้นอยู่กับเวลาและลักษณะมุ่งประสงค์ของแผนนั้น ๆ

แผนงานเป็นแนวทางที่จะช่วยให้การบริหารงานดำเนินไปด้วยดีเกิดประสิทธิภาพแผนงานเปรียบเทียบกับเป็นเครื่องมือที่จะช่วยชี้ทางในการดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าแผนงานนั้นจะดีแค่ไหนก็ตาม หากผู้ใช้แผนไม่ดำเนินตามแผนหรือไม่ให้ความสนใจแก่แผนงานนั้นเท่าที่ควร แผนงานนั้นก็ไร้ความหมายไม่แตกต่างอะไรไปจากเศษกระดาษหากคำนึงเสมอว่าแผนงานเป็นหลักและรากฐานของการปฏิบัติงาน ถ้าปราศจากการวางแผนและติดตามผลที่ดีแล้ว โอกาสที่จะทำงานให้ได้ผลดีมีอยู่น้อยอาจเสียเวลา เสียแรงงานและเสียเงินจำนวนมากเพื่อแก้ไขอุปสรรค

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 เพื่อให้การศึกษาการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานจังหวัดมีความสมบูรณ์จึงได้ศึกษาแผนพัฒนาระดับชาติเป็นกรอบในการวิเคราะห์ถึงความเชื่อมโยงของแผนโดยมีรายละเอียดดังนี้

ภายใต้เงื่อนไขและสถานการณ์เปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมดังกล่าว ประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านที่สำคัญที่สุดช่วงหนึ่ง จึงต้องปรับตัวและทบทวนกระบวนการพัฒนาประเทศใหม่ โดยกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาในอนาคตที่คำนึงถึงการสร้างความสมดุลและภูมิคุ้มกันให้ระบบเศรษฐกิจไทยสามารถเติบโตต่อไปได้อย่างมีคุณภาพและอย่างยั่งยืน โดยมีการพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น มีการเตรียมความพร้อมที่รองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของโลก เพื่อรักษาสมรรถนะทางเศรษฐกิจของประเทศและการพัฒนาสังคมเพื่อความอยู่ดีมีสุขของคนไทยในระยะยาว

2. วิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544 : 13 – 24)

จากการทบทวนประเมินผลการพัฒนาที่ผ่านมาและการวิเคราะห์เงื่อนไขสถานการณ์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่จะมีผลต่อทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะต่อไป ประกอบกับการนำผลจากการระดมความคิดจากประชาชนในทุกภาคส่วนของสังคมไทยนับตั้งแต่ระดับจังหวัด ระดับอนุภาคและระดับชาติ มาสังเคราะห์เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ เกิดเป็น “วิสัยทัศน์ร่วมของการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต 20 ปี” ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเป็นไปได้อย่างสมเหตุสมผลเป็นที่ยอมรับร่วมกัน สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมไทยได้ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายและค่านิยมร่วม

(1) จุดมุ่งหมายหลัก

มุ่งเน้นการแก้ปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศให้เกิด “การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย” โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบ องค์กรที่ชี้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและการพัฒนาอย่างมี “ดุลยภาพ” ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คนในสังคมมีความสุขถ้วนหน้า สามารถพึ่งตนเองและก้าวตามโลกได้อย่างรู้เท่าทัน โดยยังคงรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นไทย

(2) ค่านิยมร่วม

สร้างจิตสำนึกให้คนไทยตระหนักถึงวิกฤติของประเทศและความจำเป็นที่ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการคิด ทักษะคิด และกระบวนการทำงาน โดยยึด “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญานำทางเพื่อให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารจัดการประเทศที่มุ่งสู่ประสิทธิภาพ คุณภาพ ก้าวตามโลกได้อย่างรู้เท่าทัน โดยมีความสามารถเลือกใช้ความรู้และเทคโนโลยีได้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม มีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี และมีความยืดหยุ่นพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างคนดีที่เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต

2. สังคมไทยที่พึงประสงค์

เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสร้างคุณค่าที่ดีในสังคมไทยบนพื้นฐานของการอนุรักษ์วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของความเป็นไทย จึงได้กำหนดสภาพสังคมไทยที่พึงประสงค์โดยมุ่งพัฒนาสู่ “สังคมที่เข้มแข็งและมีดุลยภาพ” ใน 3 ด้าน คือ

(1) สังคมคุณภาพ

สังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพที่ยึดหลักความสมดุล พอดี และพึ่งตนเองได้

(1.1) คนไทยทุกคนมีโอกาสและความเสมอภาคที่จะพัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ เพื่อเป็นคนดี คนเก่ง ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย เคารพกฎหมาย มีความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกสาธารณะ มีความสามารถคิดเอง ทำเอง และพึ่งพาตนเองมากขึ้น

(1.2) คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรงสมบูรณ์ สามารถเข้าถึงบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม มีสภาพแวดล้อมดี มีเมืองและชุมชนน่าอยู่ มีระบบดี มีประสิทธิภาพ และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

(1.3) เศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและแข่งขันได้ เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ ได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสมดุลกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยการบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพ มีการกระจายรายได้และกระจายผลการพัฒนาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม พร้อมก้าวสู่เศรษฐกิจยุคใหม่อย่างรู้เท่าทัน

(1.4) ระบบการเมืองการปกครองโปร่งใส เป็นประชาธิปไตย มีเสรีภาพและ เสถียรภาพ นักการเมืองมีคุณภาพ คุณธรรม มีกระบวนการยุติธรรมเป็นที่พึ่งของประชาชนและมีความเป็นธรรมในสังคมไทย

(2) สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้

สังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ที่สร้างโอกาสให้คนไทยทุกคน คิดเป็นทำเป็น มีเหตุผล สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง มีการเสริม สร้างฐานทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี มีนวัตกรรม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถลงทุน ทางปัญญา เพื่อเสริมสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างรู้ทันโลก และสามารถรักษาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม ควบคู่กับการสืบสานประเพณี วัฒนธรรม และศาสนา

(3) สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน

สังคมไทยเป็นสังคมที่ดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมและคุณค่าของเอกลักษณ์สังคมไทย ที่ พึ่งพาเกื้อกูลกัน รู้รักสามัคคี มีจารีตประเพณีดีงาม มีการดูแลผู้ด้อยโอกาสและคนยากจน มีความ รักภูมิใจในชาติและท้องถิ่น สามารถรักษาสถาบันครอบครัวให้เป็นสถาบันหลักของสังคม ที่ เป็นรากฐานการพัฒนาชุมชน เครือข่ายชุมชนให้เข้มแข็ง นำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขของคนไทย

3. วิสัยทัศน์ร่วม

การพัฒนาประเทศไทยจะยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ให้การพัฒนาอยู่ บนพื้นฐานของความสมดุลพอดีและความพอประมาณอย่างมีเหตุผล นำไปสู่สังคมที่มีคุณภาพทั้ง ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง สามารถพึ่งตนเอง มีภูมิคุ้มกันและรู้เท่าทันโลก คนไทยส่วนใหญ่มีการศึกษาและรู้จักเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นคนดี มีคุณธรรมและซื่อสัตย์สุจริต อยู่ใน สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สามารถรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่ไปกับการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงาม ดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมและคุณค่าของสังคมไทยที่มีความสมานฉันท์และเอื้อ อาทรต่อกัน อันจะเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศอย่างสมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน

บทบาทการพัฒนาประเทศ

เพื่อก้าวสู่วิสัยทัศน์ร่วมของสังคมไทย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญกับการ วาง “บทบาทการพัฒนาประเทศ” ในอนาคตอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับศักยภาพและบทบาท ทางเศรษฐกิจของพื้นที่ โดยอาศัยความได้เปรียบหรือจุดแข็งที่มีอยู่ในการสร้างศักยภาพการพัฒนา ขณะเดียวกันอาจนำข้อได้เปรียบไปทดแทนจุดอ่อนหรืออุปสรรคที่เผชิญอยู่ เพื่อเสริมโอกาสการ ปรับโครงสร้างการพัฒนาประเทศให้มีสถานะการแข่งขันที่ดีขึ้น ดังนี้

1. พัฒนาสู่ความเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของภูมิภาค โดยอาศัยศักยภาพด้านการผลิตการ เกษตรที่ยังคงเป็นแหล่งผลิตอาหารที่มีคุณภาพที่สำคัญของโลก ตลอดจนศักยภาพของภาคธุรกิจ

บริการที่มีโอกาสพัฒนาขึ้นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยเฉพาะธุรกิจการท่องเที่ยว การบริการสุขภาพและโภชนาการ และการออกแบบด้านสถาปัตยกรรมและในอุตสาหกรรมการผลิตที่ทันสมัย เช่นอัญมณีและเครื่องประดับ เครื่องหนังและรองเท้า เสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม โดยมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการผลิตร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเหมาะสม ขณะเดียวกันยังมีบริการด้านการศึกษาที่เริ่มเชื่อมโยงกับสถาบันนานาชาติในภูมิภาคต่าง ๆ มากขึ้นแล้ว เพื่อเตรียมพัฒนาประเทศสู่การเป็นฐานเศรษฐกิจของภูมิภาค ทั้งด้านการเกษตร การแปรรูปการเกษตรและอาหาร รวมทั้งเป็นฐานการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และเป็นศูนย์กลางการศึกษาและวิทยาการที่เข้มแข็ง

2. พัฒนาเป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านและภูมิภาค โดยอาศัยทุนทางเศรษฐกิจที่ได้พัฒนาขึ้นแล้ว ทั้งในเรื่องโครงข่ายโครงสร้างพื้นฐานและสื่อสารโทรคมนาคมที่กระจายอย่างทั่วถึงในพื้นที่ฐานเศรษฐกิจของประเทศ ควบคู่กับมีความได้เปรียบทางทำเลที่ตั้งของประเทศที่สามารถเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งจุดแข็งของวัฒนธรรมไทยที่ประณีประนอม ยืดหยุ่น เปิดกว้างและปรับตัวได้ง่ายภายใต้กระแสวัฒนธรรมที่หลากหลาย เอื้อต่อการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ ประกอบกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีอยู่ เป็นโอกาสการสร้างพลังต่อรองและขยายตลาดของประเทศ จะเกื้อหนุนต่อการพัฒนาสู่ประตูเศรษฐกิจด้านการขนส่งทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ รวมทั้งการสื่อสารโทรคมนาคมของภูมิภาค

3. พัฒนาเป็นแกนประสานการเจรจาเสริมสร้างสันติภาพในภูมิภาค โดยอาศัยศักยภาพด้านเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทยที่รักสงบ เอื้ออาทรและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังเป็นสังคมที่ประณีประนอม ยืดหยุ่น เปิดกว้างและปรับตัวได้ง่ายภายใต้กระแสวัฒนธรรมที่หลากหลาย จึงเหมาะในการเป็นตัวกลางเจรจาเพื่อเสริมสร้างสันติภาพในภูมิภาค เพื่อนำไปสู่การประสานประโยชน์ร่วมกันของภูมิภาค รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงชุมชนและภาคประชาชนกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยอาศัยมิติของวัฒนธรรมชุมชนที่เข้มแข็ง นอกเหนือจากความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่มีอยู่แล้ว

4. พัฒนาเป็นสังคมและชุมชนที่เข้มแข็ง มีระบบบริหารจัดการที่ดีในทุกระดับ โดยรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้วางพื้นฐานให้เกิดการปฏิรูปภาคการเมืองและสังคมหลายด้าน ขณะที่กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและพลังท้องถิ่นชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น สื่อต่าง ๆ มีเสรีภาพมากขึ้น เอื้อต่อการเติบโตของประชาธิปไตยและการเสริมสร้างการบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทย ประกอบกับค่านิยมสากลที่ให้ความสำคัญต่อการพิทักษ์สิทธิมนุษยชน และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้นำไปสู่การตื่นตัวในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน มีระบบบริหารจัดการที่ดี เป็นธรรม โปร่งใส และมีประสิทธิภาพในสังคมไทยที่พร้อมก้าวทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

วัตถุประสงค์และเป้าหมายหลัก

เพื่อให้การพัฒนาประเทศเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของวิสัยทัศน์ร่วม ภายใต้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และบทบาทการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 จึงเห็นควรกำหนด วัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ดังนี้

1. วัตถุประสงค์

เพื่อปรับโครงสร้างการพัฒนาประเทศให้เข้าสู่ดุลยภาพภายใต้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และการพัฒนาทุกมิติอย่างเป็นองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลาง โดยมุ่งสู่การพัฒนาอย่างมีคุณภาพ ควบคู่ไปกับการสร้างความเป็นธรรมในสังคม สามารถก้าวตามโลกได้อย่างรู้เท่าทันและอำนวยความสะดวกต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ ดังนี้

(1) เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพและมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี ให้ภาคการเงินมีความเข้มแข็ง ฐานะการคลังมีความมั่นคง ตลอดจนมุ่งปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจเพื่อการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพและให้เศรษฐกิจระดับฐานรากมีความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้มากขึ้น รวมทั้งเพิ่มสมรรถนะทางเศรษฐกิจโดยรวมให้แข่งขันได้ มีการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสังคมไทยและก้าวหน้าเศรษฐกิจยุคใหม่

(2) เพื่อวางรากฐานการพัฒนาประเทศระยะยาวให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างรู้เท่าทันโลก ด้วยการพัฒนาคุณภาพคน กระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาพื้นฐานความคิดอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ ปฏิรูปสุขภาพ สร้างระบบคุ้มครองความมั่นคงทางสังคม รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเครือข่ายชุมชน ให้เกิดการเชื่อมโยงการพัฒนาชนบทและเมือง รวมทั้งมีการดูแลจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

(3) เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทยทุกภาคส่วน ทุกระดับ ตั้งแต่ระดับการเมือง ราชการ ธุรกิจเอกชน องค์การประชาชน ชุมชน จนถึงระดับครอบครัว เป็นพื้นฐานให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบ

(4) เพื่อแก้ปัญหาความยากจนและเพิ่มศักยภาพโอกาสของคนไทยในการพึ่งพาตนเอง ให้ได้รับโอกาสในการศึกษาและบริการทางสังคมอย่างทั่วถึงเป็นธรรม สร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต รวมทั้งปรับกลไกภาครัฐให้เอื้อต่อการแก้ปัญหาความยากจน

2. เป้าหมายหลัก

เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์การพัฒนาดังกล่าว จึงเห็นควรกำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนาประเทศใหม่ โดยเปลี่ยนจากเดิมที่มุ่งการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลักไปสู่การพัฒนาประเทศให้มีรากฐานที่เข้มแข็ง และให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจอย่างมีคุณภาพ ควบคู่ไปกับการดูแลเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เพื่อให้มีการกระจายผลประโยชน์และกระจายรายได้อย่างทั่วถึง สามารถแก้ปัญหาความยากจน รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถและโอกาสในการพึ่งพาตนเอง

พร้อมทั้งยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศ จึงกำหนดเป้าหมายสำคัญในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 – 2549) ดังนี้

1. เป้าหมายคุณภาพทางเศรษฐกิจ

1.1 สร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจมหภาค ให้เศรษฐกิจโดยรวมขยายตัวอย่างมีคุณภาพและมีเสถียรภาพ โดยมีเป้าหมายให้เศรษฐกิจขยายตัวเข้าสู่ระดับเฉลี่ย 4-5 ต่อปี เพื่อลดความยากจน และการเพิ่มการจ้างงานใหม่ในประเทศให้ได้ไม่ต่ำกว่า 230,000 คนต่อปี มีอัตราเงินเฟ้อโดยเฉลี่ยไม่เกินร้อยละ 3 ต่อปีและรักษาการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดให้คงอยู่เฉลี่ยประมาณร้อยละ 1-2 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศรวมทั้งรักษาทุนสำรองเงินตราต่างประเทศให้มีเสถียรภาพเพื่อสร้างความเชื่อมั่นของนักลงทุน

1.2 ปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจทั้งภาคการผลิต การค้า และบริการ รวมทั้งสร้างความสามารถทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยมีเป้าหมาย

1) ให้การส่งออกสินค้าขยายไม่ต่ำกว่าร้อยละ 6 ต่อปี เพิ่มส่วนแบ่งตลาดส่งออกของไทยให้อยู่ในระดับร้อยละ 1.1 ของตลาดโลก

2) ให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของภาคเกษตรขยายตัวเฉลี่ยประมาณร้อยละ 2.0 ต่อปีและภาคอุตสาหกรรมขยายตัวเฉลี่ยประมาณร้อยละ 4.5 ต่อปี

3) เพิ่มสมรรถนะประสิทธิภาพ โดยผลิตภาพการผลิตรวมในภาคเกษตรเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 0.5 ต่อปี ผลิตภาพการผลิตรวมในภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 2.5 ต่อปี และผลิตภาพของแรงงานเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 3 ต่อปี

4) เพิ่มรายได้การท่องเที่ยวโดยมีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 7-8 ต่อปี และให้คนไทยท่องเที่ยวภายในประเทศเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3 ต่อปี

5) สนับสนุนค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาทั้งภาครัฐและเอกชนไม่น้อยกว่าร้อยละ 0.4 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

2. เป้าหมายการยกระดับคุณภาพชีวิต

2.1 ให้ประเทศไทยมีโครงสร้างประชากรที่สมดุลและขนาดครอบครัวที่เหมาะสม โดยรักษาแนวโน้มภาวะเจริญพันธุ์ของประชากรให้อยู่ในระดับทดแทนอย่างต่อเนื่องให้คนไทยมีคุณภาพ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีคุณธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมให้ประชาชนอายุ 15 ปีขึ้นไป มีการศึกษาโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 9 ปี ในปี 2549 ยกกระดับการศึกษาของแรงงานไทยให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไปไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ในปี 2549 รวมทั้งขยายการประกันสุขภาพให้ครอบคลุมประชาชนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมและให้มีระบบการคุ้มครองทางสังคมที่สร้างหลักประกันแก่คนไทยทุกช่วงวัย ลดอาชญากรรมและป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด

2.2 เพิ่มความเข้มแข็งให้ชุมชนและประชาสังคม และใช้กระบวนการชุมชนเข้มแข็งขับเคลื่อนให้เกิดการมีส่วนร่วมพัฒนาเมืองน่าอยู่ชุมชนน่าอยู่ สร้างสภาพแวดล้อมที่ดี มีเศรษฐกิจฐานรากเข้มแข็ง และปรับระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ และประชาชนมีส่วนร่วม

2.3 เป้าหมายการบริหารจัดการที่ดี สร้างระบบราชการที่มีประสิทธิภาพ มีขนาดและโครงสร้างที่เหมาะสม ห้องถื่นมีขีดความสามารถจัดเก็บรายได้สูงขึ้นและมีระบบสนับสนุนการกระจายอำนาจให้โปร่งใส มีระบบตรวจสอบด้วยการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็ง เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง

2.4 เป้าหมายการลดความยากจน ให้มีการดำเนินมาตรการทางเศรษฐกิจที่เอื้ออาทรต่อคนจน พร้อมทั้งเพิ่มโอกาสการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างศักยภาพให้คนจนเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกันสามารถพึ่งตนเองได้ เพื่อลดสัดส่วนคนยากจนของประเทศให้อยู่ในระดับที่ไม่เกินร้อยละ 12 ของประชากรในปี 2549

กลุ่มยุทธศาสตร์และลำดับความสำคัญของการพัฒนา

เพื่อให้การวางแผนพัฒนาประเทศในอนาคตดำเนินไปภายใต้วัตถุประสงค์ และเป้าหมายหลักได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องกำหนดพันธกิจของชาติที่ต้องดำเนินการโดยสนับสนุนและเชื่อมโยงกัน 3 กลุ่มพันธกิจ พร้อมทั้งมีการจัดลำดับความสำคัญของแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างความพร้อมให้ประเทศสามารถฟื้นตัวอย่างมีรากฐานที่เข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนี้

1. พันธกิจ

พันธกิจของชาติที่จะเป็นจุดยึดโยงการทำงานร่วมกันของสังคมไทยในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 9 ประกอบด้วย 3 กลุ่มพันธกิจ 7 ยุทธศาสตร์ คือ

(1) การสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคม มีความสำคัญสูงสุด ที่ช่วยผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาได้อย่างบรรลุผล ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดีที่เน้นการปฏิรูปให้เกิดกลไกการบริหารจัดการที่ดี ทั้งในภาคการเมือง ภาคราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาประเทศที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ให้มีความรับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญและเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีให้สังคมไทย พร้อมรับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งจะช่วยป้องกันและขจัดปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบด้วย

(2) การเสริมสร้างฐานรากของสังคมให้เข้มแข็ง ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคน ครอบคลุมชุมชนและสังคมให้เป็นแกนหลักของสังคมไทย ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและการคุ้มครองทางสังคม ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพคนและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

การเสริมสร้างคนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและรู้จัก สามัคคี มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม มีระบบการคุ้มครองทางสังคมให้คนส่วนใหญ่ของประเทศ และยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบท และเมืองอย่างยั่งยืนที่เน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และเครือข่ายชุมชนให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาชนบทและเมืองให้เกิดความน่าอยู่ มีความสงบ สะอาด ปลอดภัย มีระเบียบวินัย มีเศรษฐกิจฐานรากที่เข้มแข็ง รวมทั้งยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สามารถสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ และการยกระดับคุณภาพชีวิตให้คนไทยอยู่ดีมีสุขได้อย่างยั่งยืน

(3) การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้เข้าสู่สมดุลและยั่งยืน นำไปสู่การเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ และสามารถรักษาสมรรถนะทางเศรษฐกิจในการแข่งขันของประเทศได้ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การบริหารเศรษฐกิจส่วนรวมที่เน้นการบริหารนโยบายเศรษฐกิจมหภาคให้เอื้อต่อการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจภายในของประเทศ ให้มีความเข้มแข็งมั่นคงเกิดการขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพ สามารถปรับตัวก้าวตามโลกและเศรษฐกิจยุคใหม่ได้อย่างรู้เท่าทันบนพื้นฐานการพึ่งตนเอง และมีระบบภูมิคุ้มกันจากผลกระทบภายนอกยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่ให้ความสำคัญต่อการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่เน้นการพัฒนานวัตกรรม และการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม

2. ลำดับความสำคัญของการพัฒนา

ในการดำเนินการตามพันธกิจและยุทธศาสตร์การพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนของประเทศ ภายใต้ทรัพยากรภาครัฐที่มีอยู่จำกัด ซึ่งต้องฟื้นฟูเศรษฐกิจให้แข็งแกร่งมั่นคงและปรับฐานเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับรากหญ้าถึงระดับมหภาค ให้สามารถขยายตัวต่อเนื่องไปในอนาคตได้อย่างมีคุณภาพ ควบคู่ไปกับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

(1) แนวทางเร่งด่วนเพื่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม

ในระยะแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 จำเป็นต้องเร่งฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่เผชิญอยู่ให้สามารถฟื้นตัวอย่างมีรากฐานที่เข้มแข็งและเอื้อต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องตลอดระยะของแผน โดยให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมภายในควบคู่กับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อแก้ปัญหาความยากจน ดังนี้

(1.1) การกระตุ้นเศรษฐกิจให้ฟื้นตัวอย่างรวดเร็วและมีเสถียรภาพ โดยดำเนินนโยบายเร่งรัดการคลังด้านการใช้จ่ายของภาครัฐและนโยบายภาษีเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันดำเนินนโยบายการเงินระยะสั้นที่เน้นการดูแลสภาพคล่องให้เพียงพอและรักษาเสถียรภาพด้าน

ราคา และอัตราแลกเปลี่ยนไม่ให้ผันผวนเกินไป จะลดการไหลออกนอกประเทศของเงินทุน และรักษาการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดไม่ให้ลดลงมาก รวมตลอดทั้งการแก้ปัญหา และกระตุ้นการขยายตัวของภาคการผลิต โดยเฉพาะการส่งออก การท่องเที่ยวเพื่อหารายได้เงินตราต่างประเทศ ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การก่อสร้าง และอสังหาริมทรัพย์ และธุรกิจบริการอื่น ๆ ที่มีศักยภาพ ควบคู่กับการฝึกอบรมทักษะฝีมือแรงงานให้สามารถสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างการผลิตและตลาดแรงงาน เพื่อเพิ่มการจ้างงานและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

(1.2) การสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก พัฒนารัฐกิจชุมชนโดยส่งเสริมการระดมทุนในลักษณะกองทุนหมุนเวียน เพื่อการดำเนินธุรกิจควบคู่ไปกับการขยายโครงการสินเชื่อรายย่อยเพื่อบรรเทาปัญหาสภาพคล่อง ให้มีความสำคัญกับการสร้างผลิตภัณฑ์ และบริการที่มีการพัฒนารูปแบบและคุณภาพได้มาตรฐาน มีเอกลักษณ์เฉพาะ รวมทั้งพัฒนาข้อมูลข่าวสารให้เข้าถึงชุมชนเพื่อการแปรรูปผลผลิต ตลอดจนเสริมสร้างประสิทธิภาพด้านการตลาดและการกระจายผลผลิตที่เชื่อมโยงระหว่างตลาดท้องถิ่นสู่ตลาดระดับภูมิภาคระดับประเทศ และต่างประเทศ

(1.3) การบรรเทาปัญหาสังคม ต้องเร่งป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเชิงรุกให้ครบวงจร พัฒนาระบบประกันสุขภาพให้มีประสิทธิภาพ ทัวถึงและเป็นธรรม ให้มีความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ทั้งในภาครัฐ ภาคการเมือง และภาคเอกชนอย่างจริงจัง รวมทั้งปลูกจิตสำนึกให้เกิดความนิยมไทยและรักชาติอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง

(2) แนวทางการแก้ปัญหาความยากจน

นอกจากการดำเนินแนวทางเร่งด่วนเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมให้เข้มแข็งในช่วงระยะแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 แล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งแก้ปัญหาความยากจนที่สั่งสมมานานและเป็นปัญหาสำคัญระดับชาติควบคู่ไปด้วยอย่างต่อเนื่องตลอดระยะ 5 ปีของแผน โดยให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาความยากจนอย่างเป็นระบบ ด้วยการกระจายโอกาสให้คนยากจนสามารถเข้าถึงบริการของรัฐ แหล่งความรู้ และทรัพยากร รวมทั้งมีหลักประกันความมั่นคงในชีวิต มีการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งเพื่อสร้างศักยภาพ เพิ่มขีดความสามารถให้คนยากจนสามารถก่อร่างสร้างตัวและพึ่งตนเองได้มากขึ้น ควบคู่ไปกับการแก้ปัญหาความยากจนเชิงโครงสร้างที่ต้องปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐ ปรับกฎระเบียบต่าง ๆ ให้เอื้อต่อคนยากจนให้ได้รับโอกาส สิทธิ ความเป็นธรรมอย่างทัดเทียมกับกลุ่มคนในสังคม โดยมีแนวทางดำเนินการที่สำคัญดังนี้

(2.1) เสริมสร้างโอกาสให้คนยากจนสามารถเข้าถึงบริการของรัฐได้อย่างทั่วถึง โดยเน้นการกระจายบริการศึกษา สาธารณสุขที่มีทางเลือกเหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนยากจน และเพิ่ม

โอกาสการเข้าถึงแหล่งความรู้ แหล่งข้อมูลข่าวสาร ให้มีสื่อเพื่อชุมชน มีเวทีสาธารณะเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากปราชญ์ชาวบ้าน

(2.2) สร้างโอกาสให้คนยากจนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จาทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพของคนยากจนให้คนยากจนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

(2.3) พัฒนาโครงข่ายการคุ้มครองทางสังคมเพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตแก่คนยากจน โดยเน้นการปรับปรุงรูปแบบและแนวการดำเนินงานให้เข้าถึงกลุ่มคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสได้อย่างแท้จริง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งจัดสวัสดิการสังคมที่สอดคล้องกับปัญหาและตรงกับความต้องการของคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสในแต่ละพื้นที่

(2.4) พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งเพื่อสร้างศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถให้คนยากจนสามารถก่อร่างสร้างตัวและพึ่งตนเองได้มากขึ้น โดยส่งเสริมการรวมกลุ่มของคนยากจนเป็นองค์กรชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชนที่เข้มแข็ง ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้เกิดการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหาของตน ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างความมั่นคงด้านอาชีพและเพิ่มรายได้ ด้วยการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างครบวงจรทั้งในด้านการผลิต การแปรรูป การตลาด และแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสนับสนุนการรวมกลุ่มอาชีพ ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยีที่เหมาะสม สร้างผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพเชื่อมโยงสู่ตลาดภายในและต่างประเทศได้

(2.5) ปรับระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้เอื้อต่อการสร้างโอกาสให้คนยากจน โดยสนับสนุนให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการแก้ไขความยากจนที่มีความชัดเจนของกลุ่มเป้าหมายคนยากจนในแต่ละพื้นที่ มีมาตรการเฉพาะตามศักยภาพของกลุ่มคนยากจนในชนบทและในเมือง รวมทั้งให้มีการประสานแผนงานและปรับระบบการจัดสรรงบประมาณลงสู่กลุ่มเป้าหมายคนยากจนอย่างสอดคล้องกับสภาพปัญหาในแต่ละพื้นที่ ตลอดจนมีการพัฒนาเครื่องชี้วัดความยากจนให้ถูกต้องและปรับได้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

(2.6) เร่งปฏิรูปกฎหมายและปรับกฎระเบียบ ให้คนจนได้รับโอกาส สิทธิและความเสมอภาคในด้านต่าง ๆ อาทิ สิทธิการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร สิทธิการดูแลจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิทธิการประกอบการจากภูมิปัญญาท้องถิ่น สิทธิการถือครองที่ดินสำหรับกลุ่มคนยากจนในภาคเกษตรที่ไร้ที่ทำกิน

(3) แนวทางการวางรากฐานการพัฒนาอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

เพื่อเป็นการวางรากฐานการพัฒนาประเทศให้เติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนใน

ระยะยาว จำเป็นต้องสร้างความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกอย่างรู้เท่าทัน และพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศที่ใช้ความรู้ความสามารถในประเทศมากขึ้น โดยมีแนวทางดำเนินการในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ดังนี้

(3.1) การบริหารการจัดการที่ดี ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปภาครัฐให้เป็นองค์กรขนาดเล็กที่มีคุณภาพ การปรับเปลี่ยนระบบการจัดทำงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ และสนับสนุนนโยบายตามแผนชาติ การปรับปรุง/พัฒนาระบบและกลไกสนับสนุนการกระจายอำนาจ ให้มีความคล่องตัวรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐาน และมีมาตรการป้องปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบอย่างจริงจังในทุกระดับ

(3.2) การพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคม ให้ความสำคัญกับการสร้างระบบสุขภาพที่ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม การปฏิรูปการศึกษาโดยเน้นกระบวนการพัฒนาและผลิตครูที่มีคุณภาพและคุณธรรมการปรับหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จริงและสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานให้ครอบคลุมทั้งในและนอกระบบพร้อมไปกับการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนประกันสุขภาพเพื่อเตรียมรองรับสังคมผู้สูงอายุในอนาคต การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การปรับระบบบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินโดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและมีกลไกกำกับดูแลการบังคับใช้อย่างจริงจัง รวมทั้งการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคนและสังคมมากขึ้น

(3.3) การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมือง ให้ความสำคัญกับการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากที่ส่งผลต่อการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจและลดปัญหาความยากจนทั้งในชนบทและเมือง โดยอาศัยความเข้มแข็งของชุมชน ศักยภาพของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ควบคู่ไปกับการสร้างสถานะแวดล้อมเมืองและชุมชนให้น่าอยู่ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยเร่งปรับกลไกการบริหารจัดการพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม ให้เอื้อต่อการเชื่อมโยงการพัฒนาแบบรวมกลุ่มการผลิตและกลุ่มพื้นที่ให้เป็นฐานเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพ เพื่อกระจายโอกาสการพัฒนาอย่างเกื้อกูลระหว่างชนบทและเมือง

(3.4) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มุ่งปรับกลไกและกระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้และปฏิบัติตามกฎหมาย รวมทั้งการกำหนดมาตรการทางกฎหมายคุ้มครองพื้นที่ รวมทั้งชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่มีความสำคัญเพื่ออนุรักษ์ไว้สำหรับรักษาความสมดุลของระบบนิเวศน์และสนับสนุนเศรษฐกิจฐานราก สนับสนุนการลดปริมาณของเสียและการนำกลับมาใช้ใหม่ ตลอดจนการพัฒนาเทคโนโลยีการจัดการมลพิษ

(3.5) การพัฒนาเศรษฐกิจ ให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งของภาคการเงินเพื่อผลักดันการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจ อย่างมีประสิทธิภาพ และมุ่งรักษาวินัยทางการคลังและการบริหารหนี้สาธารณะ เพื่อสร้างความมั่นคงของฐานะการคลัง การปฏิรูประบบงบประมาณและการบริหารรายจ่าย ควบคู่กับการส่งเสริมการออม การกระจายอำนาจการคลังและถ่ายโอนภารกิจไปสู่ท้องถิ่น รวมทั้งการเตรียมความพร้อมของประเทศในการเปิดเสรีและสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศที่เอื้อประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่ของประเทศ

(3.6) การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการ ให้ความสำคัญกับการปรับฐานเศรษฐกิจตั้งแต่วัตถุประสงค์พื้นฐานรากถึงระดับมหภาคโดยการปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งกระบวนการผลิตและการจัดการ สนับสนุนขบวนการเพิ่มผลผลิต โดยปรับปรุงเทคโนโลยีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้า พัฒนาสินค้าใหม่ และพัฒนาตลาดเฉพาะ รวมทั้งปรับบทบาทภาครัฐให้สนับสนุนการเชื่อมโยงวงจรการผลิต ตั้งแต่วัตถุดิบจนถึงการตลาด และการพัฒนาแบบรวมกลุ่มการผลิต ตลอดจนสร้างความเข้มแข็งของผู้ประกอบการและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อขยายฐานการผลิตให้มั่นคงและยั่งยืน

(3.7) การพัฒนาความเข้มแข็งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มุ่งส่งเสริมให้ภาคเอกชนเป็นผู้นำในการประยุกต์พัฒนาเทคโนโลยีด้านการผลิตและคิดค้นนวัตกรรม โดยภาครัฐเป็นผู้สนับสนุนและให้ความร่วมมือ ควบคู่ไปกับการพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ และเสริมสร้างพื้นฐานความคิดแบบวิทยาศาสตร์ในสังคมไทย มีการกระจายแหล่งเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเต็มศักยภาพ เอื้อประโยชน์ต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการ

การพัฒนาตามแนวทางดังกล่าวข้างต้น จำเป็นต้องผลักดันให้เกิดการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยการผนึกพลังความร่วมมือของทุกฝ่ายในการปฏิรูปสังคมไทยให้มีการปรับเปลี่ยนวิธีคิดและวิธีทำงานใหม่ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ตลอดจนสร้างองค์ความรู้และสร้างสถานะผู้นำในการบริหารการเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับการสร้างความเข้าใจให้ทุกฝ่ายในสังคมไทยตระหนักในความสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และมีส่วนร่วมในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผลในทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

นโยบายกระทรวงแรงงานปี 2546 (www.mol.go.th, 2546)

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน(ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 มาตรา 20 ได้กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการเป็นผู้นำกำหนดนโยบาย เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงาน ให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล และมาตรา 21 กำหนดให้ปลัดกระทรวง แปลงนโยบายเป็นแนวทางและแผนการปฏิบัติราชการกำกับการทำงานส่วนราชการในกระทรวงให้เกิดผลสัมฤทธิ์

ดังนั้นในโอกาสที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานได้มอบนโยบายเป็นแนวทางและแผนการปฏิบัติราชการแก่ผู้บริหารกระทรวงแรงงานเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2545 ได้ประกาศวิสัยทัศน์ของกระทรวงแรงงานและนโยบาย ดังนี้

วิสัยทัศน์

“กระทรวงแรงงานเป็นองค์กรหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ มุ่งเน้นให้แรงงานเป็นแรงงานที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะส่งเสริม และสนับสนุนขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและอยู่บนพื้นฐานของความเป็นหลักประกันในอาชีพและความมั่นคงในชีวิต มีสภาพแวดล้อม มีคุณภาพชีวิตที่ดี”

พันธกิจ

1. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงในการทำงานของแรงงาน
2. ส่งเสริมและขยายโอกาสการมีงานทำ
3. ดำเนินการประสาน และส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพกำลังแรงงานให้เกิดผลิตภาพ พร้อมรับการแข่งขันเสรี
4. เสริมสร้างคุณภาพชีวิต และความมั่นคงทางสังคม
5. พัฒนาสมรรถนะการบริหารแรงงาน

และเพื่อให้การปฏิบัติราชการของกระทรวงแรงงาน สามารถผลักดันให้บรรลุวิสัย

ทัศน์และพันธกิจ จึงได้กำหนดนโยบายไว้ 4 ด้าน ได้แก่

1. นโยบายปฏิรูประบบราชการ โดยเน้นให้มีการบริหารงานของกระทรวงแรงงานอย่างมืออาชีพ และนำการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ เช่น PSO RBM หรือ ISO มาใช้เพื่อสนองการปฏิรูปราชการ และจะต้องจัดทำโครงข่ายสารสนเทศ เพื่อให้มีฐานข้อมูลช่วยในการตัดสินใจ การจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร 5 – 10 ปีข้างหน้าเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี รวมทั้งการบูรณาการพันธกิจระหว่างกรมและกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างพันธมิตรในการทำงานตลอดจนการยกยอบทบาท กระทรวงแรงงานให้เป็นนานาชาติ เพื่อรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและการทบทวนกฎหมายให้ทันสมัยเพื่อเอื้อต่อการบริหารราชการและการบริการประชาชน

2. นโยบายการพัฒนาขีดความสามารถให้กระทรวงแรงงานเป็นกระทรวงเศรษฐกิจ โดยเน้นการจัดทำแผนแม่บทพัฒนากำลังคนของประเทศให้สามารถคาดการณ์ความต้องการในอนาคต เพื่อส่งเสริมการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศรวมทั้งการดำเนินการเรื่องมาตรฐานฝีมือแรงงานอย่างจริงจัง และให้มีครบทุกอาชีพ นอกจากนี้จะต้องมีการจัดทำระบบข้อมูลตลาดแรงงาน เพื่อให้ผู้ว่างงานทุกพื้นที่เข้าถึงตลาดแรงงานได้การจัดทำมาตรฐานแรงงานไทย เพื่อเสริมสภาพการจ้างให้ได้มาตรฐาน และช่วยลดการกีดกันทางการค้า การขยาย

ตลาดแรงงานไทยสำหรับอาชีพใหม่ โดยพิจารณาอาชีพที่เป็นความได้เปรียบของภูมิปัญญาไทย เช่น นวดแผนไทย พ็อคครัวไทย และการส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษาได้มีงานทำยามว่างจากการฝึก ด้วยการพิจารณาให้มีการกำหนดค่าจ้างเป็นรายชั่วโมง

3. นโยบายการแก้ไขปัญหาลดต้นทุนตามภารกิจของกระทรวงแรงงาน โดยเน้นการแก้ไขปัญหาลดต้นทุนคนหางานไปทำงานต่างประเทศ ด้วยการเข้าไปดูแลการดำเนินการของบริษัทจัดหางานอย่างใกล้ชิด และประสานสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงยุติธรรม เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจับกุม ปรามปรามผู้หลอกลวง รวมทั้งการสร้างเครือข่ายการตรวจแรงงานเพื่อให้การคุ้มครองลูกจ้างทั่วถึง การให้ความสำคัญในเรื่องความปลอดภัยในการทำงาน เพื่อลดการประสบอันตรายและให้มีการจัดตั้งสถาบันเฉพาะด้าน ตลอดจนตั้งศูนย์ปฏิบัติการเพื่อช่วยเหลือการใช้แรงงานเด็กและหญิง การขยายการคุ้มครองแรงงานไปยังภาคเกษตรและผู้รับงานไปทำที่บ้าน การขอความร่วมมือสถานประกอบการจัดสวัสดิการแรงงานโดยเฉพาะโรงเรียนในโรงงานและการขยายสิทธิประโยชน์ให้กับผู้ประกันตน

4. นโยบายความมั่นคงของชาติ โดยเน้นให้มีการดูแลการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองและลักลอบทำงานให้ครอบคลุมผู้ที่ได้รับการผ่อนผันรวมทั้งประสานการทำงานร่วมกันกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สภาความมั่นคงแห่งชาติกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงการต่างประเทศในการแก้ไขปัญหา เพื่อมิให้กระทบต่อความมั่นคงและเศรษฐกิจของประเทศ

กระทรวงแรงงานจึงแปลงนโยบายดังกล่าวเป็นแผนงานตามนโยบายรัฐมนตรีรวม 23 ข้อ ดังนี้

นโยบาย (1)

เร่งรัด ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบที่ล้าสมัย และเป็นอุปสรรคต่อการยกระดับมาตรฐานการบริหารราชการของกระทรวงแรงงาน

นโยบาย (2)

ยกระดับการบริหารและการให้บริการประชาชน โดยการนำระบบมาตรฐานสากลของประเทศไทย ด้านจัดการและสัมฤทธิ์ผลของงานภาครัฐ (Thai 1 and International Public Sector Standard Management System and Outcomes: PSO) และระบบบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result Based Management System : RBM) มาใช้ให้สอดคล้องกับแนวทางของพ.ร.บ. งบประมาณแผ่นดินแบบใหม่ที่จะต้องมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ ภารกิจและยุทธศาสตร์ที่กระทรวงจะต้องทำข้อตกลงการให้บริการสาธารณะ (Public Service Agreement : PSA)

นโยบาย (3)

การจัดทำแผนแม่บทการพัฒนากำลังคน ที่สามารถชี้นำการผลิต การพัฒนาบุคลากร รวมทั้งการคาดคะเนความต้องการกำลังคน หรือ อาชีพใหม่ที่จะเกิดขึ้นและเป็นที่ต้องการทั้งในและต่างประเทศในอนาคตได้อย่างชัดเจน รวมทั้งผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ทั้งนี้ โดยความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน เช่น สถานอุตสาหกรรม สภาหอการค้าและสำนักงานสถิติแห่งชาติในการหาข้อมูลความจำเป็นในการใช้แรงงานแต่ละกิจการ

นโยบาย (4)

เพิ่มศักยภาพของบุคคลให้มีขีดความสามารถเพิ่มขึ้น โดยการจัดทำแผนแม่บทในการพัฒนาบุคลากรของกระทรวงแรงงาน เพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และการปฏิรูปภาคราชการ

นโยบาย (5)

การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) โดยการพัฒนาระบบข้อมูลให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกกระทรวง เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการ การบริการประชาชนรวมทั้งรองรับนโยบายของรัฐบาลในด้าน E-Citizen และ E-Procurement

นโยบาย (6)

การจัดทำระบบข้อมูลตลาดแรงงานที่มีข้อมูลตำแหน่งว่าง และทะเบียนกำลังแรงงานที่เป็นปัจจุบัน เพื่อสามารถประสานการบรรจุนาน (Matching) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบาย (7)

การพัฒนาขีดความสามารถของกระทรวงแรงงาน ในบริบทของความเป็นนานาชาติ โดยการเป็นเจ้าภาพและเข้าร่วมดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมแรงงานระหว่างประเทศ เพื่อให้ประเทศไทยเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ เป็นกระทรวงที่ทันสมัยมีโอกาสได้รับข้อมูลใหม่ ๆ เกี่ยวกับมาตรการทางการค้า การแรงงาน สามารถนำมาใช้เป็นสิ่งบอกเหตุเตือนภัยล่วงหน้าได้อย่างทันทั่วทั้ง

นโยบาย (8)

การส่งเสริมการศึกษาและการพัฒนาฝีมือแรงงาน โดยการยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ใช้แรงงานร่วมกับสถานประกอบการ และการกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงานให้ครบทุกอาชีพ สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงรวมทั้งผลักดันให้มาตรฐานฝีมือแรงงานเป็นที่ยอมรับของภาคการว่าจ้างงาน โดยเฉพาะการพิจารณารับเข้าทำงานการจ่ายค่าตอบแทนที่สอดคล้องกับมาตรฐานฝีมือแรงงาน

นโยบาย (9)

การพัฒนาฝีมือแรงงานและการสร้างผู้ประกอบการ โดยการยกระดับฝีมือแรงงานและให้การสนับสนุนลูกจ้างให้สามารถเป็นผู้ประกอบการอิสระ จนถึงเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อม โดยเน้นเพิ่มทักษะในด้านการจัดการ การตลาด ภาษา การสนับสนุนเงินทุนประกันสังคมผ่านสถาบันการเงิน ทั้งนี้กองทุนประกันสังคมสามารถดำเนินการได้โดยได้รับผลตอบแทนและมีเสถียรภาพ

นโยบาย (10)

เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถจ้างนักเรียน นักศึกษา ทำงานได้ โดยเสนอให้คณะกรรมการค่าจ้างพิจารณากำหนด ค่าจ้างขั้นต่ำเป็นรายชั่วโมงได้สำหรับกลุ่มนักเรียน นักศึกษา

นโยบาย (12)

การส่งเสริมการมีงานทำในต่างประเทศ และการสร้างตลาดแรงงานใหม่ในต่างประเทศ

นโยบาย (13)

ลดค่าใช้จ่ายในการไปทำงานต่างประเทศของแรงงานไทย โดยหาทางลดค่าใช้จ่ายที่จำเป็น และป้องกันไม่ให้มิให้ใช้จ่ายนอกระบบอย่างจริงจัง

นโยบาย (14)

ศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานตามกฎหมายแรงงานไทย มาตรฐานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ และมาตรฐานแรงงานของประเทศคู่ค้าที่สำคัญ เพื่อนำมาสร้างมาตรฐานแรงงานไทย (THAI LABOUR STANDARD)

นโยบาย (15 – 16)

มาตรฐานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานการจัดตั้งสถาบันอิสระในเรื่องความปลอดภัย

นโยบาย (17)

เร่งจัดการปฏิบัติที่ผิดกฎหมาย และไม่เป็นธรรมต่อแรงงานเด็กและสตรี โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยส่งเสริมให้มีการช่วยเหลือ และแจ้งเหตุการใช้แรงงานเด็กที่ผิดกฎหมายและไม่เป็นธรรมรวมทั้งการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือแรงงานเด็กและสตรี

นโยบาย (18)

ให้ความสำคัญต่อการจ้างคนพิการ โดยขอความร่วมมือนายจ้างให้รับคนพิการเข้าทำงานให้มากขึ้น จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ได้มาตรฐานสำหรับลูกจ้างพิการรวมทั้งเร่งรัดเป็นศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการให้ครบทุกภาค

นโยบาย (19)

การเพิ่มสิทธิประโยชน์แก่ผู้ประกันตนและคนหางาน (กองทุนประกันสังคม กองทุนช่วยเหลือคน ๆ หางานไปทำงานต่างประเทศ)

นโยบาย (20)

การส่งเสริมการแรงงานสัมพันธ์ โดยการเสริมสร้างพื้นฐานความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนายจ้างและลูกจ้างอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาองค์กรนายจ้าง ลูกจ้างให้เข้มแข็งเพื่อให้มีความเป็นเอกภาพในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม และมีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม

นโยบาย (21)

การแก้ไขปัญหาคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองลักลอบทำงาน โดยจัดทำยุทธศาสตร์การจัดระเบียบบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองกับประเทศเพื่อนบ้านและการส่งเสริมการมีงานทำของคนไทยเข้ามาทดแทนแรงงานต่างด้าว ตลอดจนการลดจำนวนการจ้างแรงงานต่างด้าว

นโยบาย (22)

ขยายเครือข่ายรายการวิทยุแรงงาน สำหรับให้บริการข่าวสารด้านแรงงาน เพื่อส่งเสริมการจ้างงาน การมีงานทำ การคุ้มครองแรงงาน และการประกันสังคม ออกอากาศทั่วประเทศ ซึ่งคนหางาน ประชาชนและผู้ประกอบการสามารถติดต่อกลับโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

นโยบาย (23)

การแก้ไขปัญหาการหลอกลวงคนหางาน โดยการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านแรงงาน การประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันการหลอกลวงในระดับชุมชนและเคาะประตูบ้านรวมทั้งการฝึกอบรมชนบทธรรมเนียมประเพณี และภาษาของประเทศที่จะเดินทางไปทำงานกระทรวงแรงงานคาดหวังว่าการปฏิบัติงานตามแผนงานดังกล่าว จะช่วยให้การบริหารแรงงานบรรลุดังวิสัยทัศน์ของกระทรวงแรงงาน ซึ่งจะส่งผล ถึงการพัฒนาประเทศโดยรวมต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงาน

ในการศึกษาการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานจังหวัด ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดชุมพร ได้นำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาจังหวัดมาเปรียบเทียบ 3 ส่วน คือ

1. แผนพัฒนาจังหวัดชุมพร 5 ปี (พ.ศ. 2545 – 2549)
2. แผนปฏิบัติการพัฒนาจังหวัด ประจำปี 2546
3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชุมพรแบบบูรณาการ

โดยในการศึกษาได้แยกเป็นส่วน ดังนี้

1. ด้านสภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของจังหวัด เพื่อค้นหาศักยภาพของจังหวัด มีรายละเอียดแยกได้ ดังนี้

❖ ประวัติการตั้งเมืองชุมพร

เมืองชุมพร เป็นเมืองเก่าแก่เมืองหนึ่งตั้งขึ้นเมื่อใดไม่มีหลักฐานแน่นอน แต่จากหลักฐานในกฎหมายตราสามดวงในรัชสมัยของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (สมัยกรุงศรีอยุธยา) สันนิษฐานได้ว่าเมืองชุมพรมีอายุราบจนถึงปัจจุบันกว่า 600 ปีแล้ว โดยสมเด็จพระบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงเรียบเรียงความเกี่ยวกับตำแหน่งที่ตั้งเมืองชุมพรไว้ในตำนานเมืองระนองความตอนหนึ่งว่า “เมืองชุมพรประหลาดผิดจากเมืองอื่น ๆ ในแหลมมาลายูที่ตั้งมาแต่โบราณ เช่น เมืองไชยา เมืองนครศรีธรรมราช เป็นต้น ถ้วนมีโบราณสถาน โบราณวัตถุปรากฏให้เห็นรู้ได้ว่าเป็นเมืองมาแต่โบราณ แต่เมืองชุมพรไม่พบโบราณสถานและโบราณวัตถุแต่อย่างใด อาจจะเป็นด้วยเหตุ 2 ประการ คือ มีพื้นที่น้ำไม่พอกับคนประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งตั้งอยู่ตรงคอคอดแหลมมาลายู ซึ่งมักเป็นสมรภูมิรบพุ่งกันตรงนี้ จึงไม่สามารถสร้างเมืองถาวรไว้แต่ต้องรักษาไว้เป็นเมือง “หน้าด่าน”

สำหรับชื่อ “เมืองชุมพร” สันนิษฐานว่ามาจากคำว่า “ชุมนุพพล” เนื่องจากเป็นเมืองหน้าด่าน การเดินทางไม่ว่าจะมาจากฝ่ายเหนือหรือฝ่ายใต้ เข้ามาตั้งค่ายชุมนุพพลกันที่นี่ จึงเรียกจุดนี้ว่า “ชุมนุพพล” แต่ด้วยเหตุที่คนภาคใต้ชอบพูดคำสั้น ๆ จึงตัดคำกลางออกเหลือเพียง “ชุมพล” และต่อมาเพี้ยนเป็น “ชุมพร” อีกประการหนึ่งในการเดินทางไปรบทัพจับศึกของแม่ทัพนายกองตั้งแต่สมัยโบราณ เมื่อจะเคลื่อนพลจะต้องทำพิธีบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ขอให้ได้รับชัยชนะในการสู้รบเป็นการบำรุงขวัญทหารในสถานที่ชุมนุพพลเพื่อรับพร เช่นนี้ตรงกับความหมาย “ชุมนุพพล” หรือ “ประชุมพร” ซึ่งทั้งสองคำนี้อาจเป็นต้นเหตุของคำว่า “ชุมพร” เช่นเดียวกัน

แต่อีกทางหนึ่งสันนิษฐานว่า น่าจะได้มาจากชื่อพันธุ์ไม้ธรรมชาติในท้องถิ่นเช่นเดียวกับชื่อท้องถิ่นทั่ว ๆ ไป เพราะที่ตั้งเมืองเดิมบนฝั่งแม่น้ำชุมพรมีต้นมะเดื่อชุมพรขึ้นอยู่มากมาย ต้นมะเดื่อชุมพร จึงเป็นสัญลักษณ์ประจำเมืองอยู่ในตราจังหวัดจนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันก่อสร้างเมืองมาแล้วประมาณ 600 ปี และได้ดำเนินการก่อสร้างศาลหลักเมืองขึ้นเป็นครั้งแรกหน้าสนามหน้าเทศบาลเมืองชุมพร โดยได้ทำพิธีตัดไม้ราชพฤกษ์เพื่อมาเป็นเสาหลักเมือง เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2535 ซึ่งเป็นไม้ที่ขึ้นอยู่ ณ วัดเทพเจริญ (วัดถ้ำรับร่อ) ตำบลท่าข้าม อำเภอกำแพง และเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2535 จังหวัดได้นำไม้ไปให้เรือนจำกลางบางขวาง แกะสลักลายลงรักปิดทอง โดยเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2535 สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาปริณายก ทรงวางศิลาฤกษ์ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระสุหร่าย ทรงเจิมทรงบรรจุแผ่นยันต์ เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2535 จังหวัดได้จัดงานฉลองศาลหลักเมือง โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงเปิดศาลหลักเมืองชุมพร เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2535

❖ สภาพปัญหาของจังหวัด

เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาครอบคลุมและแก้ปัญหาในทุกด้าน การศึกษาสภาพปัญหาเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการเป็นเบื้องต้น และจากการศึกษาพบประเด็นและลักษณะสภาพปัญหาสำคัญ ๆ ในด้าน ต่าง ๆ คือ

● ลักษณะทางกายภาพ

จังหวัดชุมพรเป็นจังหวัดตอนบนสุดของภาคใต้ มีที่ตั้งอยู่ระหว่างเส้นละติจูดที่ 10 องศา 29 ลิปดาเหนือ และเส้นลองจิจูด ที่ 99 องศา 11 ลิปดาตะวันออก ห่างจากกรุงเทพมหานครตามทางหลวงหมายเลข 4 (เพชรเกษม) เป็นระยะทาง 498 กิโลเมตร และตามเส้นทางรถไฟภาคใต้ประมาณ 476 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 3,755,630 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.17 ของเนื้อที่ประเทศไทย และร้อยละ 8.5 ของเนื้อที่ภาคใต้ มีชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 222 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภอกำแพง และอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อำเภอไทย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดระนอง และประเทศสหภาพพม่า

● ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ของจังหวัดชุมพรแบ่งเป็น 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ พื้นที่ราบตอนกลาง พื้นที่ราบชายฝั่งทะเล พื้นที่ทางทิศตะวันตกเป็นที่สูงและภูเขา ทิวเขาที่สำคัญคือ ทิวเขาด่านาวศรี ซึ่งเป็นพรมแดนทางธรรมชาติระหว่างประเทศ ถัดจากแนวที่สูงมาทางด้านตะวันออก เป็นที่ราบตอนกลางซึ่งมีลักษณะเป็น ที่ราบลูกคลื่น และที่ราบกุ่ม เป็นเขตเกษตรกรรมที่สำคัญ สำหรับพื้นที่

ที่ทางตะวันออกเป็นที่ราบชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 222 กิโลเมตร ลักษณะชายหาดของจังหวัดชุมพรค่อนข้างเรียบ มีความโค้งเว้าน้อย ความกว้างของจังหวัดโดยเฉลี่ย 36 กิโลเมตร

● สภาพภูมิอากาศ

จังหวัดชุมพรเป็นเขตที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเหตุให้มีฤดูการเพียง 2 ฤดู คือ

1) ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - พฤษภาคม โดยในช่วงนี้ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของภาคใต้ ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้

2) ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน - มกราคม ซึ่งเป็นช่วงที่ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่านอ่าวไทยเข้าสู่ภาคใต้ เป็นมวลอากาศที่มีความชื้นสูง ดังนั้นเมื่อปะทะแนวเทือกเขาตะนาวศรีจึงทำให้เกิดฝนตกชุกตลอดพื้นที่จังหวัด ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 2,000 มิลลิเมตรต่อปี

อุณหภูมิเฉลี่ย 27 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด 34 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุด 21 องศาเซลเซียส ความชื้นเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 82 เปอร์เซ็นต์

● เขตการปกครอง

จังหวัดชุมพรแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองชุมพร อำเภอสวี อำเภอหลังสวน อำเภอปะทิว อำเภอท่าแซะ อำเภอละแม อำเภอทุ่งตะโก และอำเภอพะโต๊ะ

ในส่วนของการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนได้ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพร
2. เทศบาล 14 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองชุมพร เทศบาลตำบลหลังสวน เทศบาลตำบลปากน้ำชุมพร เทศบาลตำบลวังไผ่ เทศบาลตำบลปากน้ำหลังสวน เทศบาลตำบลท่าแซะ เทศบาลตำบลเนินสันติ เทศบาลตำบลมาบอำมฤต เทศบาลตำบลปะทิว เทศบาลตำบลสะพลี เทศบาลตำบลปากตะโก เทศบาลตำบลนาโพธิ์ เทศบาลตำบลละแม และเทศบาลตำบลพะโต๊ะ
3. องค์การบริหารส่วนตำบล 66 แห่ง ซึ่งตั้งอยู่ในเขตอำเภอต่าง ๆ

ตารางที่ 1 การแบ่งเขตการปกครอง และพื้นที่จำแนกเป็นรายอำเภอ

อำเภอ	พื้นที่ (ตารางกิโลเมตร)			ห่างจาก จังหวัด (กม.)	จำนวน			
	พื้นที่รวม	เขตเมือง	เขตชนบท		ตำบล	อบต.	หมู่บ้าน	เทศบาล
เมืองชุมพร	675.103 (100.00)	642.343 (95.15)	32.76 (4.85)	-	17	16	161	3
หลังสวน	727.285 (100.00)	715.957 (98.44)	11.328 (1.56)	76	13	12	146	2
สวี	799.578 (100.00)	796.578 (99.62)	3.0 (0.038)	45	11	10	112	1
ท่าแซะ	1,531.218 (100.00)	1,522.268 (99.42)	8.95 (0.58)	32	10	10	105	2
ปะทิว	672.412 (100.00)	657.343 (97.76)	15.069 (2.24)	30	7	7	68	3
ละแม	296.140 (100.00)	290.92 (98.24)	5.22 (1.76)	95	4	4	43	1
ทุ่งตะโก	291.785 (100.00)	284.593 (97.54)	7.192 (2.46)	62	4	2	33	1
พะโต๊ะ	1,017.328 (100.00)	1,012.518 (99.53)	4.81 (0.47)	115	4	4	42	1
รวม	6,010.849	5,922.52	88.329	-	70	66	710	14

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดชุมพร

● ประชากรจังหวัดชุมพร

ประชากร ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2543 รวมทั้งสิ้น 464,526 คน เป็นชาย 233,616 คน หญิง 230,910 คน สำหรับอำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมือง มีจำนวน 143,419 คน รองลงมาได้แก่ อำเภอหลังสวน มีจำนวน 70,318 คน และอำเภوتاแซะ มีจำนวน 69,790 คน สำหรับอำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด คือ อำเภอเมืองชุมพร 212 คน/ตร.กม. รองลงมา ได้แก่ อำเภอหลังสวน 97 คน/ตร.กม. อำเภอละแม 91 คน/ตร.กม. มีอัตราประชากรเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 1.37

ตารางที่ 2 ประชากรจังหวัดชุมพร ปี 2539 - 2543

ปี	จำนวนราษฎร (คน)			อัตราการเติบโต (+ เพิ่ม - ลด)
	ชาย	หญิง	รวม	
2539	221,946	218,050	439,996	-
2540	224,974	220,653	445,627	1.28
2541	228,918	225,252	454,170	1.92
2542	230,286	228,000	458,286	0.91
2543	233,616	230,910	464,526	1.36

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดชุมพร

• ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

➡ ไฟฟ้า

จังหวัดชุมพรมีจำนวนการไฟฟ้าทั้งหมด 10 แห่ง กระแสไฟฟ้าที่ใช้ทั้งสิ้น 27,370,486.17 หน่วย และมีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งสิ้น 104,527 ราย การไฟฟ้าจังหวัดชุมพรให้บริการกระแสไฟฟ้าด้านแสงสว่างและอุตสาหกรรมครอบคลุมพื้นที่ในเขตจังหวัดชุมพร และจังหวัดระนองบางส่วน ปัจจุบันได้จ่ายกระแสไฟฟ้าครบทุกอำเภอและตำบลแล้ว

➡ การประปา

การประปาส่วนภูมิภาคให้บริการน้ำแก่ผู้ใช้น้ำในจังหวัดชุมพร โดยการควบคุมดูแลของสำนักงานประปา 2 แห่ง ดังนี้

(1) สำนักงานประปาชุมพร มีประปาถูกขายที่อยู่ในความรับผิดชอบอีก 3 แห่ง มีกำลังผลิตรวม 1,700 ลบ.ม./วัน ปริมาณการจำหน่าย 7,525,392 ลบ.ม./ปี ให้บริการน้ำได้จำนวน 14,379 หลังคาเรือน ให้บริการน้ำครอบคลุมพื้นที่เขตเทศบาลเมืองชุมพร ตำบลวังไผ่ ตำบลบางหมาก ตำบลปากน้ำ ตำบลท่ายาง ตำบลสะพือ ตำบลบางลึก ตำบลนาทุ่ง และอีกหลายตำบลในเขตอำเภอเมืองชุมพร มีโรงกรองน้ำ 2 แห่ง คือ โรงกรองน้ำบริเวณสำนักงานประปาชุมพร มีขนาดกำลังผลิต 12,720 ลบ.ม./วัน และโรงกรองน้ำนาชะอัง ตั้งอยู่บริเวณศูนย์ราชการเขาสามแก้ว มีขนาดกำลังผลิต 24,000 ลบ.ม./วัน

(2) สำนักงานประปาหลังสวน มีเขตจำหน่ายน้ำครอบคลุมพื้นที่อำเภอหลังสวน และอำเภอสวี มีกำลังการผลิต 200 ลบ.ม./ชม. จำหน่ายน้ำได้ 85,358 ลบ.ม. ให้บริการน้ำได้ 4,487 ครัวเรือน

➡ โทรศัพท์

ณ ปี 2543 โทรศัพท์สามารถให้บริการโทรศัพท์แก่ผู้เข้าได้จำนวน 14,853 เลขหมาย มากกว่าปีที่ผ่านมาจำนวน 4,600 เลขหมาย หรือร้อยละ 44.68 ให้บริการครอบคลุมในพื้นที่ทุกตำบล อำเภอ เป็นโทรศัพท์ประเภทที่มีผู้เช่าเป็นประเภทบ้านพักอาศัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.14 รองลงมาเป็นประเภทธุรกิจ ร้อยละ 16.99 โทรศัพท์สาธารณะ ร้อยละ 9.16 สถานที่ราชการ ร้อยละ 6.18 และเป็นโทรศัพท์ขององค์กรโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (ทศท.) ร้อยละ 1.33 การให้บริการดังกล่าวดำเนินการในพื้นที่อำเภอเมืองชุมพรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.15 รองลงมาเป็นอำเภอหลังสวน ร้อยละ 17.48 และน้อยที่สุดในพื้นที่อำเภอพะโต๊ะ ร้อยละ 1.52

● การคมนาคม

การคมนาคมขนส่งจังหวัดชุมพร สามารถติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงได้ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ

ทางบก จากกรุงเทพมหานครเดินทางสู่จังหวัดชุมพร โดยรถยนต์ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 เพชรเกษม ระยะทางประมาณ 498 กม. ส่วนการคมนาคมระหว่างจังหวัดนั้นมีถนนสายหลักคือ ทางหลวงหมายเลข 4 ผ่านแยกชุมพรไปทางตะวันตกสู่ระนอง พังงา ภูเก็ต และทางหลวงหมายเลข 41 ผ่านชุมพรเลียบชายฝั่งตะวันออกไปจังหวัดสุราษฎร์ธานีสู่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยมีเส้นทางคมนาคมดังนี้

ชุมพร - ประจวบคีรีขันธ์	ระยะทาง 183 กิโลเมตร
ชุมพร - ระนอง	ระยะทาง 121 กิโลเมตร
ชุมพร - สุราษฎร์ธานี	ระยะทาง 203 กิโลเมตร
ชุมพร - หาดใหญ่ จ.สงขลา	ระยะทาง 483 กิโลเมตร
ชุมพร - ภูเก็ต	ระยะทาง 412 กิโลเมตร

ในส่วนของการเดินทางติดต่อระหว่างอำเภอภายในจังหวัดเป็นไปโดยสะดวกทั้งทางรถยนต์ และรถไฟ โดยอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดต่างอยู่ห่างจากศาลากลางจังหวัดชุมพร (ทางรถยนต์) ดังนี้

อำเภอเมืองชุมพร	ห่างจากศาลากลางจังหวัดชุมพร	- กิโลเมตร
อำเภอหลังสวน	ห่างจากศาลากลางจังหวัดชุมพร	76 กิโลเมตร
อำเภอสวี	ห่างจากศาลากลางจังหวัดชุมพร	45 กิโลเมตร
อำเภอบ้านนา	ห่างจากศาลากลางจังหวัดชุมพร	32 กิโลเมตร
อำเภอปะทิว	ห่างจากศาลากลางจังหวัดชุมพร	30 กิโลเมตร
อำเภอละแม	ห่างจากศาลากลางจังหวัดชุมพร	95 กิโลเมตร
อำเภอทุ่งตะโก	ห่างจากศาลากลางจังหวัดชุมพร	62 กิโลเมตร
อำเภอพะโต๊ะ	ห่างจากศาลากลางจังหวัดชุมพร	115 กิโลเมตร

สำหรับทางรถไฟ ระยะทางจากสถานีรถไฟชุมพรบุรีถึงสถานีรถไฟจังหวัดชุมพรประมาณ 476 กม. ขบวนรถไฟสายใต้ทุกขบวนจะต้องผ่านจังหวัดชุมพร และอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดชุมพร ยกเว้น 2 อำเภอ คือ อำเภอบ้านนา และอำเภอพะโต๊ะ ชาวชุมพรจึงนิยมใช้การเดินทางโดยรถไฟเป็นส่วนใหญ่ ในแต่ละวันจะมีรถไฟผ่านจังหวัดชุมพรทั้งเที่ยวไปและเที่ยวกลับรวม 24 ขบวน ทั้งขบวนรถด่วน ขบวนรถเร็ว ขบวนรถด่วนพิเศษ และขบวนรถธรรมดา

ทางน้ำ ปัจจุบันการคมนาคมทางน้ำระหว่างอำเภอเมืองชุมพร - เกาะเต่า อำเภอเกาะ พังง์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีท่าเรือตั้งอยู่ที่ตำบลท่ายาง อำเภอเมืองชุมพร เป็นเรือรับจ้างของเอกชนใช้เป็นเส้นทางเพื่อการท่องเที่ยวเท่านั้น อย่างไรก็ตามหลังจากที่จังหวัดชุมพร ประสบกับมหาภัยได้ฝุ่นภัย เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2532 ส่งผลให้เกิดความเสียหายอย่างมหาศาล ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้จัดทำแผนฟื้นฟู บูรณะ และพัฒนาจังหวัดชุมพรขึ้น และคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ก่อสร้างท่าเทียบเรือชุมพรขึ้น โดยมีกรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม เป็นหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการ กรมเจ้าท่าได้แจ้งว่า ท่าเรือที่จะก่อสร้างต้องเป็นท่าเรือ Ro - Ro ขนาด 2,500 เคทวาทัน มีกิจการเรือเฟอร์รี่รองรับ โดยกรมเจ้าท่าได้อนุมัติให้บริษัทก๊วยอินเตอร์เทรด จำกัด เป็นผู้ประกอบการเดินเรือ เส้นทางชุมพร - แหลมฉบัง - สมุทรสาคร ขณะนี้บริษัทฯ ได้ทำการศึกษารายละเอียดเพื่อการลงทุน และดำเนินการเกี่ยวกับโครงการไปบ้างแล้ว โดยจะใช้ท่าเรือที่มีอยู่แล้ว ซึ่งตั้งอยู่ ณ บริเวณปากร่องน้ำ ตำบล ปากน้ำ อำเภอหลังสวน แต่เนื่องจากสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะมารองรับการดำเนินการกิจการเดินเรือใน เส้นทางดังกล่าวยังไม่เป็นรูปธรรมในระยะเวลาอันสั้น ดังนั้น เพื่อประโยชน์ในการใช้สิ่งอำนวยความสะดวก จึงอาจมีการเปลี่ยนแปลงระยะเวลาเดินเรือ เพื่อให้สามารถเริ่มต้นโครงการได้รวดเร็วขึ้น

ทางอากาศ ท่าอากาศยานจังหวัดชุมพร ตั้งอยู่ตำบลชุมโค อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ห่างจากตัวเมืองชุมพร ประมาณ 40 กม. ซึ่งปัจจุบันได้มีบริษัทแอร์อันดามันได้มาเปิดเที่ยวบินร่วมระหว่าง กรุงเทพฯ - ชุมพร - ภูเก็ต

● **แรงงานและประกันสังคม**

ณ สิ้นปี 2543 ประชากรวัยแรงงานในจังหวัดชุมพร (อายุ 13-60 ปี) มีจำนวนทั้งสิ้น 320,511 คน กำลังแรงงานปัจจุบัน จำนวน 255,356 คน ผู้มีงานทำ 253,350 คน หรือร้อยละ 99.21 ของกำลังแรงงานปัจจุบัน จำแนกเป็นผู้มีงานทำในภาคเกษตรกรรม 168,211 คน ภาคอุตสาหกรรมจำนวน 13,492 คน ภาคพาณิชย์กรรมจำนวน 36,217 คน และภาคอื่นๆ จำนวน 35,430 คน ผู้ไม่มีงานทำจำนวน 1,403 คน เมื่อสิ้นปี 2543 มีตำแหน่งงานว่างในจังหวัดชุมพรจำนวน 3,979 อัตรา มีผู้มาสมัครงานกับสำนักงานจัดหางานจังหวัดชุมพร จำนวน 5,403 คน สามารถบรรจุงานได้จำนวน 1,602 คน นอกจากนี้ได้มีการพัฒนาฝีมือแรงงานในจังหวัดชุมพรจำนวน 2,244 คน เป็นการฝึกเตรียมเข้าทำงาน จำนวน 328 คน ฝึกยกระดับฝีมือ จำนวน 1,916 คน

● **ด้านเศรษฐกิจ**

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด

ในปี 2540 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดชุมพรเฉลี่ยต่อหัว (per capita GDP) 52,726 บาท/ปี เป็นอันดับที่ 7 ของภาคใต้ และอันดับ 27 ของประเทศ โดยทั้งจังหวัดมีผลิตภัณฑ์มวลรวม 22,777.497 ล้านบาท รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขาการเกษตรเป็นสัดส่วนสูงที่สุดคือร้อยละ 46.32 คิดเป็นมูลค่า 10,550.619 ล้านบาท รองลงมาได้แก่สาขาการค้าส่งค้าปลีกมี

สัดส่วน ร้อยละ 13.63 คิดเป็นมูลค่า 3,103.599 ล้านบาท และสาขาบริการมีสัดส่วนร้อยละ 10.64 คิดเป็นมูลค่า 2,423.356 ล้านบาท อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ร้อยละ 10.11

ผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัว (per capita GDP) เพิ่มขึ้นในอัตราที่น่าพอใจ โดยเพิ่มขึ้นจาก 21,498 บาทในปี 2531 เป็น 52,726 บาทในปี 2540 เป็นอันดับที่ 7 ของภาคใต้ และอันดับที่ 27 ของประเทศ และอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีแนวโน้มที่สูงขึ้น แม้จะได้รับผลกระทบจากพายุเกย์ แต่ก็ฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็ว โดยจะเห็นได้ว่าในปี 2538 อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดประมาณร้อยละ 10.27 สูงกว่าอัตราการเจริญเติบโตของภาคใต้ (6.24%) และสูงกว่าอัตราการเจริญเติบโตของประเทศ (8.84%)

การเกษตรกรรม

จังหวัดชุมพร นอกจากจะมีสภาพพื้นที่ตอนกลางเหมาะแก่การเกษตรกรรมแล้ว ยังมีทรัพยากรดิน และทรัพยากรน้ำที่อุดมสมบูรณ์ อีกทั้งสภาพภูมิอากาศยังเอื้อต่อการเกษตรกรรม ดังนั้นประชาชนในจังหวัดชุมพร ประมาณร้อยละ 70 จึงประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทั้งสาขาการกสิกรรม สาขาการประมง และการปศุสัตว์ พื้นที่ทำการเกษตรจริงในจังหวัดมีจำนวน 1,820,712 ไร่ จากพื้นที่ทั้งหมด 3,755,630 ไร่ ประกอบด้วยพื้นที่นา (ข้าวนา, ข้าวไร่) 86,136 ไร่ พื้นที่ปลูกไม้ผล 393,351 ไร่ พื้นที่ปลูกไม้ยืนต้น 1,483,187 ไร่ พื้นที่ปลูกพืชไร่ 73,038 ไร่ พื้นที่ปลูกพืชผัก 24,104 ไร่ และพื้นที่นาล้ง 18,487 ไร่ มีพื้นที่ชลประทาน 208,135 ไร่ (ร้อยละ 10.66 ของพื้นที่ถือครองทางการเกษตร) พื้นที่สูบน้ำด้วยไฟฟ้า 45,200 ไร่ (จำนวนสถานี 21 แห่ง)

การประมง

จังหวัดชุมพร เป็นจังหวัดที่มีความสำคัญด้านการประมงมากจังหวัดหนึ่ง เนื่องจากมีพื้นที่ ติดต่อกับชายฝั่งทะเล 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองชุมพร อำเภอปะทิว อำเภอสวี อำเภอทุ่งตะโก อำเภอหลังสวน และอำเภอตะเภา ประกอบกับทะเลฝั่งอ่าวไทยในเขตจังหวัดชุมพรมีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์น้ำนานาชนิด และเป็นแหล่งแพร่ขยายพันธุ์ และฟักรักษาตัวอ่อนของสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น ปลาหู ปลาตัง และปลาลังเขียว ฯลฯ

การทำประมง และประมงชายฝั่งในจังหวัดชุมพรเป็นกิจกรรมขนาดเล็กถึงขนาดกลาง จะมีเรือขนาดใหญ่ซึ่งมีขนาดเรือตั้งแต่ 50 ตันกรอส ขึ้นไปไม่มากนัก ในปีหนึ่งๆ จะทำการประมงได้ประมาณ 7 - 9 เดือน เพราะช่วงเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม เป็นหน้ามรสุมจัด และเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม เป็นฤดูห้ามจับสัตว์น้ำ

อุตสาหกรรม

จังหวัดชุมพร เป็นจังหวัดภาคใต้ที่มีความเจริญเติบโตทางด้านอุตสาหกรรมในระดับปานกลาง โดยมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคอุตสาหกรรม ปี 2540 (ณ ราคาคงที่) 1,212.810 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 5.32 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2535 ซึ่งมีมูลค่าเพียง 672.754 ล้านบาท ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดภาคอุตสาหกรรมจะเพิ่มขึ้น 540.056 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 80.27 อุตสาหกรรมที่สำคัญของจังหวัดชุมพร ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องจากการเกษตร เช่น อุตสาหกรรมสกัดน้ำมันปาล์ม อุตสาหกรรมยางพาราและผลิตภัณฑ์ยาง อุตสาหกรรมผลไม้บรรจุกระป๋อง เป็นต้น และอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องจากการประมง

เช่น ผลิตภัณฑ์เนื้อแช่แข็งและห้องเย็น อุตสาหกรรมผลิตอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง อุตสาหกรรมปลาป่น และอุตสาหกรรมผลิตน้ำแข็ง เป็นต้น ปี 2543 จังหวัดชุมพรมีโรงงานทั้งสิ้น 684 โรง มีเงินลงทุนรวมทั้งสิ้น 5,223.226 ล้านบาท คนงานรวมทั้งสิ้น 10,399 คน สำหรับภาวะอุตสาหกรรมในจังหวัดค่อนข้างซบเซาเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน กล่าวคืออุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้นปี 2543 มีจำนวน 11 โรงงาน เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2542 ซึ่งมีจำนวน 25 โรง ลดลงร้อยละ 56 โดยเงินลงทุนรวมในปี 2543 จำนวน 6.35 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปี 2542 ซึ่งมีเงินลงทุนรวม 121.78 ล้านบาท เงินลงทุนลดลงร้อยละ 94.79 มีการจ้างงานในปี 2543 จำนวน 54 คน ลดลงจากปี 2542 ซึ่งจ้างงาน 146 คน ลดลงร้อยละ 63.01

การส่งเสริมการลงทุน

จังหวัดชุมพรมีโรงงานอุตสาหกรรม ที่ได้รับอนุมัติการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ตั้งแต่ปี 2521-2543 จำนวน 54 ราย มีเงินลงทุนรวมทั้งสิ้น 4,829.50 ล้านบาท โดยในปี 2543 มีการอนุมัติส่งเสริมการลงทุนภาคอุตสาหกรรมจำนวน 6 ราย เพิ่มขึ้นจากปี 2542 จำนวน 3 ราย มีเงินลงทุนรวมทั้งสิ้น 453.04 ล้านบาท เป็นการอนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุนผลิตไม้ยางแปรรูป 2 ราย หีบน้ำมันปาล์ม 2 ราย ขงรมควีน และอาหารทะเลแช่แข็งอย่างละ 1 ราย จะมีการจ้างงานที่เพิ่มขึ้น 1,262 คน

● การพาณิชย์

โครงสร้างของตลาดและศูนย์กลางการตลาดที่สำคัญจังหวัดชุมพร มีศูนย์กลางธุรกิจการค้าที่สำคัญ 2 ส่วน คือ

ชุมพรตอนบน ประกอบด้วยพื้นที่ 3 อำเภอ คือ อำเภอปะทิว อำเภอบ้านนา และอำเภอเมือง โดยมีศูนย์กลางการค้าสินค้าเกษตรกรรม ตลอดจนการค้าส่งและค้าปลีก สินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองชุมพร เนื่องจากกระยะทางระหว่างอำเภอเมืองชุมพรกับอำเภอดังกล่าวมีระยะทางติดต่อสะดวกและใกล้ศูนย์กลางการค้า นอกจากนี้จะอยู่ในเขตเทศบาลเมืองชุมพรแล้ว ยังมีแหล่งการค้าระดับรองลงมา กระจัดกระจายอยู่ทั่วไปในเขตเทศบาลมาบอำมฤต เทศบาลบาลปะทิว เทศบาลสะพลี อำเภอบ้านนา เทศบาลบ้านนา และเทศบาลเนินสันติ อำเภอท่าแซะ

ชุมพรตอนล่าง ประกอบด้วยพื้นที่ 5 อำเภอ คือ อำเภอสวี อำเภอหลังสวน อำเภอทุ่งตะโก อำเภอพะโต๊ะ และอำเภอละแม ศูนย์กลางการค้าสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคที่สำคัญอยู่ที่อำเภอหลังสวน โดยเฉพาะการค้าสินค้าเกษตรกรรมที่สำคัญได้แก่ กาแฟ ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว ขงพารา และผลไม้ เช่น เงาะ ทุเรียน มังคุด เป็นต้น

● การเงินการธนาคาร

ณ ปี 2543 จังหวัดชุมพรมีสถาบันการเงินทั้งสิ้น 45 แห่ง เป็นธนาคารพาณิชย์ 29 แห่ง ธนาคารออมสิน 8 แห่ง และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร 8 แห่ง

ในปีงบประมาณ 2543 มีการหมุนเวียนเงินจากธนาคารพาณิชย์ 11 แห่ง ผ่านคลังจังหวัดชุมพร แยกเป็นเงินรับจำนวน 6,731,845,200 บาท ลดลงจากปี 2542 จำนวน 1,283,709,220.17 บาท และเงินจ่ายจำนวน 7,860,290.27 บาท ลดลงจากปีงบประมาณ 2542 จำนวน 1,625,698,894.19 บาท

● เงินฝากและสินเชื่อ

เงินฝากของจังหวัดชุมพร ในช่วงปี 2538 - 2543 พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 2.83 ต่อปีในช่วงเวลาดังกล่าว ยอดเงินสูงสุดในปี 2543 (16,184.2 ล้านบาท) มีอัตราเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 5.22 (เทียบกับเดือนธันวาคม 2542) และยอดเงินต่ำสุดในปี 2541 (15,132 ล้านบาท) ปี 2543 มียอดเงินฝาก 16,184.2 ล้านบาท

สินเชื่อในช่วงปี 2538 - 2543 มีแนวโน้มลดลงโดยมีอัตราลดลงเฉลี่ย ร้อยละ 1.84 ต่อปีในช่วงเวลาดังกล่าว ยอดเงินสูงสุดในปี 2541 (12,396 ล้านบาท) มีอัตราเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 17.19 (เทียบกับเดือนธันวาคม 2540) และยอดเงินต่ำสุดในปี 2543 (10,420.9 ล้านบาท) มีอัตราเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 0.46 (เทียบกับเดือนธันวาคม 2542) ปี 2543 มียอดเงินสินเชื่อ 10,420.9 ล้านบาท โดยมียอดเงินสูงสุดในเดือนกันยายน 2543 (13,421.4 ล้านบาท) มีอัตราเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 0.68 (เทียบกับเดือนกันยายน 2542)

อัตราส่วนสินเชื่อต่อเงินฝากในปี 2543 ณ เดือนธันวาคม คิดเป็นร้อยละ 64.39 ของเงินฝาก (มียอดเงินสินเชื่อ 10,420.4 ล้านบาท และยอดเงินฝาก 16,184.2 ล้านบาท) และมีอัตราส่วนต่ำสุด ณ เดือนกันยายน คิดเป็นร้อยละ 66.83

● ด้านสังคม

การศึกษา

จังหวัดจัดให้มีระบบการศึกษา 2 ระบบ คือ การศึกษาในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน ณ ปีการศึกษา 2542 มีสถานศึกษาในจังหวัดชุมพรซึ่งเป็นของรัฐ จำนวน 353 แห่ง จำแนกเป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ 281 แห่ง กรมสามัญศึกษา 24 แห่ง กรมอาชีวศึกษา 6 แห่ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษานอกชน 18 แห่ง กรมพลศึกษา 1 แห่ง กรมการศาสนา 1 แห่ง กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน 7 แห่ง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน 11 แห่ง ทบวงมหาวิทยาลัย 2 แห่ง และเทศบาล 2 แห่ง

อย่างไรก็ตามจากการผลการสำรวจข้อมูล จปฐ. ปี 2543 จำนวน 700 หมู่บ้าน พบว่าเด็กครบเกณฑ์เข้าเรียน จำนวน 34,714 คน ได้เข้าเรียนภาคบังคับเพียง 34,592 คน หรือร้อยละ 99.7 และไม่ได้เข้าเรียนภาคบังคับ จำนวน 122 คน (ร้อยละ 0.30) ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายมาตรฐานคือ ร้อยละ 100 ส่วนเด็กที่จบภาคบังคับได้เรียนต่อมัธยม มีจำนวนร้อยละ 96.1 จากเกณฑ์เป้าหมายร้อยละ 98 สำหรับเด็กที่ได้รับการฝึกอาชีพ มีจำนวน 498 คน ผ่านเกณฑ์เพียง 237 คน (ร้อยละ 47.6) ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายคือร้อยละ 80

การศาสนา

จังหวัดชุมพรมีวัดในพระพุทธศาสนา จำนวน 198 แห่ง เป็นพระอารามหลวง 2 แห่ง วัดราษฎร์ 196 แห่ง เป็นมหานิกาย 169 แห่ง ธรรมยุติ 29 แห่ง ได้รับวิสุงคามสีมา 159 แห่ง ยังไม่

ได้รับวิสุงคามสีมา 39 แห่ง เป็นวัดที่พัฒนาตัวอย่าง 18 แห่ง วัดที่เป็นอุทยานการศึกษา 17 แห่ง วัดร้าง 41 แห่ง มีที่พักรถ 115 แห่ง มัสยิด 7 แห่ง โบสถ์คารอลิก 7 แห่ง โบสถ์โปรเตสแตนต์ 1 แห่ง มีหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) 41 แห่ง มีพระภิกษุ 1,829 รูป สามเณร 738 รูป ประชาชนร้อยละ 97.21 นับถือศาสนาพุทธ นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 1.86 และร้อยละ 0.91 นับถือศาสนาคริสต์ และอื่นๆ ร้อยละ 0.02 (ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ชุมพร, ธันวาคม 2543)

การสาธารณสุข

ในส่วนของการบริการสาธารณสุข และบุคลากรทางการแพทย์ของจังหวัดชุมพร ณ สิ้นปี 2543 ประกอบด้วยสถานพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชน รวม 161 แห่ง จำแนกเป็นโรงพยาบาลของรัฐ 12 แห่ง รวม 659 เตียง โรงพยาบาลเอกชน 4 แห่ง รวม 240 เตียง มีอัตราเตียงต่อประชากรเท่ากับ 1 ต่อ 535 รวมทั้งสถานอนามัยอีกจำนวน 92 แห่ง กระจายอยู่ในพื้นที่ทุกตำบล นอกจากนี้ยังมีคลินิกเอกชนในพื้นที่ทุกอำเภออีกจำนวน 57 แห่ง

สำหรับบุคลากรด้านการแพทย์ และสาธารณสุข มีจำนวนทั้งสิ้น 986 คน ประกอบด้วย แพทย์ 59 คน ทันตแพทย์ 19 คน เภสัชกร 43 คน พยาบาลวิชาชีพ 487 คน พยาบาลเทคนิค 253 คน เจ้าพนักงานสาธารณสุข 69 คน และนักวิชาการ 54 คน หากเทียบอัตราส่วนระหว่างบุคลากรด้านการแพทย์และบริการสาธารณสุขต่อจำนวนประชากร จะพบว่า

❏ อัตราส่วน แพทย์ต่อประชากรเท่ากับ 1 ต่อ 7,544.32 คน

❏ อัตราส่วน ทันตแพทย์ต่อประชากรเท่ากับ 1 ต่อ 23,427.11 คน

❏ อัตราส่วน เภสัชกร ต่อประชากรเท่ากับ 1 ต่อ 10,351.51 คน

❏ อัตราส่วน พยาบาลวิชาชีพและเทคนิคต่อประชากรเท่ากับ 1 ต่อ 601.51 คน

❏ อัตราส่วน เจ้าพนักงานสาธารณสุขต่อประชากรเท่ากับ 1 ต่อ 6,450.94

❏ อัตราส่วน นักวิชาการต่อประชากรเท่ากับ 1 ต่อ 5,242.87 คน

● การรักษาความสงบเรียบร้อย

↳ ความสงบเรียบร้อยในสังคม

ความเป็นอยู่ของประชาชนในจังหวัดชุมพร มีความสงบสุขและเรียบร้อย ไม่มีเหตุการณ์ความขัดแย้งรุนแรงทางสังคมและกลุ่มคนภายในจังหวัด ในช่วงปี 2539 - 2543 การขยายตัวของสังคมเมืองในจังหวัดชุมพรมีมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น อย่างไรก็ตามในส่วนของการปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนนั้น จังหวัดมีอัตราการกักตุนของตำรวจในพื้นที่ทั้งสิ้นจำนวน 1,468 นาย ประกอบด้วยนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร 147 นาย ตำรวจชั้นประทวน 1,321 นาย เฉลี่ยตำรวจ 1 นายต่อประชากร 308

คน และตำรวจ 1 นายรับผิดชอบพื้นที่ 4.10 ตร.กม. โดยกระจายกำลังปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานีตำรวจในปกครองของตำรวจภูธรจังหวัดชุมพร ดังต่อไปนี้

- 1) สถานีตำรวจภูธรอำเภอ 8 แห่ง ได้แก่ สก.อ.เมืองชุมพร, สก.อ.หลังสวน, สก.อ.สวี, สก.อ.ท่าแซะ, สก.อ.ปะทิว, สก.อ.ละแม, สก.อ.ทุ่งตะโก และ สก.อ.พะโต๊ะ
- 2) ระดับ สก.ต. ที่มีอำนาจการสอบสวน 6 แห่ง ได้แก่ สก.ต.ปากน้ำชุมพร อำเภอเมืองชุมพร, สก.ต.บ้านวิสัยเหนือ อำเภอเมือง, สก.ต.ปากน้ำหลังสวน อำเภอหลังสวน, สก.ต.นาสักอำเภอสวี สก.ต.บ้านมาบอำมฤต อำเภอปะทิว และ สก.ต.สตูล อำเภอท่าแซะ
- 3) ระดับ สก.ต. ที่ไม่มีอำนาจการสอบสวน 2 แห่ง ได้แก่ สก.ต.บ้านในหุด อ.หลังสวน และ สก.ต.ปากตะโก อ.ทุ่งตะโก

● ทรัพยากรธรรมชาติ

➡ แหล่งน้ำธรรมชาติ

แหล่งน้ำในจังหวัดชุมพร ประกอบด้วยแม่น้ำลำคลองสายสั้น ๆ ไหลจากเทือกเขาฝั่งตะวันตกของจังหวัด ซึ่งเป็นต้นน้ำลำธารลงสู่อ่าวไทย มีแม่น้ำลำคลองที่สำคัญดังนี้

☹ แม่น้ำตะเภา เกิดจากการรวมตัวกันของคลองท่าแซะกับคลองรับร่อ ในบริเวณตำบลนากระตาม อำเภอท่าแซะ ไหลผ่านตำบลหาดพันไกร บางลึก ท่าตะเภา บางหมาก อำเภอเมืองชุมพร ลงสู่ทะเลที่ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองชุมพร ความยาว 33 กิโลเมตร มีน้ำตลอดปี

☹ แม่น้ำชุมพร เกิดจากเทือกเขาในตำบลปากจั่น อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง ไหลไปทางตะวันออกถึงบ้านดอนสมอ แล้วไหลผ่านตำบลวังไผ่ บ้านขุนกระทิง ตำบลตากแดด อำเภอเมืองชุมพร ไหลออกทะเลบริเวณตอนเหนือของอ่าวสวี ที่ตำบลทุ่งคว อำเภอเมืองชุมพร มีความยาว 50 กม. มีน้ำตลอดทั้งปี

☹ ลำน้ำรับร่อ เกิดจากเทือกเขาตะนาวศรี บริเวณเขตชายแดนไทยกับพม่าทางตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอปะทิว ผ่านหุบเขาต่าง ๆ ลงมาทางใต้เข้าอำเภอท่าแซะ ไหลผ่านไปทางตะวันออก ผ่าน ต.รับร่อ ต.ท่าข้าม ไปรวมกับลำน้ำท่าแซะ ที่ต.นากระตาม เป็นแม่น้ำท่าตะเภา มีความยาวประมาณ 72 กิโลเมตร มีน้ำตลอดปี

☹ ลำน้ำท่าแซะ เกิดจากเทือกเขาในเขตอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไหลผ่าน ต.สตูล ต.คูริง ต.ท่าแซะ ต.นากระตาม อำเภอท่าแซะ มาพบกับลำน้ำรับร่อ เป็นแม่น้ำท่าตะเภา ความยาวประมาณ 77 กิโลเมตร มีน้ำตลอดปี

☹ แม่น้ำหลังสวน เกิดจากเขาในตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ แล้ววกไปทางตะวันออกผ่าน ต.ปังหวาน ผ่าน ต.วังตะกอก ต.หาดยาย ต.หลังสวน ต.แหลมทราย ต.พ้อแดง ต.บางมะพร้าว อำเภอหลังสวน และออกทะเลที่ตำบลปากน้ำ อำเภอหลังสวน มีความยาวประมาณ 100 กิโลเมตร มีน้ำตลอดทั้งปี

☂ **คลองสวี** เกิดจากเขาในตำบลละอุ่นเหนือ อำเภอละอุ่น อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง ไหลไปทางเหนือ แล้ววกไปทางตะวันออกเข้าเขตอำเภอสวี ผ่านตำบลเขาทะลุ นาสัก ห้วยระยะ สวีนาโพธิ์ ปากแพรก ท่าหิน ไปออกทะเลที่ตำบลด่านสวี อำเภอสวี มีความยาวประมาณ 75 กิโลเมตร มีน้ำตลอดทั้งปี

☂ **คลองสวีเคอ** เกิดจากเขาในตำบลห้วยระยะ อำเภอสวี ไหลทางตะวันออก ผ่านตำบลนาโพธิ์ แล้ววกไปทางตะวันออกเฉียงเหนือ ผ่านตำบลปากแพรก ออกทะเลในตำบลวิสัยใต้ อำเภอสวี ความยาวประมาณ 30 กิโลเมตร มีน้ำตลอดทั้งปี

☂ **คลองตะโก** เกิดจากเขาในอำเภอลังสวน ไหลผ่าน ตำบลห้วยตะโก ตำบลห้วยตะไคร้ ตำบลปากตะโก ลงทะเลที่ตำบลปากตะโก มีความยาวประมาณ 120 กิโลเมตร มีน้ำตลอดทั้งปี

☂ **คลองละแม** ต้นน้ำเกิดที่ตำบลพะโต๊ะ อำเภอพะโต๊ะ ไหลไปทางตะวันออก ลงทะเลในตำบลละแม อำเภอละแม ความยาวประมาณ 36 กิโลเมตร มีน้ำตลอดทั้งปี

➡ **ทรัพยากรดิน**

ลักษณะดินที่พบในจังหวัดชุมพร แบ่งออกเป็นหน่วยหรือกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ 29 หน่วยดิน หรือกลุ่มดิน โดยปะปนกันไปในแต่ละพื้นที่ จากลักษณะของดินทั้งหมดสามารถแบ่งตามประเภทของดินได้ 6 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มดินพื้นที่ดินเค็มชายฝั่งทะเล ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 5 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด
2. กลุ่มดินดิน ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 30 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด
3. กลุ่มดินทราย ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 5 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด
4. กลุ่มดินภูเขา ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 15 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด
5. กลุ่มดินภูเขา ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ร้อยละ 15 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด
6. กลุ่มดินนา ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 10 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด

๒) ทรัพยากรทะเล และชายฝั่งทะเล

จังหวัดชุมพร มีปัญหาเกี่ยวกับด้านทรัพยากรทะเล และชายฝั่งทะเล ดังนี้

ป่าชายเลน สาเหตุของปัญหาการเสื่อมโทรมของป่าชายเลน ได้แก่ การทำนาเกลือ การตัดไม้เศรษฐกิจ และการทำลายป่าเพื่อพัฒนาสาธารณูปโภค การบุกรุกและทำลายสภาพป่าชายเลนในการเพาะเลี้ยงกุ้ง โดยการถางป่า การขุดร่องน้ำเพื่อนำน้ำเข้าหรือการระบายน้ำทิ้ง การชะล้างตะกอนดิน และการก่อสร้างคันดิน

ปะการัง การเสื่อมโทรมของปะการัง อาจมีสาเหตุมาจากธรรมชาติ ได้แก่ พายุลมมรสุม น้ำฝน สัตว์ทะเลบางชนิด และอาจเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ได้แก่ การใช้ยากำจัดศัตรูพืช การทิ้งสมอเรือเพื่อการท่องเที่ยว การก่อสร้างบริเวณชายหาด การทำเหมืองแร่ การรั่วของน้ำมัน การระเบิดปลา และการบุกรุกป่าชายเลน

การประมง เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำลายปะการังและระบบนิเวศน์ โดยเฉพาะการใช้จวนตาถี่มาก ๆ ในการจับปลา เป็นผลให้สัตว์น้ำขนาดเล็กทุกชนิดถูกจับขึ้นไปหมด เป็นการทำลายระบบนิเวศน์ใต้ท้องทะเล

การเพาะเลี้ยงชายฝั่ง ผู้เลี้ยงกุ้งมักระบายน้ำเสีย และโคลนจากบ่อเพาะเลี้ยงลงสู่คลองสาธารณะโดยมิได้มีการบำบัด ทำให้เกิดการตกตะกอนในร่องน้ำ รวมทั้งการเจริญเติบโตของแพลงตอนพืชอย่างรวดเร็ว ทำให้น้ำทะเลมีออกซิเจนละลายน้ำต่ำและพิษของแอมโมเนียสูง เป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำ

จังหวัดชุมพร ได้แก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรทะเลและชายฝั่ง โดยใช้มาตรการด้านการจัดการชายฝั่งทะเล การฟื้นฟูป่าชายเลน การใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ การควบคุมการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง การฟื้นฟูอนุรักษ์สัตว์น้ำเศรษฐกิจ

● การท่องเที่ยว

ในปี 2543 จังหวัดชุมพรมีผู้มาเยี่ยมชม (นักท่องเที่ยว) จำนวน 463,275 คน เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 424,962 คน ร้อยละ 91.73 เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 38,313 คน ร้อยละ 8.27 จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจากปี 2542 ร้อยละ 5.91

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนโรงแรม ผู้เยี่ยมเยือน นักท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว จังหวัดชุมพร

รายการ	ปี 2542	ปี 2543	(+) เพิ่ม (-) ลด
จำนวนโรงแรม	43	59	- 37.21
จำนวนห้องพัก	1,686	1,565	- 7.13
อัตราการเข้าพัก (%)	23.59	27.44	+ 3.85
รายได้ (ล้านบาท)	718.26	1,298.30	+ 80.76
จำนวนนักท่องเที่ยว	437,400	463,275	+ 5.91
ชาวไทย	419,895	424,962	+ 1.21
ชาวต่างประเทศ	17,511	38,313	+ 118.79

ที่มา : สำนักงาน ททท. ภาคใต้ เขต 5 (สิงหาคม 2544)

● แหล่งท่องเที่ยว

จังหวัดชุมพรมีทรัพยากรท่องเที่ยวมากมาย ทั้งด้านทางบก และทางทะเล โดยสามารถแบ่งแหล่งท่องเที่ยวเป็น 4 ประเภท ดังนี้

➔ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ	จำนวน 37 แห่ง
➔ แหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดีและศาสนสถาน	จำนวน 13 แห่ง
➔ ประเภทศิลปวัฒนธรรม	จำนวน 2 แห่ง
➔ แหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งประดิษฐ์	จำนวน 4 แห่ง

ตารางที่ 4 แสดงแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ ในจังหวัดชุมพร

แหล่งธรรมชาติ	ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนสถาน	ศิลปวัฒนธรรม	สิ่งประดิษฐ์
หาดทรายรี เขาเจ้าเมือง หาดทุ่งวัวแล่น หาดราดรภาพ หาดสะพลี ปากน้ำหลังสวน อ่าวทุ่งมะขาม หาดอรุโณทัย เกาะมัตรา สวนสมเด็จพระศรี- นครินทร์ชุมพร แหลมแท่น เกาะแรด หาดทรายรีสวี บ่อน้ำร้อนถ้ำเขาพลู น้ำตกทับช้าง หาดผาแดง วนอุทยานเขาพัง วนอุทยานน้ำตก กะเปาะ หาดบ่อเมา เกาะง่ามใหญ่, ง่ามน้อย เกาะจรเข้ เกาะไข่ หาดตะวันฉาย น้ำตกเหวโหลม แก่งบกไฟ เกาะเสม็ด	วัดถ้ำขวัญเมือง วัดเจ้าฟ้าศาลาลอย วัดเทพเจริญ (ถ้ำรับร่อ) วัดชุมพรรังสรรค์ รับร่อ ถ้ำเขาเงิน พระบรมธาตุสวี วัดประเดิม วัดนาสร้าง ถ้ำเขาเกียบ ชุมชนโบราณเขา สามแก้ว วัดบรรพตวิสัย พระธาตุมูงลิน ถ้ำเขาขุนกระทิง	งานเทศกาลแห่พระแข่งเรือ งานประเพณีขึ้นถ้ำรับร่อ	ศาลเสด็จในกรมหลวง- ชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ศาลพ่อตาหินช้าง ศาลหลักเมือง อนุสาวรีย์ยุวชนทหาร พิพิธภัณฑ์สถานแห่ง- ชาติชุมพร

แหล่งธรรมชาติ	ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนสถาน	ศิลปวัฒนธรรม	สิ่งประดิษฐ์
ถ้ำแก้วโคร่า หาดคอเขา ถ้ำพิชัยปรีดา ถ้ำพิสดาร ถ้ำเขาทะเลทรัพย์ หาดคอสน เกาะทะลุ เกาะพิทักษ์ น้ำตกห้วยหมือ่ง น้ำตกยางงาม ธรรมชาติตามแนว ชายแดนไทย-พม่า			

ที่มา : แผนการลงทุนจังหวัดชุมพร

❖ ศักยภาพของจังหวัดชุมพร

1. ทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว

จังหวัดชุมพรเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวทั้งทางบก และทางทะเลที่สวยงามหลายแห่ง โดยเฉพาะในรูปของธรรมชาติทางทะเลนั้นประกอบด้วย ชายหาดที่สวยงาม เช่น หาดทรายราตรภาพ หาดผาแดง อ่าวพังกัด อ่าวทุ่งวัวแล่น อ่าวบ่อเมา (อ่าวบาร์มูก) หาดทรายรี และเกาะตามธรรมชาติ เช่น เกาะเสม็ด เกาะมัตตรา (ตังกวย) เกาะลังกาจิว (เกาะรังนก) เกาะทองหลาง เกาะแรด เกาะง่าม เกาะมะพร้าว

แหล่งท่องเที่ยวทางบกที่สำคัญ เช่น สถานอนุสรณ์กรมหลวงชุมพรฯ วนอุทยานน้ำตกกะเปาะ อุทยานแห่งชาติคลองพะรา และถ้ำต่าง ๆ ได้แก่ ถ้ำรับร้อ (วัดเทพเจริญ) ถ้ำน้ำลอด เขาพลู ถ้ำแก้วโคร่า ถ้ำเขาขุนกระโทง ถ้ำเขาเงิน ถ้ำเขาเกรียบ

จะเห็นได้ว่าทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวแบบธรรมชาติของจังหวัดชุมพรมีมากมายหลายแห่ง และที่สำคัญคือยังคงมีสภาพธรรมชาติที่เงียบสงบและสวยงามไว้ได้อย่างดี ซึ่งเป็นจุดเด่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด

2. สภาพทั่วไป

• สภาพพื้นที่

จังหวัดชุมพรมีพื้นที่ประมาณ 3,755,630 ไร่ นับเป็นอันดับที่ 4 ของจังหวัดภาคใต้ ทั้งหมด 14 จังหวัด แหล่งที่ตั้งของจังหวัดอยู่กึ่งกลางระหว่างกรุงเทพมหานครกับภาคใต้ เป็นจังหวัดแรกตอนบนสุดมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี และจังหวัดระนอง ซึ่งระนองอยู่ติดทะเลอันดามัน

จังหวัดชุมพรด้านทิศตะวันออกเป็นที่ราบติดต่อกะเล ด้านอ่าวไทยมีชายฝั่งยาวถึง 222 กิโลเมตร ด้านทิศตะวันตกเป็นที่สูงมีแนวชายแดนติดกับประเทศพม่าบางส่วน และอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดระนองซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกะเลอันดามัน มีผลทำให้จังหวัดชุมพรได้รับประโยชน์จากการประมงและการขนส่งสินค้าด้านทะเลอันดามันด้วย

จากสภาพของจังหวัดชุมพรนี้ ทำให้จังหวัดชุมพรอยู่ในฐานะที่เป็นประตูสู่ภาคใต้ เป็นจุดกึ่งกลางการเดินทางจากกรุงเทพมหานครสู่ภาคใต้ เป็นจุดแวะพักระหว่างการเดินทางที่เหมาะสม นอกจากนี้ชุมพรยังมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นเมืองหลักที่สำคัญของภาคใต้ตอนบน และจังหวัดระนองซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับสหภาพพม่า ทำให้จังหวัดชุมพรจะได้รับผลประโยชน์จากการขยายการค้าขายสู่ประเทศพม่า ส่วนตอนบนที่ติดต่อกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ชุมพรจะได้รับประโยชน์จากการพัฒนาอุตสาหกรรมหนักของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ด้วย

• สภาพภูมิอากาศ

จังหวัดชุมพรแบ่งฤดูกาลออกเป็น 2 ฤดู คือ ฤดูฝน ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนพฤศจิกายน และฤดูแล้งอยู่ในช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนเมษายน พื้นที่ส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ จะพัดผ่านในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคมของทุกปี จะนำความชื้นจากมหาสมุทรอินเดียเข้าสู่แผ่นดิน ในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคมจะได้รับอิทธิพลจากพายุดีเปรสชันจากทะเลจีนใต้พัดพาความชื้นเข้าทางฝั่งทะเลด้านตะวันออกบริเวณอ่าวไทย ส่วนในฤดูแล้งได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ พัดพาเอาความชื้นจากทางตอนเหนือแผ่มาปกคลุมทำให้อากาศไม่ร้อนจัด อุณหภูมิตลอดทั้งปีเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก และมีฝนตกเกือบตลอดปี สภาพภูมิอากาศเช่นนี้ทำให้จังหวัดชุมพรมีปริมาณน้ำฝนมากเหมาะแก่การประกอบอาชีพทางการเกษตร

3. สภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดชุมพร

จากผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด เมื่อปี 2540 ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัว 52,726 บาท/ปี เป็นอันดับที่ 7 ของภาคใต้ และอันดับ 27 ของประเทศ โดยทั้งจังหวัดมีผลิตภัณฑ์มวลรวม 22,777,497 ล้านบาท รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขาการเกษตรมากที่สุด ถึงร้อยละ 46.32 คิดเป็นมูลค่า 10,550,619 ล้านบาท รองลงมาเป็นสาขาการค้าส่งและค้าปลีก ร้อยละ 13.63 คิดเป็นมูลค่า 3,103,599 ล้านบาท และสาขาการบริการ ร้อยละ 10.64 คิดเป็นมูลค่า 2,423,356

ล้านบาท อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ร้อยละ 10.11 ในช่วงปี 2531 - 2540 มูลค่าผลิตภัณฑ์
จังหวัดขยายตัวจาก 8,556.167 เป็น 22,777.497 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นประมาณ 3 เท่าตัว เมื่อ
เปรียบเทียบมูลค่าผลิตภัณฑ์ของจังหวัดกับของประเทศ สัดส่วนเป็นร้อยละ 0.55 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่
สม่ำเสมอมาโดยตลอด ยกเว้นในปี 2532-2533 ที่สัดส่วนนี้ลดลงเหลือต่ำกว่าร้อยละ 0.50 อันเนื่อง
มาจากผลกระทบจากภัยของพายุ “เกย์” ที่สร้างความเสียหายแก่ชุมพรเป็นมูลค่า 11,000 ล้านบาท

เมื่อพิจารณารายได้ต่อหัวของจังหวัดชุมพร จะเห็นว่าเพิ่มขึ้นในอัตราน่าพอใจโดยเพิ่ม
ขึ้นจาก 21,498 บาท ในปี 2531 เป็นเงิน 52,726 บาท ในปี 2540 เป็นอันดับที่ 7 ของภาคใต้
และอันดับที่ 27 ของประเทศ จากภาพรวมทางเศรษฐกิจดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่าชุมพรยังคงเป็น
จังหวัดที่มีสภาพทางเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ดี มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับที่น่าพอใจ
ชาวชุมพรมีรายได้ในเกณฑ์สูงกว่ารายได้เฉลี่ยของภาคใต้ แสดงถึงอำนาจซื้อที่ค่อนข้างสูงของ
จังหวัด

สรุปศักยภาพของจังหวัดในภาพรวม

- ๑ เป็นประตูสู่ภาคใต้ และมีชายฝั่งทะเลที่ยาวและสวยงาม
- ๑ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม
- ๑ ติดต่อกับสุราษฎร์ธานี อันเป็นเมืองหลักของภาคใต้ตอนบน
- ๑ ติดต่อกับระนอง อันเป็นทางออกสู่พม่า และทะเลอันดามัน
- ๑ โครงสร้างการคมนาคมพร้อม มีถนน ทางรถไฟ และสนามบิน
- ๑ มีฝนตกเกือบตลอดปี อากาศไม่ร้อนจัด
- ๑ พื้นที่เหมาะแก่การเพาะปลูกปริมาณน้ำฝนมากเพียงพอ
- ๑ ที่ดินส่วนใหญ่อุดมสมบูรณ์โดยเฉพาะบริเวณตอนกลางของจังหวัด
- ๑ มีผลผลิตการเกษตรมากมายอันเป็นพื้นฐานการพัฒนาอุตสาหกรรม
โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการเกษตร
- ๑ รายได้ต่อหัวสูงกว่ารายได้เฉลี่ยของภาคใต้ ทำให้อำนาจการซื้อสูง

❖ สภาพปัญหาของจังหวัดชุมพร

จังหวัดชุมพร เป็นสังคมเกษตรกรรมมาอย่างยาวนาน ประชาชนส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 70
ของประชาชนทั้งหมดอยู่ในภาคเกษตร รายได้หลักของจังหวัดมีสัดส่วนจากภาคเกษตรกรรมถึง
ร้อยละ 46.32

จากผลการพัฒนาในช่วงอดีตที่ผ่านมา มุ่งเน้นยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน
ด้วยการกระจายบริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน และส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพ ประกอบกับ
ในปัจจุบันสังคมในภาพรวมของประเทศกำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมอุตสาหกรรม
ทำให้เกิดปัญหาและความไม่พร้อมของประชาชนนำไปสู่การเกิดปัญหา และความต้องการใหม่ ๆ
อย่างหลากหลายของประชาชนที่รัฐจะต้องเข้าไปแก้ไขและสนองตอบ สำหรับปัญหาและความ
ต้องการของจังหวัดชุมพรที่สำคัญในด้านต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ประเด็นลักษณะและสภาพปัญหาของจังหวัดชุมพร

ที่	ประเด็นปัญหา	ลักษณะ/สภาพปัญหา
1.	<u>ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน</u> ปัญหาสุขภาพของประชาชน	- ประชาชนยังถูกคุกคามด้วยโรคภัยไข้เจ็บมาก โดยเฉพาะโรคที่มี น้ำ และอาหาร เป็นสื่อ และเด็กอายุ 6 – 12 ปี ยังได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคไม่ครบในพื้นที่ที่อยู่ห่างไกล ยังไม่ได้รับบริการด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึง
2	ขาดแคลนน้ำดื่มที่สะอาด	- ประชาชนมีน้ำสะอาดในครัวเรือนไม่เพียงพอตลอดปี (5 ลิตรต่อคนต่อวัน) เนื่องจากการบริการประปามีน้อย ประกอบกับระบบแหล่งน้ำดื่มอย่างอื่นยังไม่มีคุณภาพ
<u>ปัญหาด้านการผลิต อาชีพ และรายได้ภาคเกษตร</u>		
1	ปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร	- ปัจจุบันพื้นที่ทำการเกษตรของจังหวัด จำนวน 1.82 ล้านไร่ ใช้ประโยชน์จาก แหล่งน้ำธรรมชาติ จำนวน 294,424 ไร่ และใช้ประโยชน์จากระบบชลประทาน 208,135 ไร่ ส่วนที่เหลือยังต้องพึ่งพาฝน
2	ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ	- พืชเศรษฐกิจหลักของชาวชุมพร คือ กาแฟ มะพร้าว ปาล์ม น้ำมัน และข้าวโพดมีราคาไม่แน่นอน บางครั้งราคาตกต่ำกว่าต้นทุนในการผลิต ประกอบกับเกษตรกรรวมกลุ่มทำให้ขาดอำนาจต่อรองในการจำหน่าย
3	ผลผลิตทางการเกษตรคุณภาพต่ำ	- เกษตรกรส่วนใหญ่ยังทำการเกษตรแบบเก่า ไม่มีการบำรุงพันธุ์ และพัฒนาพันธุ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
4	ขาดแคลนแรงงานในภาคเกษตร	- ปัจจุบันแรงงานในภาคเกษตร เป็นแรงงานจากนอกพื้นที่ เช่น จากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน

ที่	ประเด็นปัญหา	ลักษณะ/สภาพปัญหา
1	<u>ภาคอุตสาหกรรม</u> ขาดปัจจัยพื้นฐานทางการลงทุน	- จังหวัดชุมพรยังขาดปัจจัยพื้นฐานทางการลงทุนอยู่มาก ที่สำคัญ ได้แก่ * ไม่มีท่าเรือพาณิชย์ * ท่าเรือประมงไม่เพียงพอ * ไม่มีนิคมอุตสาหกรรม
2	ขาดแคลนแหล่งเงินทุน	- นักลงทุนในพื้นที่มีทุนไม่เพียงพอ ขณะที่นักลงทุนนอกพื้นที่ยังให้ความสนใจต่ำ
1	<u>การประกอบอาชีพและรายได้</u> ประชาชนมีรายได้ต่ำ	- รายได้เฉลี่ยต่อหัวของชาวชุมพร 52,726 บาท/คน/ปี รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขาการเกษตร รองลงมา เป็นสาขาค้าส่ง ค้าปลีก
2	ปัญหานี้สินของเกษตรกร	- ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเกษตรกรย่อย
1	<u>ด้านพาณิชย์กรรม</u> ระบบตลาดไม่สามารถรองรับผลผลิตได้เพียงพอ	- ไม่มีตลาดกลางระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาในการนำผลผลิตทางการเกษตรออกจำหน่าย
1	<u>ด้านสังคม/การศึกษา</u> ปัญหาเด็กวัยเรียนแต่ไม่เรียนหนังสือ	- เด็กวัยเรียนก่อนประถม (3-5 ปี) ได้เข้าเรียนเพียง 77.61% และระดับประถม(ภาคบังคับ) ไม่ได้เข้าเรียน 0.35%
2	อัตราการเรียนต่อของนักเรียนอยู่ในอัตราต่ำ	- อัตราการเรียนต่อของนักเรียนที่จบภาคบังคับมีเพียง 96.09% ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ.ที่กำหนด
3	ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอน	- โรงเรียนในชนบทส่วนใหญ่ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอน รวมทั้งห้องสมุดยังขาดแคลนหนังสือ

ที่	ประเด็นปัญหา	ลักษณะ/สภาพปัญหา
4	ขาดแคลนสถานบันการศึกษา ระดับสูง	- ในพื้นที่จังหวัดชุมพร ไม่มีสถาบันการศึกษาระดับ ปริญญาตรี ทำให้นักเรียนที่จบมัธยมตอนปลาย ต้องอพยพไปศึกษาต่างท้องที่
5	ประชาชนหย่อนยานด้าน ศีลธรรม	- ประชาชนมีสภาพวัตถุนิยมสูง ไม่ได้ยึดหลักศาสนาในการ ดำเนินชีวิต ซึ่งนำไปสู่การเกิดปัญหาอื่น ๆ อีกมากมาย
1	<u>ปัญหายาเสพติด</u> การแพร่ระบาดของยาเสพติด	- การแพร่ระบาดของยาเสพติดมีแนวโน้มที่สูงขึ้นจากสถิติ การจับกุมปี 2535 จำนวน 829 คดี ในปี 2543 จำนวน 1,810 คดี โดยเฉพาะในกลุ่มอาชีพเกษตรกร รับจ้างทั่วไป และกลุ่มแรงงานประมง
1	<u>ปัญหาแรงงาน</u> การลักลอบเข้ามาทำงานโดย ผิดกฎหมายของแรงงานต่างชาติ	- จากภาวะการขาดแคลนกรรมกรคนงาน คนทำสวน จึงทำให้แก้ไขปัญา โดยใช้แรงงานต่างชาติที่ลักลอบ เข้าเมืองผิดกฎหมาย ปัจจุบันแรงงานต่างชาติในจังหวัด ชุมพรส่วนใหญ่เป็นชาวพม่า
2	ขาดแคลนอุปกรณ์ฝึกงานอาชีพ	- สถานฝึกอบรมอาชีพขาดแคลนอุปกรณ์ในการฝึกอาชีพ และงบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินการ
3	ปัญหาการคุ้มครองแรงงาน	- ลูกจ้างยังไม่ได้รับการคุ้มครองอย่างทั่วถึงในหลายด้าน ได้แก่ ค่าจ้าง ชั่วโมงทำงาน วันหยุด รวมทั้งความ ปลอดภัยในการทำงาน โดยเฉพาะกิจการขนาดเล็ก
1	<u>ด้านโครงสร้างพื้นฐาน</u> ถนนไม่มีคุณภาพ	- ถนนในจังหวัดชุมพรที่ก่อสร้างแล้วประมาณ 830 กม. เป็น ถนนคอนกรีต 6.38% ลาดยาง 88.68% ที่เหลือเป็นลูกรัง

ที่	ประเด็นปัญหา	ลักษณะ/สภาพปัญหา
2	ระบบชลประทานไม่เพียงพอ	- ปัจจุบันเขตบริการชลประทานให้บริการพื้นที่ทำการเกษตรได้เพียง 10.66% ของพื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมด
3	การบริการไฟฟ้ายังไม่ทั่วถึง	- มีหมู่บ้านที่ยังไม่มีไฟฟ้าซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอท่ามะละ อำเภอสวี และอำเภอละแม
4	ระบบบริการประปาไม่ทั่วถึง	- ปัจจุบันหมู่บ้านที่มีน้ำประปาใช้เพียง 275 หมู่บ้าน และยังมีน้ำประปาใช้ถึง 425 หมู่บ้าน ส่งผลให้ประชาชนขาดแคลนน้ำสะอาดในการบริโภค
<u>ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</u> 1 คุณภาพน้ำเสื่อมโทรม - โดยเฉพาะบริเวณปากแม่น้ำ มีลักษณะมีสารพิษปนเปื้อนสิ่งโสโครกจากสิ่งปฏิกูล และคราบน้ำมันจากครัวเรือนอุตสาหกรรม และสถานประกอบการ 2 ปัญหาขยะมูลฝอย - ในเขตเมืองจะมีปริมาณขยะตกค้างจำนวนมาก เนื่องจากขาดแคลนเครื่องมืออุปกรณ์ในการจัดเก็บ ขาดพื้นที่สำหรับกำจัดขยะ และวิธีการกำจัดไม่ถูกหลักวิชาการ ทำให้ส่งกลิ่นเหม็น และเป็นสื่อนำเชื้อโรคได้ 3 ทรัพยากรทะเลและชายฝั่งถูกทำลาย - พื้นที่ป่าชายเลนมีภาวะเสื่อมโทรม อันเนื่องมาจากการทำนาุ้ง นอกจากนั้นปะการังยังถูกทำลายจากภัยธรรมชาติ และโครงการเพื่อกิจการสาธารณูปโภค และการกระทำของมนุษย์ ขณะเดียวกันสัตว์น้ำเศรษฐกิจลดลงมาก เนื่องจากมีการจับปลามากเกินไป โดยใช้เครื่องมือจับปลาที่ผิดกฎหมาย 4 ปัญหาป่าไม้ถูกทำลาย - ปัจจุบันพื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดชุมพรเหลือเพียง 17.5% ของพื้นที่ทั้งหมด อันเป็นผลมาจากการบุกรุกทำลายป่า มีผลกระทบทำให้เกิดน้ำท่วมฉับพลันทั้งในเขตเมืองและชนบท 5 ปัญหาอุทกภัย - อุทกภัยเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วงเวลาระหว่างเดือนสิงหาคม – พฤศจิกายน ซึ่งสร้างความและเทศบาลตำบลหลังสวน ซึ่งเป็นย่านพาณิชย์		

ที่	ประเด็นปัญหา	ลักษณะ/สภาพปัญหา
	<u>ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและความมั่นคง</u> ● <u>ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน</u> 1 การเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน 2 ขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องมือในการกู้ภัยสาธารณะ 3 ปัญหาด้านการก่ออาชญากรรม 4 ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด	- จากสาเหตุการเสียชีวิตของประชาชนในจังหวัดชุมพร สาเหตุที่สำคัญที่สุดคือ การเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน อันเนื่องมาจากสภาพถนนไม่สมบูรณ์ ประกอบกับการ ขับขี่รถประมาท - เมื่อมีภัยเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็น วาตภัย อุทกภัย หรืออุบัติเหตุ มักจะประสบความล่าช้าในการให้ความช่วยเหลือ เนื่องจากความไม่พร้อม ความไม่เพียงพอของอุปกรณ์ และเครื่องมือในการดำเนินการ - คดีอาชญากรรมของจังหวัดชุมพรมีสถิติน่าเป็นห่วง โดยเฉพาะการประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกาย ในปี 2542 เกิด 359 คดี ในปี 2543 เกิด 387 คดี - ยาเสพติดที่แพร่ระบาดในจังหวัดชุมพรที่สำคัญ ได้แก่ แอมเฟตามีน สารระเหย และกัญชา โดยแพร่มากในกลุ่มอาชีพเกษตรกร แรงงานประมง และรับจ้างทั่วไป ในปี 2542 มีการจับกุมคดียาเสพติด 1,628 คดี และ ในปี 2543 มีการจับกุมคดียาเสพติด 1,810 คดี
	● <u>ด้านความมั่นคง</u> 1 การรุกรานของกองกำลังต่างชาติ 2 การหลบหนีเข้าเมืองของชาวต่างชาติ	- จังหวัดชุมพรมีแนวเขตแดนติดต่อกับต่างประเทศเพื่อนบ้าน คือ พม่า โดยไม่มีความชัดเจนของเส้นแบ่งเขตแดน มักเกิดกรณีรุกล้ำเขตแดนเสมอ - จังหวัดชุมพรมีภาวะขาดแคลนแรงงานทั้งภาคประมง และเกษตรกรรม ทำให้แรงงานต่างชาติลักลอบเข้ามาทำงานโดยผิดกฎหมาย ปัจจุบันมีแรงงานต่างชาติที่ได้รับอนุญาตให้ทำงาน 7,145 คน

ที่	ประเด็นปัญหา	ลักษณะ/สภาพปัญหา
1	● <u>ด้านการท่องเที่ยว</u> เส้นทางคมนาคมสู่แหล่งท่องเที่ยว ไม่สะดวก	- แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติเป็นชายหาด ถ้ำ และเกาะต่าง ๆ เส้นทางบกส่วนใหญ่เป็นถนนลูกรัง ส่วนการเดินทางไปยังเกาะต่าง ๆ ยังไม่ได้พัฒนาระบบการเดินทางแต่อย่างใด
2	แหล่งท่องเที่ยวยังไม่ได้ได้รับการพัฒนา	- สถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งยังไม่ได้ได้รับการปรับปรุงให้มีความพร้อมที่จะรับนักท่องเที่ยว เช่น เกาะต่าง ๆ หรือถ้ำ ซึ่งมีอยู่จำนวนมาก
3	การประชาสัมพันธ์ยังไม่แพร่หลาย	- นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยรู้จักแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร
4	โครงสร้างพื้นฐานยังไม่พร้อม	- สถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งอยู่ห่างไกล อยู่นอกเขตบริเวณไฟฟ้า การสื่อสารยังไม่ถึงแหล่งท่องเที่ยว และถนนเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวยังไม่มี หรือมีแต่ไม่สะดวก

❖ ผลการพัฒนาจังหวัดชุมพร ในช่วงระยะครึ่งแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2540 – 2544) ที่ผ่านมา

จากผลการพัฒนาจังหวัดชุมพร ในช่วงที่ผ่านมาของระยะครึ่งแผนพัฒนาจังหวัดชุมพร 5 ปี (พ.ศ.2540 – 2544) มุ่งเน้นยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน ด้วยการกระจายบริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน และส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพ ประกอบกับในปัจจุบันสังคมในภาพรวมของประเทศกำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมอุตสาหกรรม ทำให้เกิดปัญหาและความไม่พร้อมของประชาชนนำไปสู่การเกิดปัญหา และความต้องการใหม่ ๆ อย่างหลากหลายของประชาชนที่รัฐจะต้องเข้าไปแก้ไขและสนองตอบ จังหวัดชุมพรได้กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยใช้การวางแผนพัฒนาตามแนวทางการพัฒนาจังหวัดทั้ง 4 ด้าน เพื่อให้งบประมาณโครงการตามแผนพัฒนาจังหวัด ดำเนินการเพื่อสนับสนุนการพัฒนาจังหวัด และสอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งตามแนวทางการพัฒนาจังหวัดทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การเพิ่มศักยภาพของคนและชุมชนในชนบท การพัฒนาอาชีพ การมีงานทำ และรายได้ของคนทุกกลุ่ม การฟื้นฟูบูรณะทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเพิ่มบทบาทของประชาชนและองค์กรท้องถิ่นในการบริหารจัดการ

ในภาพรวมของจังหวัดชุมพร ในช่วงระยะครึ่งแผนพัฒนาจังหวัดชุมพร 5 ปี (พ.ศ.2540 – 2544) ตั้งแต่ปี 2540 – 2543 ได้รับจัดสรรงบประมาณรวมทั้งสิ้น 2,511,163 พันบาท โดยในปีงบประมาณ 2540 ได้รับจัดสรรงบประมาณตามแผนพัฒนาจังหวัดในภาพรวมของจังหวัด จำนวน 818,628 พันบาท ปีงบประมาณ 2541 ได้รับจำนวน 463,502 พันบาท ปีงบประมาณ 2542 ได้รับงบประมาณ จำนวน 549,855 พันบาท และในปีงบประมาณ 2543 ได้รับจัดสรรงบประมาณรวม 679,178 พันบาท ซึ่งจำแนกตามแนวทางการพัฒนาจังหวัด ได้ดังนี้

ผลการพัฒนาจังหวัดชุมพร ในช่วงระยะครึ่งแผนพัฒนาจังหวัดชุมพร 5 ปี (พ.ศ.2540 – 2544)		
รวมงบประมาณตั้งแต่ปี 2540 – 2543 ที่ดำเนินการในแต่ละแนวทาง		
แนวทางที่	งบประมาณ	ร้อยละ
	(พันบาท)	
<u>แนวทางที่ 1</u> การเพิ่มศักยภาพของคนและชุมชนในชนบท	818,628	32.60
<u>แนวทางที่ 2</u> การพัฒนาอาชีพ การมีงานทำ และรายได้ของคนทุกกลุ่ม	463,502	18.46
<u>แนวทางที่ 3</u> การฟื้นฟู บูรณะทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	549,855	21.90
<u>แนวทางที่ 4</u> การเพิ่มบทบาทของประชาชนและองค์กรท้องถิ่นในการบริหารจัดการ	679,178	27.04
รวมทั้งสิ้น	2,511,163	100.00

ตารางที่ 6 แสดงผลการพัฒนาจังหวัดชุมพร พ.ศ. 2540 - 2543 แยกรายละเอียด (หน่วย : พันบาท)

ลำดับ	กระทรวง	ปี	จำนวนงบประมาณ จำแนกเป็นรายแนวทาง				รวม
			แนวทางที่ 1	แนวทางที่ 2	แนวทางที่ 3	แนวทางที่ 4	
1	มหาดไทย	40	47,878	215,453	78,657	-	341,988
		41	14,201	64,146	23,302	-	101,649
		42	22,497	140,761	24,350	-	187,608
		43	12,612	289,751	383	-	302,746
รวม			97,188	710,111	126,692	-	933,991

ลำดับ	กระทรวง	ปี	จำนวนงบประมาณ จำแนกเป็นรายแนวทาง				รวม
			แนวทางที่ 1	แนวทางที่ 2	แนวทางที่ 3	แนวทางที่ 4	
2	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	40	9,090	248,461	30,300	15,150	303,001
		41	6,194	176,421	21,479	9,830	213,924
		42	16,367	152,524	53,844	2,990	225,725
		43	46,359	183,260	41,891	763	272,273
รวม			78,010	760,666	147,514	28,733	1,014,923
3	สาธารณสุข	40	147,737	-	-	-	147,737
		41	101,858	-	-	-	101,858
		42	96,815	-	-	-	96,815
		43	48,665	-	-	-	48,665
รวม			395,075	-	-	-	395,075
4	ศึกษาธิการ	40	10,669	-	-	-	10,669
		41	15,046	-	-	-	15,046
		42	8,043	-	-	-	8,043
		43	14,760	-	-	-	14,760
รวม			48,518	-	-	-	48,518
5	อุตสาหกรรม	40	-	133	13,122	-	13,255
		41	-	22	8,204	-	8,226
		42	84	420	5,049	-	5,553
		43	-	746	5,378	-	6,124
รวม			84	1,321	31,753	-	33,158
6	พาณิชย์	40	-	224	-	-	224
		41	-	199	-	-	199
		42	-	251	-	-	251
		43	31	239	-	-	270
รวม			31	913	-	-	944
7	แรงงานและสวัสดิการสังคม	2540	359	577	-	9	945
		2541	12,403	5,985	-	158	18,546
		2542	12,511	6,771	-	190	19,472
		2543	19,742	5,905	-	190	25,837
รวม			45,015	19,238	-	547	64,800

ลำดับ	กระทรวง	ปี	จำนวนงบประมาณ จำแนกเป็นรายแนวทาง				รวม
			แนวทางที่ 1	แนวทางที่ 2	แนวทางที่ 3	แนวทางที่ 4	
8	กลาโหม	2540	327	327	-	-	654
		2541	288	3,385	-	381	4,054
		2542	107	120	-	49	276
		2543	7,484	365	-	-	7,849
รวม			8,206	4,197	-	430	12,833
9	สำนักงาน อัยการสูงสุด	2540	155	-	-	-	155
		2541	-	-	-	-	-
		2542	-	-	-	-	-
		2543	-	-	-	-	-
รวม			155	-	-	-	155
10	การกีฬา แห่งประเทศไทย	2540	-	-	-	-	-
		2541	-	-	-	-	-
		2542	6,112	-	-	-	6,112
		2543	-	50	-	-	50
รวม			6,112	50	-	-	6,162
11	สำนักงานตำรวจ แห่งชาติ	2540	-	-	-	-	-
		2541	-	-	-	-	-
		2542	-	-	-	-	-
		2543	603	-	-	1	604
รวม			603	-	-	1	604
	รวมทั้งจังหวัด	2540	216,215	465,175	122,079	15,1599	818,628
		2541	149,990	250,158	52,985	10,369	463,502
		2542	162,536	300,847	83,243	3,229	549,855
		2543	150,256	480,316	47,652	954	679,178
รวม			678,997	1,496,496	305,959	29,711	2,511,163

● สรุปผลการพัฒนาจังหวัดชุมพร

จากผลการพัฒนาในช่วงที่ผ่านมา แม้ว่ามีผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในทิศทางที่ดีขึ้นตามลำดับ ความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น ด้วยการกระจายบริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน และส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพ แต่ในปัจจุบันสังคมในภาพรวมของประเทศกำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนแปลง ภาวะเศรษฐกิจฝกผัน ทำให้เกิดปัญหาและความไม่พร้อมของประชาชนนำไปสู่การเกิดปัญหา และความต้องการใหม่ ๆ อย่างหลากหลายของประชาชน ที่รัฐจะต้องเข้าไปแก้ไขและสนองตอบ จึงยังมีความจำเป็นที่จังหวัดจะต้องได้รับการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต รวมทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อไป เพราะแม้ว่าที่ผ่านมาจะได้พัฒนามาอย่างต่อเนื่อง สามารถบรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์จาก จปฐ. ได้เพิ่มขึ้น แต่ปัญหาด้านรายได้เฉลี่ยของประชากรจังหวัดชุมพร ยังมีเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐาน รายได้เฉลี่ยที่ใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานตามเกณฑ์ จปฐ. ของทั้งประเทศ ได้แก่ 20,000 บาท/ปี ซึ่งผลจากการสำรวจข้อมูล จปฐ. ปี 2543 จังหวัดชุมพรมีรายได้เฉลี่ยของคนในหมู่บ้านที่จะต้องแก้ไขให้เข้าเกณฑ์ จปฐ. จำนวน 33,517 ครัวเรือน จึงเป็นปัญหาสำคัญที่จังหวัดจะต้องเร่งแก้ไข เพื่อยกระดับฐานะของประชาชนให้ดีขึ้นต่อไป

2. วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาจังหวัดชุมพรระยะ 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549)

❖ วิสัยทัศน์จังหวัดชุมพร

จังหวัดชุมพรได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัด ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549) ในภาพรวมของจังหวัด ดังนี้

วิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัดชุมพร 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549)

“ พัฒนาอย่างบูรณาการ ให้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี
ชุมชน ท้องถิ่นเข้มแข็ง เมืองน่าอยู่
การศึกษาก้าวหน้า การเมืองโปร่งใส
ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีภูมิปัญญาไทย
พัฒนาการเกษตรต่อเนื่องอุตสาหกรรม
นํ้าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พัทธภัยธรรมชาติยั่งยืน
เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
เป็นศูนย์กลางการคมนาคมและส่งออก
พัฒนากายใต้กรอบผังเมือง”

● วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดให้มีความมั่นคง การเกษตรที่มีประสิทธิภาพเพื่อการส่งออก
2. เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการด้านโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
3. เพื่อให้โอกาสแก่ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาสูงขึ้นตามความต้องการ องค์การทุกระดับมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา มีการพัฒนาการกีฬาทุกระดับทุกประเภทในจังหวัด รวมทั้งส่งเสริมให้สถาบันศาสนาเป็นสถาบันหลักในการพัฒนาจิตใจ และเผยแพร่หลักธรรมคำสอนทางศาสนาสู่ประชาชน และสนับสนุนการสืบสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดชุมพรอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

4. เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งกายและใจ รวมทั้งประชาชนได้รับบริการด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

5. เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยมุ่งเน้นทั้งการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทุกประเภท และการป้องกันสาธารณภัยและอุบัติเหตุ รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับพื้นที่ชายแดน

6. เพื่อส่งเสริมให้เกิดพลังทางสังคม ชุมชนต่าง ๆ มีความเข้มแข็งมากขึ้น มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น และมีวิถีชีวิตแบบพอเพียงและพึ่งตนเอง อันจะทำให้เกิดศักยภาพในการพัฒนาตนเองต่อไป

7. เพื่อให้บริการด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม พร้อมทั้งพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะฝีมือในทุกสาขาอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

8. เพื่อสร้างทัศนคติที่ถูกต้องและการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน ผู้บริหารและนักการเมืองท้องถิ่น รวมทั้งเสริมสร้าง ทัศนคติแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และการให้บริการประชาชนอย่างมีมาตรฐาน

9. เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชน

10. เพื่อให้จังหวัดชุมพรเป็นเมืองรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางสินค้าของฝากประเภทผลไม้ ผลิตภัณฑ์อาหารทะเล และของที่ระลึกจากท้องถิ่น

● เป้าหมาย

1. เพื่อให้เศรษฐกิจในภาพรวมของจังหวัดดีขึ้น โดยประชากรมีรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งประชาชนมีความสามารถและมีศักยภาพในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ

2. มีการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานของจังหวัดอย่างเป็นระบบทั้งในเขตเมืองและชนบท รวมทั้งประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นและโครงสร้างพื้นฐานมากขึ้น

3. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษา องค์กรทุกระดับมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาทุกระดับทั้งในและนอกระบบการศึกษา และศาสนสถานทุกแห่งเป็นศูนย์กลางการพัฒนาและจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม องค์กรด้านวัฒนธรรมทุกระดับจัดกิจกรรมเชิงรุก โดยเน้นด้านวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น และกีฬาทุกประเภทที่มีการแข่งขันในระดับจังหวัด เขต และท้องถิ่น ได้รับการส่งเสริม

4. ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งกายและใจ โดยมีอัตราป่วย อัตราตายด้วยโรคต่าง ๆ ลดลง รวมทั้งประชาชนได้รับการด้านสาธารณสุขอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

5. ปัญหาด้านสังคม ทั้งด้านอาชญากรรม ยาเสพติด ปัญหาจากแนวชายแดนและแรงงานต่างด้าว ปัญหาด้านอุบัติภัยและสาธารณภัย ลดลง

6. ประชาชนปฏิบัติตามระเบียบและข้อกฎหมายอย่างเคร่งครัด รวมทั้งยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ทำให้เกิดองค์กรชุมชนที่เข้มแข็ง

7. ประชาชนและผู้ด้อยโอกาส มีโอกาสในการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น

8. ประชาชนตื่นตัวและไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งมากขึ้น รวมทั้งประชาชนมีความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการปกครองและการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย และสามารถตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองทุกระดับ และเจ้าหน้าที่ของรัฐได้

9. ประชาชนมีการรวมกลุ่มเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10. ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวได้รับการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งระบบการบริการ แหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ ทำให้แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรเป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติว่าเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และมีนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

❖ ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาจังหวัดชุมพร 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549)

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในด้านต่าง ๆ ของจังหวัด ประกอบกับข้อมูลในแผนลงทุนจังหวัดชุมพร พร้อมทั้งการวิเคราะห์ประเมินศักยภาพจุดเด่น จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดในด้านต่าง ๆ ของจังหวัด โดยการระดมความคิดเห็นในลักษณะของประชาคมจังหวัด จึงได้ร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชุมพรไว้ 9 ด้าน รวมทั้งวิสัยทัศน์ในการพัฒนาแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านปัจจัยโอกาสทางเศรษฐกิจ (การเกษตรกรรม เศรษฐกิจ พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม และการบริการ)

2. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

3. ด้านคุณภาพการศึกษา ประชากร ศิลปวัฒนธรรม ศาสนา และการกีฬา

4. ด้านสุขภาพอนามัย และสาธารณสุข

5. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การรักษาความสงบเรียบร้อย

6. ความมั่นคง และเป็นระเบียบของสังคม

7. ด้านการเมือง การปกครอง

8. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

9. ด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

● ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9

ยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาจังหวัดชุมพร 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549) มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ดังนี้

ยุทธศาสตร์การพัฒนากำหนดชุมพร 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549)	สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับ ที่ 9						
	1	2	3	4	5	6	7
1. ด้านปัจจัยโอกาสทางเศรษฐกิจ		✓	✓	✓	✓		
2. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน		✓			✓	✓	
3. ด้านคุณภาพการศึกษา ประชากร ศิลปวัฒนธรรมฯ	✓	✓	✓		✓	✓	✓
4. ด้านสุขภาพอนามัย และสาธารณสุข	✓	✓			✓		
5. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินฯ	✓	✓	✓		✓		✓
6. ความมั่นคง และความเป็นระเบียบของสังคม	✓	✓	✓		✓		✓
7. ด้านการเมือง การปกครอง	✓	✓					✓
8. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		✓	✓		✓		
9. ด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์		✓	✓		✓		

หมายเหตุ ยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 มีดังนี้
 ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคน และการคุ้มครองทางสังคม
 ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบท และเมืองอย่างยั่งยืน
 ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
 ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การจัดการระบบบริหารเศรษฐกิจส่วนรวม
 ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
 ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 ยุทธศาสตร์ที่ 7 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่ธรรมาภิบาล

รายละเอียดแนวทางการพัฒนาจังหวัดชุมพรในยุทธศาสตร์จะขอนำมากล่าวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงแรงงาน ดังนี้

1. ด้านปัจจัยโอกาสทางเศรษฐกิจ (การเกษตรกรรม เศรษฐกิจ พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม และการบริการ)

➢ วิสัยทัศน์ “การพัฒนาเศรษฐกิจที่มั่นคง การเกษตรที่ยั่งยืน เพื่อการส่งออก”

วัตถุประสงค์

- เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดให้มีความมั่นคง การเกษตรที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการส่งออก

เป้าหมาย

- เพื่อให้เศรษฐกิจในภาพรวมของจังหวัดดีขึ้น โดยประชากรมีรายได้เพิ่มขึ้น
- ให้ประชาชนมีความสามารถ และมีศักยภาพในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ

➤ จุดแข็ง

- ♦ ตำแหน่งที่ตั้งของจังหวัดเป็นจุดที่เชื่อมต่อระหว่างภาคกลางกับภาคใต้ มีชายฝั่งทะเลที่ยาว 222 กม. เหมาะสมต่อการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางของการขนส่งระหว่างภูมิภาค และเป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร และศูนย์กลางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในอ่าวไทย และการท่องเที่ยว
- ♦ มีสภาพพื้นที่และภูมิอากาศเหมาะสมต่อการเกษตรกรรมที่หลากหลาย
- ♦ มีชายฝั่งทะเลยาว 222 กม. มีแม่น้ำลำคลองหลายสายไหลพัดพาเอาความสมบูรณ์ลงสู่อ่าวไทย และชายฝั่งมีภาวะมลพิษต่ำ เหมาะสมต่อการเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง
- ♦ มีผลผลิตทางการเกษตรที่หลากหลายและมีชายแดนติดต่อกับประเทศสหภาพพม่า ซึ่งเป็นแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญที่เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตร
- ♦ สภาพการครองชีพอยู่ในระดับปานกลางหรือค่อนข้างต่ำ ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการลงทุนทั้งในด้านพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรมทางการเกษตร
- ♦ มีชายแดนติดต่อกับประเทศสหภาพพม่า สามารถพัฒนาและเปิดเป็นจุดผ่อนปรนเพื่อการค้าขายหรือจุดผ่านแดนชั่วคราวได้ในอนาคต
- ♦ มีโอกาสขยายการผลิต การลงทุนด้านอุตสาหกรรมสินค้าเกษตรในพื้นที่ชายแดนไทย โดยนำผลผลิตมาแปรรูป

➤ โอกาส

- ♦ มีความพร้อมในการพัฒนาระบบคมนาคมสูงทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ
- ♦ มีสถาบันการเงินมาก และกระจายทุกอำเภอ
- ♦ มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญหลายแห่ง ทำให้เกิดการขยายตัวทางด้านพาณิชย์กรรม สูงขึ้น (จากการที่ประชาชนมีรายได้สูงขึ้น และอำนาจซื้อจากนักท่องเที่ยว)
- ♦ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร โดยเฉพาะตำบลรับร่อ ตำบลสลุย และตำบลหงษ์เจริญ ติดกับพม่าทางด้านอำเภอปกเบ๊น จังหวัดมะริด ภาคตะนาวศรี ผ่านไปยังฝั่งอันดามันของพม่า อินเดีย และบังคลาเทศ พื้นที่ส่วนนี้จึงสามารถพัฒนาด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว เชื่อมโยงระหว่างไทย พม่า อินเดีย และบังคลาเทศได้

➤ จุดอ่อน

- ♦ ขาดตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร และขาดแหล่งข้อมูลข่าวสารทางด้านการเกษตรเพื่อบริการเกษตรกรได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ทำให้ความรู้และเทคโนโลยีด้านการเกษตรเผยแพร่ไปสู่เกษตรกรยังไม่ทั่วถึง
- ♦ ขาดการพัฒนาอุตสาหกรรมแบบครบวงจร
- ♦ การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจยังไม่เป็นเอกภาพ ไม่เข้มแข็ง ไม่เชื่อมโยงกันและไม่มีสถานภาพเป็นนิติบุคคล
- ♦ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุตสาหกรรมยังมีไม่เพียงพอ
- ♦ ขาดปัจจัยที่เอื้อต่อการลงทุน ได้แก่ ไม่มีเขตนิคมอุตสาหกรรม ไม่มีท่าเรือพาณิชย์ และท่าเรือประมงไม่เพียงพอ
- ♦ มีปัญหาขาดแคลนแรงงานและแรงงานฝีมือที่มีประสิทธิภาพ
- ♦ ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการไม่เพียงพอและไม่ทั่วถึง

➤ ข้อจำกัด

- ♦ ประสบอุปสรรคจากธรรมชาติต่างๆ อยู่เป็นครั้งคราว เป็นเหตุให้พาณิชย์ต้องหยุดชะงักเป็นครั้งคราว
- ♦ ขาดแหล่งเงินทุน ขาดความสนใจจากนักลงทุนที่มีเงินทุนสูง และผู้ประกอบการส่วนใหญ่ในจังหวัดดำเนินธุรกิจในลักษณะครอบครัว
- ♦ ระบบสินเชื่อไม่เอื้ออำนวยต่อเกษตรกรส่วนใหญ่
- ♦ การประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะทางทะเลของรัฐชายฝั่ง
- ♦ คุณภาพผลผลิต ยังไม่พัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดต่างประเทศ

➤ ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนา

ยุทธศาสตร์	มาตรการ/แนวทางการพัฒนา
1. เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง	- ส่งเสริมระบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน และระดับจังหวัด ➢ สร้างตลาดชุมชน และส่งเสริมกิจการร้านค้าชุมชนทุกหมู่บ้าน เชื่อมกิจกรรมกับธนาคารหมู่บ้าน โดยทุกคนในหมู่บ้านเป็นเจ้าของ เป็นสมาชิก เป็นลูกค้า และเป็นผู้รับประโยชน์ ➢ ส่งเสริมการจัดตั้งร้านค้าชุมชน ให้มีกองทุนชุมชน ธนาคารหมู่บ้าน ➢ ส่งเสริมและประสานการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพในการผลิตของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ➢ การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ➢ การเกษตรผสมผสาน (ทฤษฎีใหม่)

ยุทธศาสตร์	มาตรการ/แนวทางการพัฒนา
2. สร้างความเป็นศูนย์กลางการเกษตรของภาคใต้ตอนบน	- ส่งเสริมอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน ให้มีการรวมกันผลิตและจำหน่ายอย่างครบวงจร - ส่งเสริมให้มีความร่วมมือจากหน่วยงานองค์กรทุกฝ่ายได้ร่วมมือร่วมใจในการประสานการปฏิบัติทั้งภาครัฐ เอกชน โดยมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่ชุมชนและครอบครัวให้สามารถพึ่งตนเองได้ รู้จักคิดเอง ทำเอง แก้ไขปัญหาเองระหว่างเพื่อนด้วยกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่สมบูรณ์ - ส่งเสริมค่านิยมและจิตสำนึกในการมีวิถีชีวิตแบบพอเพียงพึ่งตนเอง - ส่งเสริมกิจการคลังสินค้ากลาง และตลาดกลางระดับจังหวัด - ส่งเสริมการกระจายช่องทางจำหน่ายสินค้าไปสู่ภูมิภาคอื่น โดยจัดให้มีศูนย์กลางการรับส่งสินค้าทางบก ทางเรือ และทางอากาศ - ส่งเสริมและเผยแพร่สินค้าของจังหวัดให้มีชื่อเสียงในนามของดีชุมพร - ส่งเสริมชุมพรเป็นแหล่งผลิตพืชเศรษฐกิจ ผัก เครื่องเทศ สมุนไพร และผลไม้ สำหรับภาคใต้
3. สร้างความมั่นคงในอาชีพ	- ส่งเสริมการเกษตรผสมผสาน เพื่อสามารถผลิตอาหารได้เพียงพอต่อการบริโภคของประชากร และการเพาะปลูกพืชเอกลักษณ์ของจังหวัด - สนับสนุนการประกอบอาชีพเสริมในระดับอุตสาหกรรม ครัวเรือน - สนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานของสถาบันเกษตรกร - ส่งเสริมกิจการสหกรณ์ สหกรณ์เครดิตยูเนียน และกิจการประกันภัยทุกประเภท - ส่งเสริมกิจการปศุสัตว์ - ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - สร้างหลักประกันทางเศรษฐกิจแก่ครอบครัว และชุมชน โดยแนะแนวอาชีพ ทดสอบความถนัดทางอาชีพ ส่งเสริมอุตสาหกรรมในครัวเรือน และจัดทำข้อมูลข่าวสารตลาดแรงงาน เป็นต้น

ยุทธศาสตร์	มาตรการ/แนวทางการพัฒนา
4. พัฒนาคุณภาพผลผลิต	- ภาครัฐ และเอกชน ร่วมมือกันส่งเสริมในการพัฒนาอาชีพของเกษตรกรอย่างจริงจัง - ส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาการใช้ประโยชน์จากผลผลิตการเกษตรประเภทต่าง ๆ - ส่งเสริมการปลูกพืชพันธุ์ดีทดแทนสวนเก่า - ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าไทย โดยการแปรรูปผลผลิต และใช้ตราสัญลักษณ์สินค้าไทย (Brand name) - ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมตามศักยภาพทรัพยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่นของแต่ละพื้นที่ และสนับสนุนการใช้เครื่องกลการเกษตร - ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาฝีมือแรงงานให้แก่กลุ่มผู้ใช้แรงงานตามสาขาอาชีพ - ป้องกัน/ปราบปราม ไม่ให้มีการเอารัดเอาเปรียบ อันเนื่องมาจากการใช้เครื่องจักร คววง วัต ในการซื้อขายผลผลิต
5. ส่งเสริมอุตสาหกรรมการเกษตร	- ส่งเสริมโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปวัตถุดิบของท้องถิ่น โดยความร่วมมือระหว่างภาคราชการ เอกชน และเกษตรกร - ส่งเสริมการเกษตรเพื่อการแปรรูป การส่งออก - จัดตั้งศูนย์พัฒนาการผลิตและควบคุมศัตรูพืช ผลไม้ เพื่อการส่งออก - ส่งเสริมการจัดตั้งวิสาหกิจของเกษตรกรและประชาชน - ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเตรียมสินค้า/วัตถุดิบ เพื่อเพิ่มมูลค่าสำหรับส่งโรงงานอุตสาหกรรม
6. พัฒนาระบบตลาด	- ส่งเสริมการจัดตั้งตลาดการเกษตรประเภทต่าง ๆ เช่น ตลาดข้อตกลงตลาดกลางสินค้า ตลาดซื้อขายล่วงหน้า และตลาดประมูล - สร้างระบบตลาดให้เกิดความเป็นธรรม - ส่งเสริม สนับสนุน สถาบันวิจัยการเกษตร เพื่อการส่งออก - ส่งเสริมโครงการฝึกอบรมนักธุรกิจการเกษตร - สนับสนุนกิจการของสหกรณ์ผู้ผลิต ให้สามารถดำเนินกิจการครบวงจร หรือสร้างเครือข่ายผลิต แปรรูป และจำหน่าย - ปรับปรุงระบบข้อมูลข่าวสารการเกษตร เพื่อใช้ในการวางแผนการผลิต การตลาด และเพื่อการส่งออก ด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ยุทธศาสตร์	มาตรการ/แนวทางการพัฒนา
7. มีการพัฒนาที่สมดุลย์	- ส่งเสริมการรวมกลุ่มประชาชนแต่ละอาชีพ ให้รวมกันอย่างเข้มแข็ง สามารถควบคุมกันเองได้ กำหนดอนาคตของอาชีพตนเองได้ สอดประสานกับพ่อค้าในตลาดซื้อขายล่วงหน้า - ลดช่องว่างคนจน – คนรวย กระจายรายได้ให้เป็นธรรมต่อคนยากจน โดยมีการบังคับใช้มาตรการทางภาษีมรดกและทรัพย์สิน มีการกระจายการพัฒนาเศรษฐกิจ อย่างทั่วถึง และกิจกรรมเพื่อสร้างโอกาสให้คนจน - ส่งเสริมการบูรณาการแห่งความร่วมมือ ร่วมใจ ระหว่างหน่วยงานราชการ หน่วยงานวิจัย สถานศึกษา และองค์กรประชาชนในการวางแผนพัฒนาจังหวัดชุมพรให้สอดคล้องประสานสัมพันธ์กัน - พัฒนาพื้นที่ และชุมชน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจ และการสร้างรายได้
8. ขยายโอกาสการค้า การลงทุน ด้านสินค้าเกษตรและการแปรรูปสินค้าเกษตร และการท่องเที่ยว ชายแดนไทย – พม่า ให้เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจเชื่อมโยงไปสู่ประเทศฝั่งอันดามัน เช่น พม่า อินเดีย และบังกลาเทศ เป็นต้น	- ประสานงานกับพม่า เพื่อพัฒนาเป็นจุดค้าขายระหว่างประชาชนบริเวณชายแดน หรือบริเวณใกล้เคียง ให้เปิดเป็นจุดผ่อนปรนหรือจุดผ่านแดนชั่วคราว เช่นที่ ช่องหินดาษ บ้านถ้ำดิน ตำบลรับร่อ อำเภอท่าแซะ ซึ่งอยู่ติดกับอำเภอปกเบี่ยน จังหวัดมะริด ภาคตะนาวศรี - ส่งเสริมด้านการลงทุน โดยขอรับสัมปทานเพาะปลูกสินค้าเกษตรในประเทศพม่า เช่น ปาล์ม ยางพารา กาแฟ เป็นต้น ให้นำมาแปรรูปในจังหวัดชุมพร - ส่งเสริมการลงทุนระหว่างไทย - พม่า

2. ด้านการเมือง การปกครอง

➤ วิสัยทัศน์ “การเมืองก้าวไกล โปร่งใส ยุติธรรม สามารถตรวจสอบได้”

วัตถุประสงค์

- เพื่อสร้างทัศนคติที่ถูกต้องและการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน ผู้บริหารและนักการเมืองท้องถิ่น ในการมีส่วนร่วมพัฒนาจังหวัด
- เพื่อเสริมสร้างทัศนคติแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และการให้บริการประชาชนอย่างมีมาตรฐาน

เป้าหมาย

- ประชาชนตื่นตัวและไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งมากขึ้น
- ประชาชนมีความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการปกครองและการเมืองตามระบอบ
- ประชาธิปไตยและสามารถตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองทุกระดับ และเจ้าหน้าที่ของรัฐได้

➤ จุดแข็ง

- ♦ ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองสูง และมีความพร้อมในการร่วมกิจกรรมทางการเมือง
- ♦ ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิที่พึงมี และหน้าที่ที่พึงปฏิบัติ
- ♦ มีองค์กรภาคเอกชนที่มีความมั่นคงและศักยภาพสูง พร้อมที่จะทำคุณประโยชน์ให้จังหวัด และให้ความร่วมมือภาครัฐ ตลอดจนการรับและให้การเสนอแนะอย่างเต็มที่

➤ โอกาส

- ♦ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอย่างกว้างขวาง

➤ จุดอ่อน

- ♦ การทำงานของภาคประชาสังคมจริงจังและต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ
- ♦ ประชาชนยังอ่อนแอและขาดการเรียนรู้ทางการเมือง
- ♦ การบริหารราชการแผ่นดินยังด้อยประสิทธิภาพ และขาดการประสานปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐด้วยกันเอง
- ♦ องค์กรปกครองท้องถิ่นยังไม่เข้มแข็ง
- ♦ ประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองทุกระดับ
- ♦ ผู้นำท้องถิ่นขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบการเมืองที่ถูกต้อง
- ♦ การรวมกลุ่มของเอกชนมีน้อย ทำให้ไม่สามารถสร้างพลังอำนาจในการต่อรองธุรกิจ หรือเพื่อการอื่นๆ ได้

➤ ข้อจำกัด

- ♦ ระบบราชการไทยยังล้าหลังและอ่อนแอ
- ♦ การปฏิบัติงานของภาคราชการ โดยเฉพาะการประสานแผนปฏิบัติงานยังขาดความเป็นเอกภาพ
- ♦ รัฐยังคงสงวนอำนาจในการบริหารงบประมาณไว้ที่ส่วนกลาง จึงทำให้การจัดสรรงบประมาณไม่ทั่วถึง ไม่เป็นธรรม
- ♦ ประชาชนส่วนใหญ่ขาดจิตสำนึกในการใช้สิทธิและปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองที่ดี

➤ ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนา

ยุทธศาสตร์	มาตรการ/แนวทางการพัฒนา
1. การเมืองจะต้องมีความโปร่งใส ยุติธรรม สามารถตรวจสอบได้	- ส่งเสริมการบูรณาการแห่งความร่วมมือ ร่วมใจ ระหว่างหน่วยงานราชการ สถานศึกษา หน่วยงานส่งเสริมสนับสนุน เอกชน และองค์กรประชาชนในการวางแผนพัฒนาจังหวัดชุมพรให้สอดคล้องประสานสัมพันธ์กัน - พัฒนาระบบการให้ประชาชน ภาคเอกชน องค์กรประชาชน และประชาคมเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดทุกระดับ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกลไกของ กรอ.จังหวัด หรือประชาคมจังหวัด - สร้างจิตสำนึกความรักท้องถิ่นให้เกิดขึ้นกับประชาชนอย่างทั่วถึง - สร้างความรู้ ความเข้าใจทางการเมือง รวมทั้งเรื่องสิทธิต่าง ๆ ของประชาชนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแก่ประชาชน - ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม และมีบทบาททางการเมือง เพื่อการสร้างความจิตสำนึกและกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้สิทธิและหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย
2. พัฒนาระบบการบริหารราชการของจังหวัดให้มีประสิทธิภาพ	- สร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบแก่ข้าราชการ โดยพัฒนาประสิทธิภาพข้าราชการให้มีความรู้ ความสามารถ พร้อมในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ด้วยความละเอียดรอบคอบ และตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานเนื่องจากลักษณะงานกระทบต่อความมั่นคง และความสงบเรียบร้อยของประชาชน รวมทั้งมีความพร้อมต่อการพัฒนาจังหวัดต่อไปอย่างต่อเนื่อง - พัฒนาประสิทธิภาพองค์กรร่วมภาครัฐ และเอกชน (กรอ.) ให้มีประสิทธิภาพในการประสานงานร่วมระหว่างหน่วยราชการและเอกชน - สร้างจิตสำนึกและเสริมสร้างทัศนคติของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว สะดวก ถูกต้อง ซื่อสัตย์ สุจริต ไม่เรียกร้องผลประโยชน์ตอบแทนใด ๆ และรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน

ยุทธศาสตร์	มาตรการ/แนวทางการพัฒนา
3. พัฒนาการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ	- นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าช่วยในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บริการประชาชนด้วยความรวดเร็ว และเท่าเทียมกัน - ปรับปรุงการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาพื้นที่ของจังหวัด - ส่งเสริมให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุม ดูแล และตรวจสอบการดำเนินงาน และการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ด้านการเมือง การปกครองท้องถิ่นให้แก่ประชาชนและผู้บริหารท้องถิ่น - ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมกัน เพื่อให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพ เข้มแข็งเพียงพอในการดำเนินการสาธารณะ และพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น

3. ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

- วิสัยทัศน์ “มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ยั่งยืน สิ่งแวดล้อมที่สะอาดไร้มลพิษ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี มีรายได้แก่ชุมชน”

วัตถุประสงค์

- เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชน

เป้าหมาย

- ประชาชนมีการรวมกลุ่มเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

➤ จุดแข็ง

- ♦ มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายและอุดมสมบูรณ์
- ♦ มีแหล่งปลาทูชุกชุมในอ่าวชุมพรโดยเฉพาะปลาเศรษฐกิจ (ปลาทู)
- ♦ มีการจัดตั้งนิคมในป่าเสื่อมโทรม โดยสนับสนุนการปลูกป่าทดแทน
- ♦ มีการอบรมเยาวชนและประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
- ♦ มีการจัดทำโครงการพัฒนาป่าชุมชนและกำหนดเขตอนุรักษ์ป่าชายเลน

➤ โอกาส

- ♦ มีกลุ่มเครือข่ายการพิทักษ์และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ♦ มีชมรมนักดำน้ำที่สามารถช่วยเหลือและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การเก็บอวนที่ขาดและติดอยู่ในทะเล
- ♦ มีชมรมอนุรักษ์ปะการัง ทำให้การทำลายปะการังลดน้อยลง

➤ จุดอ่อน

- ♦ ทรัพยากรธรรมชาติบางส่วนบางพื้นที่ถูกบุกรุกทำลาย
- ♦ ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจ และขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย
- ♦ ประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเองอย่างเป็นระบบ
- ♦ ขาดระบบการจัดการมลภาวะที่ดี โดยเฉพาะปัญหาขยะมูลฝอย

➤ ข้อจำกัด

- ♦ มีความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติระหว่างรัฐและชุมชน
- ♦ การดำเนินงานของภาครัฐ ยังขาดกลไกและมาตรการที่มีประสิทธิภาพโปร่งใสและไม่เข้มงวดในการติดตามตรวจสอบมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม อีกทั้งไม่กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและชุมชนอย่างจริงจัง

➤ ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนา

ยุทธศาสตร์	มาตรการ/แนวทางการพัฒนา
1. การมีส่วนร่วมของชุมชน	- สร้างจิตสำนึกให้ความรู้ สร้างโอกาสในการมีส่วนร่วม และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้นักเรียน เยาวชน โรงเรียน วัด ประชาชน NGO มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ดูแลรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ป่าไม้ ภูเขา ดินน้ำ ลำธาร ป่าชายเลน - รณรงค์ให้ประชาชนปลูกต้นไม้ ในพื้นที่สาธารณะประโยชน์ และกร้างว่างเปล่า พร้อมทั้งฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม

ยุทธศาสตร์	มาตรการ/แนวทางการพัฒนา
2. มีกฎหมายชัดเจน	- ส่งเสริมการประสานการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชน โรงเรียน วัด NGO และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพิทักษ์รักษาแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น อันจะนำไปสู่สัมพันธภาพที่ดีมีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ ความเข้มแข็งให้กับองค์กรชุมชน อันจะทำให้สามารถดำเนิน กิจกรรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างต่อเนื่องและ ยั่งยืน - ปรับปรุงบทบาทของภาครัฐ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วม ของประชาชนและชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม - สนับสนุนให้มีการนำรายได้ท้องถิ่น กลับมาฟื้นฟูบูรณะ ทรัพยากรธรรมชาติฯ - มีมาตรการทางกฎหมายชัดเจน และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ กฎหมายด้านการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - สนับสนุนองค์กรท้องถิ่น และชุมชนให้สามารถออกข้อบังคับ กฎระเบียบเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ ให้ สอดคล้องและเกื้อหนุนนโยบายส่วนรวม และมีอำนาจในการ ดูแลทรัพยากรฯ - สนับสนุนให้มีการจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมคุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจนและเป็นธรรม โดยใช้มาตรการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pay Principle) พร้อมทั้งกำหนดมาตรการลงโทษทาง สังคม - กำหนดมาตรการในการรักษา ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง รวมทั้งเพิ่มมาตรการในการ ป้องกันและปราบปรามการบุกรุก และการตัดไม้ทำลายป่า อนุรักษ์ป่า ดินน้ำ ลำธาร และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่ เสื่อมโทรม โดยการเร่งรัดการปลูกป่าในพื้นที่ที่ถูกบุกรุกทำลาย โดยเฉพาะในเขตพื้นที่อนุรักษ์ และการปลูกไม้เศรษฐกิจใน ที่ดินกรรมสิทธิ์ของตนเอง รวมทั้งการอนุรักษ์และฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติทางการเกษตรอื่น ๆ ได้แก่ ทรัพยากรประมง ทรัพยากรดิน ทรัพยากรแหล่งน้ำ โดยสร้างมาตรการจูงใจให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์	มาตรการ/แนวทางการพัฒนา
3. การบริหารจัดการแบบใหม่	- สนับสนุนให้ท้องถิ่นและชุมชน มีบทบาทในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน และสนับสนุนให้เกิดองค์กรชุมชน และมีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับภาคเอกชน ภาครัฐ โรงเรียน วัด และประชาชน เพื่อร่วมกันบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ - ส่งเสริมการจัดทำผังเมืองเพื่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต โดยกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินแต่ละประเภท เช่น เพื่อการอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พื้นที่ป่าอนุรักษ์ พื้นที่ป่าชุมชน พื้นที่ป่าชายเลน พื้นที่ประมงชายฝั่ง พื้นที่ชุมชน ให้เหมาะสมกับศักยภาพของท้องถิ่นและจังหวัด - ส่งเสริมการสร้างสวนป่าแบบยั่งยืน โดยกระบวนการเกษตรในเขต ส.ป.ก. ซึ่งเป็นแหล่งป่าไม้เดิม โดยการปลูกป่าถาวร และแซมด้วยไม้ผล โดยรัฐให้การสนับสนุนตามสมควร และส่งเสริมการปลูกป่าแบบคันภูเขา จากดินเขาสู่ยอดเขาเป็นระดับ ๆ เพื่อลดการสูญเสียจากไฟป่า หดแทนการปลูกป่า - ส่งเสริมการปลูกไม้โตเร็ว เช่น กระถินเทพา “Acacia Mangium” เพื่อบำรุงดินสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี เป็นแหล่งเกิดของเห็ดเศรษฐกิจ เป็นไม้ใช้สอยหรือจำหน่ายโรงงานแปรรูป ส่วนปลายไม้ใช้เป็นเชื้อเพลิงเตาอบครัวเรือน - สนับสนุนการจัดทำแผนจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลแบบผสมผสานในระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด โดยเน้นการพัฒนาควบคู่กับการอนุรักษ์ และควบคุมการใช้ประโยชน์ให้เหมาะสมกับสภาพธรรมชาติและคุณสมบัติของระบบนิเวศน์ ทั้งในเขตแนวปะการัง ป่าชายเลน และชายหาด
4. พัฒนาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อชุมชน	- สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดระบบการกำจัดขยะรวม แยกขยะและระบบบำบัดน้ำเสีย ตลอดจนเตรียมหาพื้นที่รองรับเพื่อการนั้น - สนับสนุนให้มีการจัดทำแผนติดตาม ตรวจสอบ ผู้ก่อมลพิษ พร้อมทั้งส่งเสริมบุคคล/องค์กรที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษ

ยุทธศาสตร์	มาตรการ/แนวทางการพัฒนา
5. ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	- ส่งเสริมมาตรการกำจัดขยะมูลฝอยที่ประหยัด และมีคุณภาพสอดคล้องกับท้องถิ่น และมีแผนการจัดการมูลฝอย สิ่งปฏิกูลรวมกันของชุมชน - ส่งเสริมให้มีระบบบำบัดน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม และแหล่งประมงชายฝั่ง เพื่อแก้ปัญหามลภาวะให้แก่ชุมชนท้องถิ่นและจังหวัด - รณรงค์ และประชาสัมพันธ์ ตลอดจนจัดทำสื่อให้ความรู้ความเข้าใจ แก่ประชาชน เยาวชน ให้ทราบถึงคุณประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติในท้องทะเลทางสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และกำหนดวิธีการและมาตรการในการควบคุมและปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย อันเป็นเหตุให้ทรัพยากรธรรมชาติในท้องทะเลถูกทำลาย เช่น การระเบิดปลา การประมงโดยใช้จวนตาถี่ เป็นต้น พร้อมทั้งจัดกิจกรรมรณรงค์ให้ประชาชนร่วมกันทำการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ทั้งชายทะเล โขดหิน ใต้น้ำ หรืออื่น ๆ - ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ประการังในบริเวณเกาะต่างๆ โดยการจัดทำทุ่นเรือ การห้ามลากอวนในเขตแนวประการัง การสร้างแนวปะการังเทียม - ให้มีการป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลน ตลอดจนจัดทำแนวเขตในพื้นที่ป่าชายเลน ปกป้องป่าชายเลนทดแทน - สนับสนุนบทบาทของภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

➤ **วิสัยทัศน์** “ให้จังหวัดชุมพรเป็นเมืองรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

รักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรม เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวนานาชาติ ควบคู่ไปกับการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางสินค้า ของฝากประเภทผลไม้ ผลิตภัณฑ์อาหารทะเล ของที่ระลึกจากท้องถิ่น”

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้จังหวัดชุมพรเป็นเมืองรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- เพื่อให้จังหวัดชุมพรเป็นศูนย์กลางสินค้าของฝากประเภทผลไม้ ผลิตภัณฑ์อาหารทะเล และของที่ระลึกจากท้องถิ่น

เป้าหมาย

- จังหวัดชุมพรเป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติว่าเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และ มี นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น
- ระบบการบริการ แหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ
- ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวได้รับการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน

➤ จุดแข็ง

- ♦ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์เหมาะสมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นประตูสู่ภาคใต้
- ♦ การคมนาคมขนส่ง อยู่ห่างกรุงเทพฯ 463 กม. ห่างจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี 190 กม. ห่างจากจังหวัดภูเก็ต 399 กม. ห่างจากอำเภอหาดใหญ่ 470 กม. ด้านอ่าวไทยสู่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น เกาะเต่า เกาะนางยวน ทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดระนองสู่แหล่งอันดามัน
- ♦ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย เหมาะสมต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทั้งด้านวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติ
- ♦ มีชายทะเลยาว 222 กม. หาดทรายขาวขาวบริสุทธิ์ มีเกาะและปะการังมากมาย บนบกมีป่าเขา ถ้ำ น้ำตก และถ้ำธารทุกอำเภอ
- ♦ เป็นแหล่งผลไม้ที่ลือชื่อ และจุดใจนักท่องเที่ยว
- ♦ มีสินค้าพื้นเมือง และผลิตภัณฑ์จากอาหารทะเลอย่างอุดมสมบูรณ์ และราคาย่อมเยากว่าจังหวัดอื่น

➤ โอกาส

- ♦ มีกระแสการตื่นตัวด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

➤ จุดอ่อน

- ♦ การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวไม่แพร่หลาย
- ♦ การคมนาคมที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวยังไม่สะดวก เป็นถนนดิน หรือลูกรัง
- ♦ ระบบการสื่อสาร และการสาธารณูปโภคต่างๆ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวไม่มีคุณภาพ
- ♦ ขาดเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยนักท่องเที่ยว เช่น ตำรวจท่องเที่ยว หน่วยกู้ภัยทางทะเล
- ♦ ขาดความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น ประชาชน และภาคเอกชนอย่างจริงจังเป็นระบบและต่อเนื่อง
- ♦ บุคลากรด้านการท่องเที่ยวขาดความตระหนักและชำนาญด้าน การบริการ การขนส่ง การตลาด การประชาสัมพันธ์ ความปลอดภัย และความเป็นธรรมในสินค้าและบริการ

➤ ข้อจำกัด

- ♦ ขาดการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวไม่เป็นไปตามรูปแบบมาตรฐาน และขาดการสนับสนุนจากภาครัฐบาลอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ เนื่องจากข้อจำกัดเรื่องการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง

➤ ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนา

ยุทธศาสตร์	มาตรการ/แนวทางการพัฒนา
1. พัฒนาจังหวัดชุมพรเป็นเมืองน่าอยู่เพื่อรองรับความเจริญด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	- สร้างจิตสำนึกองค์กรท้องถิ่นในการควบคุมการก่อสร้างไม่ให้ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น - ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน และระบบสาธารณูปโภคของจังหวัดให้ได้มาตรฐาน และสอดคล้องกับการอนุรักษ์ เช่น ♦ พัฒนาเส้นทางสู่แหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ตู้น้ำตก เรือสู่เกาะต่าง ๆ คูประการัง ดำน้ำ ที่พักอาหาร ผู้บริการ โรงพยาบาล และความปลอดภัยต่าง ๆ ♦ พัฒนาและปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค ขยายการผลิตและเขตการจำหน่ายน้ำประปาและบริการไฟฟ้าให้เพียงพอและทั่วถึง ขยายเขตบริการโทรศัพท์ให้ครอบคลุมทั่วถึงทุกชุมชน และแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ๆ ของจังหวัด ♦ ปรับปรุงสถานีรถไฟให้ทันสมัย โดยเน้นการให้บริการและความสะอาดห้องพัสดุโดยสารที่สะอาดและปลอดภัย ปรับปรุงการบริการของเรือท่องเที่ยว และรถรับจ้างทั่วไป - จัดระบบรองรับนักท่องเที่ยวแบบครบวงจร เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเป็นคณะ (Package Tour) เช่น ได้ชมทั้งทะเล ดำน้ำ เที่ยวเกาะ น้ำตก เที่ยวป่า ชมวิถีชีวิตคนชนบท สวนเกษตรกริมผลไม้ พิพิธภัณฑ์ชุมพร อนุสรณ์สถาน แหล่งบันเทิงยามราตรี และอื่น ๆ
2. ส่งเสริมด้านการตลาด และประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ชุมพรเป็นจุดแวะและพักผ่อนของนักท่องเที่ยว	- ตั้งศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยวที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยวทุกอบต. และจัดทำป้ายชี้แหล่งท่องเที่ยว - จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์หลากหลาย เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ แผ่นป้าย สิ่งพิมพ์ ไปสเตอร์ คัทเอ้าท์ Internet - ส่งเสริมให้จังหวัดเป็นศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว 14 จังหวัดภาคใต้ โดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์แสดงข้อมูล สามารถให้บริการได้ 24 ชั่วโมง และบริการนำเที่ยว บริการจองตั๋ว ล่วงหน้า และข้อมูลการเดินทาง

ยุทธศาสตร์	มาตรการ/แนวทางการพัฒนา
3. ส่งเสริมให้ทราบถึงแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายของจังหวัด และจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ดังคำขวัญของจังหวัด	- ส่งเสริมเอกลักษณ์ โดยแยกประเภทนักท่องเที่ยวให้ชัดเจน ➤ ท่องเที่ยวทางทะเล ดำน้ำ ตกปลา ไต่หมึก เกาะรังนก ➤ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เดินป่า ล่องแพ ค้างเคมปี ➤ ท่องเที่ยวเชิงกีฬา การแข่งขันร่อนที่เขายาวและกีฬาทางน้ำ ➤ ท่องเที่ยวอาหาร/ผลไม้ ➤ ท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม ศาลกรมหลวงฯ ➤ ท่องเที่ยววิถีชีวิต เตรียมการจัดหาสถานที่รองรับคนชราจากประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้าที่จะหาที่พักพิงที่สวยงามและปลอดภัยในบั้นปลายชีวิต เป็นนิคมคนชรานานาชาติ เป็นการส่งเสริมให้คนต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวไทย ➤ ท่องเที่ยวโครงการพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โครงการในพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เช่น หนองใหญ่ บางเบิด - จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีรูปแบบโดยพหุภาคี ควบคุมโรคติดต่อ การกำจัดขยะของเสียอย่างมีระบบ โดยมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหน่วยงานหลักในการประสานเพื่อกำจัดขยะ โดยเน้นให้มีระบบการแยกขยะ - สนับสนุนการดำเนินงานเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยการสร้างจิตสำนึก สนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตลอดจนการเฝ้าระวังไม่ให้สิ่งแวดล้อมถูกทำลาย สนับสนุนการสร้างระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว - ส่งเสริมความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เช่น ปลูกต้นไม้สวนสาธารณะ ไม้ดอกไม้ประดับ ประเพณีท้องถิ่น ของที่ระลึก - จัดทำโครงการ “อบต.สร้างบ้าน เทศบาลสร้างเมือง” - กำหนดจัดงาน “โลกทะเลชุมพร” เป็นฤดูกาลท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร ในช่วง High Season ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – พฤษภาคม ของทุกปี เป็นการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงยั่งยืน
4. พัฒนาบุคลากรท้องถิ่น ชุมชน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ หักสาคติ และความชำนาญด้านการบริการการท่องเที่ยว	- ฝึกอบรม/มัคคุเทศก์ ขึ้นทะเบียน (มัคคุเทศน์ท้องถิ่น) พร้อมแจกคู่มือ - สนับสนุนการจัดตั้งบริษัททัวร์ที่ทันสมัยครบวงจร - พัฒนางานบริการทุกสาขาให้ได้มาตรฐาน เช่น สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง ร้านอาหาร โรงแรม การขนส่งทางบก ทางเรือ เป็นต้น

ยุทธศาสตร์	มาตรการ/แนวทางการพัฒนา
5. ภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ	- ส่งเสริมการลงทุนด้านการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน และเป็น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ - ส่งเสริมการผลิตการจัดจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกตามแหล่งท่องเที่ยว ประดิษฐ์ขึ้นจากของพื้นเมือง หรือทำจากการ ประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ - ส่งเสริม หรือก่อตั้งร้านจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองแต่ละอำเภอริมทางหลวงแผ่นดิน ให้เป็นระบบสวยงาม เป็นระเบียบ เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว และสร้างเศรษฐกิจ พื้นฟู ศูนย์จำหน่ายสินค้าให้เป็นระบบ โดยเน้นการจัดการที่มี ประสิทธิภาพ - มีการจัดตั้งกลุ่มทรัพยากรธรรมชาติ และส่งเสริมการ ท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ และพัฒนาให้สอดคล้องกับระบบ นิเวศน์วิทยา
6. มีกฎหมายบังคับใช้อย่างทั่วถึง และเป็นธรรม เป็นกฎหมาย เกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยว คุณภาพสิ่งแวดล้อม และ ความปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สิน	- มีมาตรการควบคุมผู้ประกอบการธุรกิจด้านท่องเที่ยวที่เข้มงวด และเป็นธรรม - มีมาตรการต่าง ๆ เพื่อดูแลนักท่องเที่ยวเป็นกรณีพิเศษ รวมทั้งดูแลความปลอดภัยสาธารณะ เช่น รถโดยสาร เรือโดยสาร แท็กซี่ป้ายดำ และระบบการกักกันต่าง ๆ ดูแล ควบคุมให้ปฏิบัติตามกฎหมาย - ส่งเสริมให้มีตำรวจท่องเที่ยว ดูแลนักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง - มีมาตรการควบคุมการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับแหล่ง ท่องเที่ยว ต้องไม่ทำลายสภาพภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อม

3. รายละเอียดแผนงาน งาน / โครงการ ตามแผนพัฒนาจังหวัดประจำปี 2546 เพื่อให้ ภาพการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดชัดเจนเป็นรูปธรรม สามารถเปรียบเทียบในการวิเคราะห์ได้ จึง ได้ศึกษารายละเอียดแผนงาน ปี 2546 ในส่วนของกระทรวงแรงงาน และงานที่มีความสัมพันธ์ ตลอดถึงมีผลกระทบต่อการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของกระทรวงแรงงาน คือของกระทรวง อุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ และบางส่วนของกระทรวงมหาดไทยที่มีข้อบ่งชี้ด้านแรงงานโดย มีรายละเอียดดังนี้

ลำดับ	กระทรวงแรงงาน	จำนวน หมู่บ้าน	แผนงาน/ โครงการ	แยกจำนวนโครงการแต่ละประเภทเป็นรายแนวทาง								รวม	
				แนวทางที่ 1		แนวทางที่ 2		แนวทางที่ 3		แนวทางที่ 4			
				จำนวน โครงการ	งบประมาณ ที่ได้รับอนุมัติ	จำนวน โครงการ	งบประมาณ ที่ได้รับอนุมัติ	จำนวน โครงการ	งบประมาณ ที่ได้รับอนุมัติ	จำนวน โครงการ	งบประมาณ ที่ได้รับอนุมัติ	จำนวน โครงการ	งบประมาณ ที่ได้รับอนุมัติ
			1	1	-	1	475,700					2	475,700
			2	5	1,084,920	3	522,290			7	216,600	15	1,823,810
			3										
			รวม	6	1,084,920	4	997,990			7	216,600	17	2,299,510
	รวม 4 กรม	729											

สรุปงบประมาณโครงการและงบประมาณตามแผนปฏิบัติการพัฒนาจังหวัด ประจำปี 2546 จังหวัดชุมพร

สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน

หน่วย : บาท

ลำดับ	แผนงาน/ โครงการ	แยกจำนวนโครงการแต่ละประเภทเป็นรายแนวทาง												รวม			
		แนวทางที่ 1			แนวทางที่ 2			แนวทางที่ 3			แนวทางที่ 4						
		จำนวนโครงการ	งบประมาณตามคำขอ	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ	จำนวนโครงการ	งบประมาณตามคำขอ	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ	จำนวนโครงการ	งบประมาณตามคำขอ	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ	จำนวนโครงการ	งบประมาณตามคำขอ	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ	จำนวนโครงการ	งบประมาณตามคำขอ	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ	
1	งาน / โครงการประเภทที่ 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
2	งาน / โครงการประเภทที่ 2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	225,425	216,600	7	225,425	216,600
3	งาน / โครงการประเภทที่ 3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	225,425	216,600	7	225,425	216,600

สรุปบงบหน้าจำนวนโครงการและงบประมาณตามแผนปฏิบัติการพัฒนาจังหวัด ประจำปี 2546 จังหวัดชุมพร

กรมการจัดหางาน

หน่วย : บาท

ลำดับ	แผนงาน/ โครงการ	แยกจำนวนโครงการแต่ละประเภทเป็นรายแนวทาง												รวม		
		แนวทางที่ 1			แนวทางที่ 2			แนวทางที่ 3			แนวทางที่ 4					
		จำนวนโครงการ	งบประมาณตามคำขอ	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ	จำนวนโครงการ	งบประมาณตามคำขอ	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ	จำนวนโครงการ	งบประมาณตามคำขอ	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ	จำนวนโครงการ	งบประมาณตามคำขอ	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ	จำนวนโครงการ	งบประมาณตามคำขอ	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ
1	งาน / โครงการประเภทที่ 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2	งาน / โครงการประเภทที่ 2	-	-	-	3	1,040,000	522,290	-	-	-	-	-	-	3	1,040,000	522,290
3	งาน / โครงการประเภทที่ 3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม		-	-	-	3	1,400,000	522,290	-	-	-	-	-	-	3	1,400,000	522,290

สรุปงบประมาณโครงการและงบประมาณตามแผนปฏิบัติการพัฒนาจังหวัด ประจำปี 2546 จังหวัดชุมพร

กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

หน่วย : บาท

ลำดับ	นางงวน/ โครงการ	แยกจำนวนโครงการแต่ละประเภทเป็นรายแนวทาง												รวม		
		แนวทางที่ 1			แนวทางที่ 2			แนวทางที่ 3			แนวทางที่ 4					
		จำนวนโครงการ	งบประมาณตามคำขอ	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ	จำนวนโครงการ	งบประมาณตามคำขอ	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ	จำนวนโครงการ	งบประมาณตามคำขอ	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ	จำนวนโครงการ	งบประมาณตามคำขอ	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ	จำนวนโครงการ	งบประมาณตามคำขอ	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ
1	งาน / โครงการประเภทที่ 1	1	85,400	-	1	1,583,205	475,700	-	-	-	-	-	2	1,668,605	475,700	
2	งาน / โครงการประเภทที่ 2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
3	งาน / โครงการประเภทที่ 3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
รวม		1	85,400	-	1	1,583,205	475,700	-	-	-	-	-	2	1,668,605	475,700	

สรุปงบประมาณจำนวนโครงการและงบประมาณตามแผนปฏิบัติการพัฒนาจังหวัด ประจำปี 2546 จังหวัดชุมพร

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

หน่วย : บาท

ลำดับ	แผนงาน/ โครงการ	แยกจำนวนโครงการแต่ละประเภทเป็นรายแนวทาง												รวม		
		แนวทางที่ 1			แนวทางที่ 2			แนวทางที่ 3			แนวทางที่ 4					
		จำนวนโครงการ	งบประมาณตามคำขอ	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ	จำนวนโครงการ	งบประมาณตามคำขอ	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ	จำนวนโครงการ	งบประมาณตามคำขอ	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ	จำนวนโครงการ	งบประมาณตามคำขอ	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ	จำนวนโครงการ	งบประมาณตามคำขอ	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ
1	งาน / โครงการประเภทที่ 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2	งาน / โครงการประเภทที่ 2	5	1,502,800	1,084,920	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	1,502,800	1,084,920
3	งาน / โครงการประเภทที่ 3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	รวม	5	1,502,800	1,084,920	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	1,502,800	1,084,920

ลำดับ	รหัสงบประมาณ	พื้นที่ปฏิบัติการ			ชื่อแผนงาน งาน / โครงการ กิจกรรม (ระบุชื่ออำเภอ / จำนวนเป้าหมาย)	แนวทาง	ผลการอนุมัติของส่วนกลาง		กำหนดการปฏิบัติงาน												หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง	
		หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ			เป้าหมาย	งบประมาณ	ค.ค. พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.			
3	0101			อ.เมืองชุมพร (สำนักงาน แรงงานฯ)	โครงการพัฒนาศูนย์ข้อมูลแรงงานจังหวัด - ศึกษา และระดับการจัดเก็บข้อมูล - เก็บรวบรวม ข้อมูลที่ได้ให้ถูกต้องและทันสมัย <u>ประสานเครือข่ายและจัดบริการด้านแรงงาน ให้แก่ประชาชน</u> โครงการแรงงานเคลื่อนที่ <u>ประสานเครือข่ายและจัดบริการด้านแรงงาน ให้แก่ประชาชน</u> โครงการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ คำปรึกษา หรือด้านแรงงานแก่ประชาชน - จัดทำเอกสารเผยแพร่ - การให้ความร่วมมือ / สนับสนุนการให้บริการ ด้านแรงงานแก่ประชาชนและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง <u>การติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงานตาม แผนปฏิบัติการ</u> อ.เมืองชุมพร (สำนักงาน แรงงานฯ)	4		งบบริหาร สำนักงาน	↓													หน่วยงาน สังกัด แรงงาน
4	0101			8 อำเภอ		4	9 ครั้ง	7,000													หน่วยงาน สังกัด กระทรวง แรงงาน, อำเภอ	
5	0101			8 อำเภอ		4		9,426	↓													
6	0101			อ.เมืองชุมพร (สำนักงาน แรงงานฯ)	โครงการติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงาน ของหน่วยงานในสังกัด - ประสานการจัดทำแผนของจังหวัด - รวบรวมผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติ ราชการทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงาน เพื่อเสนอกระทรวง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4	8 ครั้ง 9 ครั้ง	งบบริหาร สำนักงาน	↕												หน่วยงาน สังกัด แรงงาน	

ลำดับ	รหัสงบประมาณ	พื้นที่ปฏิบัติการ			ชื่อแผนงาน งาน / โครงการ กิจกรรม (ระบุชื่ออำเภอ / จำนวนเป้าหมาย)	แนวทาง	ผลการอนุมัติของส่วนกลาง		กำหนดการปฏิบัติงาน										หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		
		หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ			เป้าหมาย	งบประมาณ	ด.ค	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.		ส.ค.	ก.ย.
7	0101				งานการบริหารสำนักงาน โครงการบริหารและจัดการงานสำนักงาน แรงงาน จังหวัดชุมพร 7.1 การจัดสรรงบประมาณ / บริหารงบประมาณ ให้สำนักงานสามารถปฏิบัติงานได้ตามนโยบาย / แผนงานของกระทรวง / จังหวัดได้อย่างมี ประสิทธิภาพ - ค่าวัสดุสำนักงาน - ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ - ค่าซ่อมแซมยานพาหนะและครุภัณฑ์ - ค่าจ้างเหมาบริการ (ทำความสะอาด) - ค่าวัสดุน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น - ค่าจ้างเหมาบริการอื่นๆ ฯลฯ	4	6 ครั้ง 24 ครั้ง 10 ครั้ง 12 ครั้ง 12 ครั้ง 6 ครั้ง	200,174													

บัญชีแผนงานโครงการตามแผนปฏิบัติการพัฒนาจังหวัด ประจำปี 2546 ของจังหวัดชุมพร

สำนักงานจัดหางานจังหวัดชุมพร

กรมการจัดหางาน

หน่วยงาน : บาท

ลำดับ	รหัส งบประมาณ	พื้นที่ปฏิบัติงาน			ชื่อแผนงาน งาน / โครงการ กิจกรรม (ระบุชื่ออำเภอ / จำนวนเป้าหมาย)	แนวทาง	ผลการอนุมัติของส่วนกลาง		กำหนดการปฏิบัติงาน										หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																												
		หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ			เป้าหมาย	งบประมาณ	ค.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.		ส.ค.	ก.ย.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
I	0101				<u>แผนงานส่งเสริมการมีงาน</u> 1. งานจัดหางาน 1.1 ส่งเสริมให้คนพิการมีงานทำ 1.2 จัดหางานเคลื่อนที่ 1.3 นัดพบแรงงานย่อย 1.4 เคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเป็นระบบ 1.5 จัดหาแรงงานไทยทดแทนแรงงานต่างด้าว 1.6 จัดหางานพิเศษ นักเรียน นักศึกษา และผู้พ้นโทษ 1.7 จัดทำทะเบียนผู้ประสงค์จะทำงานจาก สถานศึกษา 1.8 โครงการเครือข่ายชุมชนร่วมรณรงค์ ป้องกันการค้ามนุษย์ไปทำงานต่างประเทศ 1.9 โครงการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ ในการทำงาน 1.10 โครงการป้องกันและปราบปรามการ หลอกลวงคนหางาน 1.11 อบรมความรู้แก่นายจ้าง 1.12 อบรมอาสาสมัครจัดหางาน	2																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									

ลำดับ	รหัส งบประมาณ	พื้นที่ปฏิบัติการ			ชื่อแผนงาน งาน / โครงการ กิจกรรม (ระบุชื่ออำเภอ / จำนวนเป้าหมาย)	แนวทาง	ผลการอนุมัติของส่วนกลาง		กำหนดการปฏิบัติงาน										หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																												
		หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ			เป้าหมาย	งบประมาณ	ด.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.		ส.ค.	ก.ย.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
2	0102			4	2. งานแนะแนว 2.1 แนะนำอาชีพระดับหมู่บ้าน 2.2 สัมมนาครูแนะแนว 2.3 สร้างอาชีพใหม่ให้คนตกงาน / วังงาน 2.4 วันแนะแนวอาชีพ 2.5 ส่งเสริมการมีงานทำให้ทหาร กองประจำการ	2	5,850 คน 1 รุ่น 80 คน 1 รุ่น 20 คน 4 ครั้ง 100 คน 400 คน	17,000 16,000 26,000 70,000 20,000																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							

บัญชีแผนงานโครงการตามแผนปฏิบัติการพัฒนาจังหวัด ประจำปี 2546 ของจังหวัดชุมพร

ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดชุมพร

กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

หน่วยงาน : บาท

ลำดับ	รหัส งบประมาณ	พื้นที่ปฏิบัติการ			ชื่อแผนงาน งาน / โครงการ กิจกรรม (ระบุชื่ออำเภอ / จำนวนเป้าหมาย)	แนวทาง	ผลการอนุมัติของส่วนกลาง		กำหนดการปฏิบัติงาน										หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง	
		หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ			เป้าหมาย	งบประมาณ	ด.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.		ส.ค.
1	0101	3	3	2	<u>แผนงานพัฒนาอาชีพและฝีมือแรงงาน</u> 1. งานพัฒนาฝีมือแรงงาน - ฝึกเตรียมเข้าทำงาน - ฝึกยกระดับฝีมือแรงงาน 2. งานมาตรฐานฝีมือแรงงาน	2	1,500 200 1,300 200	475,700												อบต.
2	0102	3	3	3		2		ยังไม่ได้รับ												อบต.
		1	1	1		1	750 100 650	ยังไม่ได้รับ												ศสจ.ชุมพร
		7	7	8																

[illegible]

ลำดับ	รหัส งบประมาณ	พื้นที่ปฏิบัติการ			ชื่อแผนงาน งาน / โครงการ กิจกรรม (ระบุชื่ออำเภอ / จำนวนเป้าหมาย)	แนวทาง	ผลการดำเนินงานของส่วนกลาง		กำหนดการปฏิบัติงาน												หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง
		หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ			เป้าหมาย	งบประมาณ	ต.ค	พ.ย	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย	พ.ค.	มิ.ย	ก.ค.	ก.ย		
2	0102	ทุกหมู่บ้าน	ทุกตำบล	ทุกอำเภอ	1.16 ประสานงานว่าต่างหรือแก้ต่างร่วมกับพนักงานอัยการ	1	1 คดี	1,200	←											↑	
		"	"	"	1.17 ดำเนินการเกี่ยวกับการยึดทรัพย์สินฯ		1 คดี	3,300	←											↑	
		"	"	"	งานสวัสดิการ		140 แห่ง	36,800	12	12	12	13	13	13	13	13	13	13	13	-	
		"	"	"	2.1 ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการจัดสวัสดิการแรงงานในสถานประกอบการกิจการ		350 ครั้ง		31	31	32	32	32	32	32	32	32	32	32	-	
		"	"	"			2,700 คน		200	250	250	250	250	250	250	250	250	250	250	250	-
3	0103	"	"	"	งานความปลอดภัยและสุขภาพอนามัย	1	330 แห่ง	101,050													
		"	"	"	3.1 ตรวจความปลอดภัยในการทำงาน		360 ครั้ง		33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	-	
		"	"	"	3.2 ส่งเสริมความปลอดภัยในการทำงาน		8,300 คน	61,700	30	35	35	35	35	35	35	40	40	40	40	-	
		"	"	"			180 แห่ง		800	900	900	800	800	800	800	800	800	800	800	-	
		"	"	"			180 ครั้ง		15	15	15	17	16	17	17	17	17	17	17	-	
		"	"	"	3.3 อบรม / สัมมนา นายจ้าง ลูกจ้าง ประชาชนทั่วไป		5,500 คน		460	460	460	520	480	520	520	520	520	520	520	520	-
		"	"	"			1 ครั้ง	14,400	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		"	"	"	3.4 สนับสนุนเทคนิค และวิชาการ		60 คน		-	-	60	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		"	"	"	3.5 โครงการความปลอดภัยสู่สถานศึกษา		70 ครั้ง	3,700	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5
		"	"	"			220 คน		20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	10	10
		"	"	"			2 รุ่น	4,000	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	
		"	"	"			200 คน		-	-	-	100	100	-	-	-	-	-	-	-	
		"	"	"	3.6 ประชุมคณะกรรมการความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานระดับจังหวัด		4 ครั้ง	15,250	-	1	-	-	-	1	-	1	-	1	-	1	-
		"	"	"			60 คน		-	15	-	-	-	15	-	15	-	15	-	15	-

ลำดับ	รหัส งบประมาณ	พื้นที่ปฏิบัติการ			ชื่อแผนงาน งาน / โครงการ กิจกรรม (ระบุชื่ออำเภอ / จำนวนเป้าหมาย)	แนวทาง	ผลการอนุมัติของส่วนกลาง		กำหนดการปฏิบัติงาน												หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																												
		หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ			เป้าหมาย	งบประมาณ	ต.ค	พ.ย	ธ.ค	ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย	พ.ค	มิ.ย	ก.ค	ส.ค	ก.ย																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
4	0104	ทุก หมู่บ้าน	ทุก ตำบล	ทุก อำเภอ	3.7 ดำเนินคดีอาญผู้ฝ่าฝืนกฎหมายแรงงานและ ผู้ชักชวนค้าตั้งเจ้าพนักงาน	1	2 คดี	2,000																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									

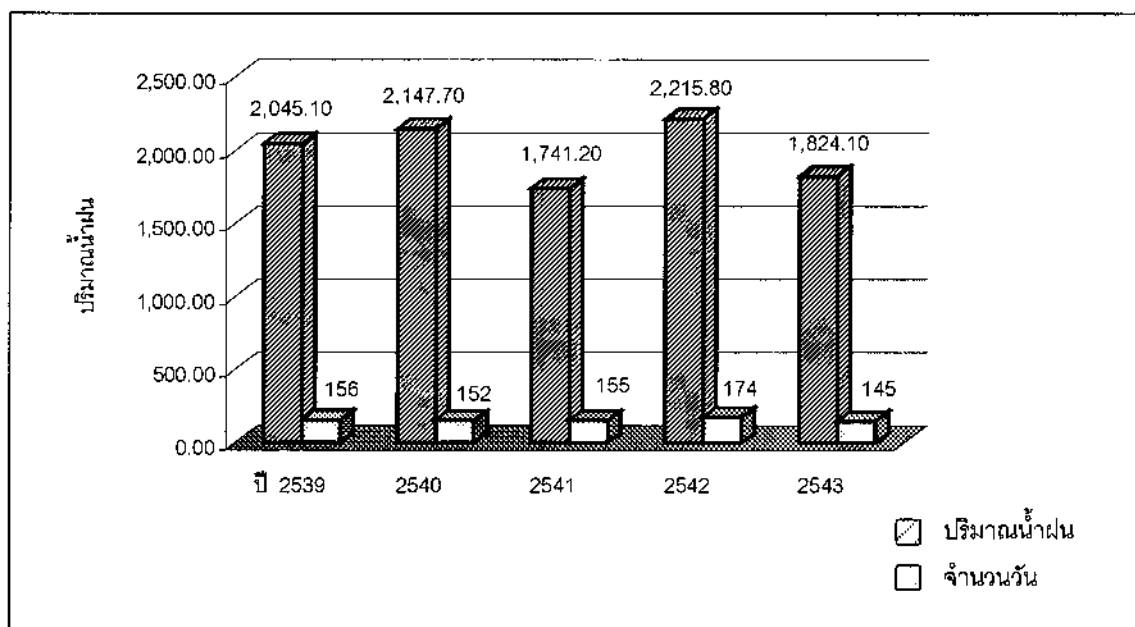
บทที่ 4

ผลการดำเนินงาน

จากการศึกษาแผนพัฒนาแรงงานจังหวัด ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดชุมพร เนื่องจากแผนดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาจังหวัด ดังนั้นการดำเนินการจึงได้นำแผนของจังหวัดทั้งหมดมาศึกษากระบวนการจัดทำแผนโดยรวม จากการศึกษาลักษณะนี้ นอกจากได้รับรู้ถึงกระบวนการวางแผนพัฒนาจังหวัดแล้วยังได้ทราบถึงข้อมูล ปัจจัยด้านต่าง ๆ ตลอดจนถึงศักยภาพที่เป็นแรงจูงใจให้เกิดการลงทุนและปัจจัยเสริมในการพัฒนาจังหวัดที่น่าสนใจหลายด้านซึ่งจะแสดงในรูปแบบตารางและแผนภูมิดังนี้

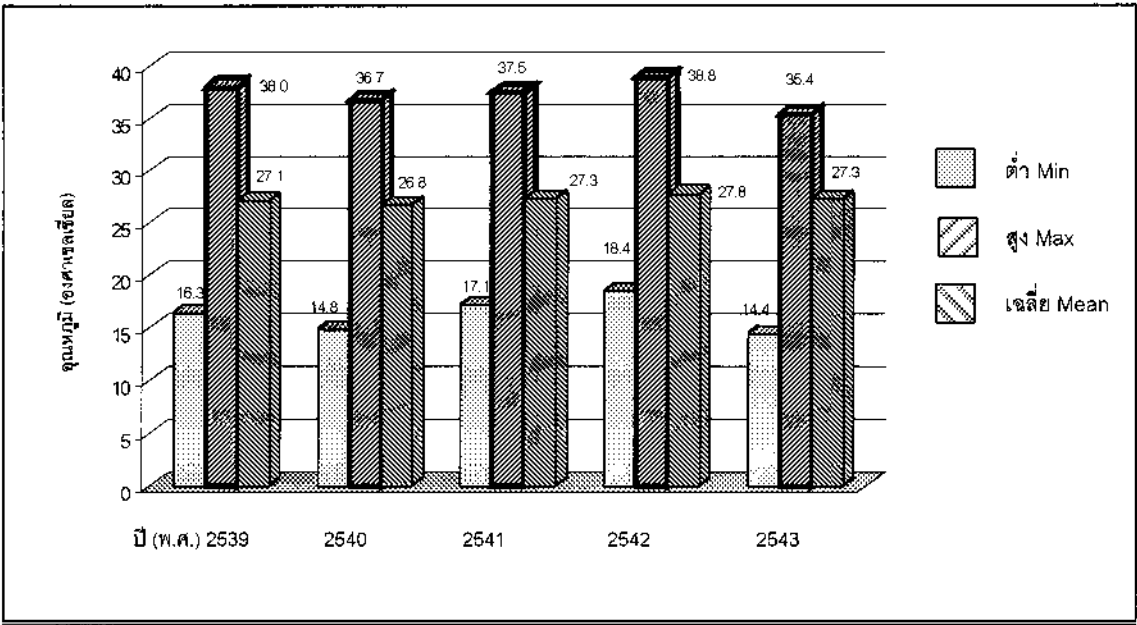
1. ด้านภูมิอากาศ

แผนภูมิที่ 3 แสดงปริมาณน้ำฝนและจำนวนวันที่ฝนตก ปี 2539 - 2543

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาจังหวัดชุมพร (มกราคม 2544)

แผนภูมิที่ 4 แสดงอุณหภูมิต่ำสุด สูงสุด และเฉลี่ย ปี 2539 – 2543

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาจังหวัดชุมพร (มกราคม 2544)

2. ด้านการปกครอง

ตารางที่ 7 จำนวนประชากรแยกเพศ และความหนาแน่นประชากรจังหวัดชุมพร แยกรายอำเภอ

ลำดับที่	อำเภอ/เทศบาล	พื้นที่ ตร.กม.	ความหนาแน่น (ตร.กม./คน)	จำนวนราษฎร		
				ชาย	หญิง	รวม
1	อำเภอเมืองชุมพร	675.103	212	71,495	71,924	143,419
	* อำเภอเมืองชุมพร	654.003	166	54,665	54,000	108,665
	* เทศบาลเมืองชุมพร	21.10	1647	16,830	17,924	34,754
2	อำเภอหลังสวน	727.285	97	34,923	35,395	70,318
	* อำเภอหลังสวน	717.17	84	30,005	30,294	60,299
	* เทศบาลตำบลหลังสวน	10.120	985	4,868	5,101	9,969
3	อำเภอท่าแซะ	1,531.218	46	35,287	34,503	69,790
4	อำเภอสวี	799.578	84	33,929	33,461	67,390
5	อำเภอปะทิว	672.412	65	21,942	21,467	43,409
6	อำเภอละแม	296.14	91	13,777	13,148	26,925
7	อำเภอทุ่งตะโก	291.785	76	11,113	11,071	22,184
8	อำเภอพะโต๊ะ	1,017.328	21	11,150	9,941	21,091
	รวม	6,010.849	77	233,616	230,910	464,526

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดชุมพร

ตารางที่ 8 จำนวนประชากรแยกตามกลุ่มอายุ และเพศ

ประชากร	จำนวนราษฎร (คน)			คิดเป็นร้อยละ
	ชาย	หญิง	รวม	
วัยเด็ก (ช่วงอายุ 0 – 12 ปี)	49,731	46,777	96,500	20.85
วัยการศึกษาภาคบังคับ (ช่วงอายุ 8 – 15 ปี)	31,175	29,384	60,559	13.08
วัยเยาวชน (ช่วงอายุ 15 – 24 ปี)	41,574	39,484	81,058	17.51
วัยเจริญพันธุ์ (ช่วงอายุ 15 – 49 ปี)	135,831	132,315	268,146	57.92
วัยแรงงาน (ช่วงอายุ 13 – 60 ปี)	161,821	158,690	320,511	69.23
วัยสูงอายุ (ช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป)	20,899	25,018	45,917	9.92
อัตราส่วนภาวะพึ่งพิง	คิดเป็นร้อยละ 53.06			
หมายเหตุ	จำนวนประชากรในที่นี้ ไม่รวมประชากรที่อยู่ในทะเบียนบ้านกลาง ประชากรที่อยู่ระหว่างการย้าย ประชากรที่มีสัญชาติไทย และไม่ระบุปีเกิด หรือระบุปีเกิดทางจินตคติ			

3. ด้านการเกษตร

จังหวัดชุมพร นอกจากจะมีสภาพพื้นที่ตอนกลางเหมาะแก่การเกษตรกรรมแล้ว ยังมีทรัพยากรดิน และทรัพยากรน้ำที่อุดมสมบูรณ์ อีกทั้งสภาพภูมิอากาศยังเอื้อต่อการเกษตรกรรม ดังนั้นประชาชนในจังหวัดชุมพร ประมาณร้อยละ 70 จึงประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทั้งสาขากการถักรรรม สาขากการประมง และการปศุสัตว์ พื้นที่ทำการเกษตรจริงในจังหวัดมีจำนวน 1,820,712 ไร่ จากพื้นที่ทั้งหมด 3,755,630 ไร่ ประกอบด้วยพื้นที่นา (ข้าวนา, ข้าวไร่) 86,136 ไร่ พื้นที่ปลูกไม้ผล 393,351 ไร่ พื้นที่ปลูกไม้ยืนต้น 1,483,187 ไร่ พื้นที่ปลูกพืชไร่ 73,038 ไร่ พื้นที่ปลูกพืชผัก 24,104 ไร่ และพื้นที่นาปรัง 18,487 ไร่ มีพื้นที่ชลประทาน 208,135 ไร่ (ร้อยละ 10.66 ของพื้นที่ถือครองทางการเกษตร) พื้นที่สูบน้ำด้วยไฟฟ้า 45,200 ไร่

ในปี 2543 ผลผลิตทางการเกษตรของจังหวัดชุมพร มีจำนวนทั้งสิ้น 1,511,799.41 ตัน มูลค่า 10,960.22 ล้านบาท น้อยกว่าปีที่ผ่านมา 66,556.74 ล้านบาท (ร้อยละ 85.86) โดยแยกเป็นรายประเภท ดังนี้

- ♦ ไม้ผล จำนวน 318,909 ต้น มูลค่า 3,944.33 ล้านบาท น้อยกว่าปีที่ผ่านมา 21,193.48 ล้านบาท
- ♦ ไม้ยืนต้น จำนวน 970,907 ต้น มูลค่า 5,843.46 ล้านบาท น้อยกว่าปีที่ผ่านมา 43,003.65 ล้านบาท
- ♦ พืชไร่ จำนวน 169,093 ต้น มูลค่า 513.34 ล้านบาท น้อยกว่าปีที่ผ่านมา 434.14 ล้านบาท
- ♦ พืชผัก จำนวน 25,922 ต้น มูลค่า 490.57 ล้านบาท น้อยกว่าปีที่ผ่านมา 26.22 ล้านบาท
- ♦ ข้าว จำนวน 26,558 ต้น มูลค่า 106.23 ล้านบาท น้อยกว่าปีที่ผ่านมา 879.00 ล้านบาท

● พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด

- ยางพารา พื้นที่ปลูกยางพาราในจังหวัดชุมพร มีจำนวน 489,310 ไร่ ให้ผลผลิตแล้ว 363,840 ไร่ ผลผลิตรวม 72,371.01 ตัน มูลค่า 1,493.1 ล้านบาท อำเภอที่มีพื้นที่ปลูกยางพารามากที่สุดคือ อำเภอปะทิว และอำเภอทุ่งตะโกมีการปลูกยางพาราน้อยที่สุด
- มะพร้าว มีพื้นที่ปลูกมะพร้าว จำนวน 362,979 ไร่ ให้ผลแล้ว จำนวน 333,576 ไร่ จำแนกเป็น มะพร้าวกินผลแก่ จำนวน 331,260 ไร่ และมะพร้าวกินผลอ่อน จำนวน 2,316 ไร่ อำเภอที่ปลูกมากที่สุด ได้แก่ อำเภอสวี
- ปาล์มน้ำมัน จังหวัดชุมพรมีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันรวมทั้งสิ้น จำนวน 282,307 ไร่ ให้ผลแล้ว 256,671 ไร่ มีการปลูกกระจายไปทั่วทุกอำเภอ ปาล์มน้ำมันปลูกมากที่สุดในอำเภอท่าแซะ รองลงมาคือ อำเภอปะทิว หลังสวน ละแม สวี ทุ่งตะโก และอำเภอเมืองชุมพร ตามลำดับ ส่วนอำเภอที่มีพื้นที่การปลูกปาล์มน้ำมันน้อยที่สุด คือ อำเภอพะโต๊ะ ในปี 2543 จังหวัดชุมพรผลิตปาล์มน้ำมันได้จำนวน 514,441 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 2,004 กิโลกรัมต่อไร่
- กาแฟ มีพื้นที่การปลูกกาแฟทั้งสิ้น จำนวน 297,626 ไร่ ให้ผลผลิตแล้ว 243,083 ไร่ มีการปลูกพืชชนิดนี้ในทุกอำเภอของจังหวัด อำเภอที่ปลูกมากที่สุด คือ อำเภอสวี จำนวน 94,065 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 38 รองลงมาได้แก่ อำเภอพะโต๊ะ ท่าแซะ เมืองชุมพร ทุ่งตะโก ละแม และหลังสวน ตามลำดับ อำเภอที่ปลูกน้อยที่สุด คือ อำเภอปะทิว ในปี 2543 จังหวัดชุมพรผลิตกาแฟได้จำนวน 42,445.32 ตัน
- ทุเรียน พื้นที่การปลูกทุเรียนในจังหวัดชุมพร มีจำนวน 149,999 ไร่ ให้ผลแล้ว 93,232 ไร่ ปลูกมากที่สุดในพื้นที่อำเภอท่าแซะ จำนวน 39,489 ไร่ รองลงมาเป็นอำเภอสวี หลังสวน พะโต๊ะ ทุ่งตะโก และเมืองชุมพร ตามลำดับ อำเภอที่มีพื้นที่การปลูกน้อยที่สุดคือ อำเภอปะทิว ในปี 2543 จังหวัดชุมพรผลิตทุเรียนได้จำนวน 130,158.40 ตัน ผลผลิตต่อไร่ จำนวน 1,396.07 กิโลกรัม
- เงาะ มีพื้นที่การปลูกเงาะกระจายไปทุกอำเภอ จำนวน 61,556 ไร่ ให้ผลแล้ว จำนวน 44,368 ไร่ อำเภอที่มีพื้นที่การปลูกเงาะมากที่สุดคืออำเภอหลังสวน ร้อยละ 39.17 รองลงมาเป็นอำเภอพะโต๊ะ ทุ่งตะโก ท่าแซะ เมืองชุมพร สวี และละแม ตามลำดับ ปลูกน้อยที่สุดในอำเภอปะทิว ในปี 2543 จังหวัดชุมพรผลิตเงาะได้ทั้งสิ้น 39,549.35 ตัน ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 891.39 กิโลกรัม

- **มังคุด** มีพื้นที่การปลูกมังคุด จำนวน 79,947 ไร่ ให้ผลแล้ว 36,969 ไร่ กระจายไปทุกอำเภอ อำเภอที่มีพื้นที่ปลูกมังคุดมากที่สุดคืออำเภอลำปาง ร้อยละ 40.56 รองลงมาได้แก่ อำเภอน่านพะเยา พะโต๊ะ พงศโก เมืองชุมพร สวี และปะทิว ส่วนอำเภอที่ปลูกน้อยที่สุด คือ อำเภอละแม ในปี 2543 จังหวัดชุมพรผลิตมังคุดได้จำนวน 33,226.78 ตัน ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 898.77 กิโลกรัม
- **ส้มโอ** มีพื้นที่การปลูกส้มโอ จำนวน 24,272 ไร่ ให้ผลแล้ว 16,078 ไร่ ปลูกมากที่สุด ในอำเภอน่านพะเยา เมืองชุมพร สวี ลำปาง พงศโก และปะทิว ในปี 2543 จังหวัดชุมพรผลิตส้มโอได้ จำนวน 17,097.95 ตัน
- **สับปะรด** มีพื้นที่การปลูกสับปะรดทั้งสิ้น จำนวน 33,152 ไร่ อำเภอที่มีพื้นที่การปลูกมากที่สุดคือ อำเภอน่านพะเยา รองลงมาคืออำเภอปะทิว และสวี ตามลำดับ สำหรับอำเภออื่นๆ ไม่ปรากฏพื้นที่การปลูกสับปะรด ในปี 2543 จังหวัดชุมพรผลิตสับปะรดได้จำนวน 165,924 ตัน

ตารางที่ 9 แสดงพื้นที่ปลูกและผลผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดชุมพร ประจำปี 2541-2543

ชื่อพืช	ปี พ.ศ. 2541		ปี พ.ศ. 2542		ปี พ.ศ. 2543	
	พื้นที่ปลูก(ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	พื้นที่ปลูก(ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	พื้นที่ปลูก(ไร่)	ผลผลิต (ตัน)
ยางพารา	365,056	73,906	448,804	91,637	489,310	72,371.07
ปาล์มน้ำมัน	237,810	411,114	282,303	611,456	282,307	514,441.46
กาแฟ	215,713	24,483.75	246,906	39,732.23	297,626	42,445.32
ทุเรียน	142,719	95,749	114,803	102,992.7	149,999	130,158.40
มังคุด	58,922	11,689.75	79,947	3,742.83	79,947	33,226.78
มะพร้าว	399,110		271,746		362,979	245,543.26

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร (ธันวาคม 2543)

ตารางที่ 10 แสดงพื้นที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต ผลผลิตเฉลี่ยข้าว ปี 2543

ชนิดพืช	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ยต่อพื้นที่ เก็บเกี่ยว(กก./ไร่)
ข้าวนาปี	38,449	16,691	434
ข้าวเจ้า - ข้าวไร่	944	345	366
ข้าวนาปรัง	18,487	9,521	515
รวม	57,880	26,558	458

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร (ธันวาคม 2543)

ตารางที่ 11 แสดงพื้นที่การเกษตรและจำนวนครัวเรือนเกษตรกร แยกเป็นรายอำเภอ

อำเภอ	จำนวน ตำบล	จำนวน หมู่บ้าน	พื้นที่ ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ การเกษตร	จำนวน ครัวเรือน ทั้งหมด	จำนวน ครัวเรือน เกษตรกร
เมืองชุมพร	17	161	420,258	210,603	107,003	11,099
หลังสวน	13	146	957,001	220,491	60,430	13,068
ปะทิว	7	68	421,939	331,088	34,996	8,293
สวี	11	112	499,736	233,407	65,445	1,662
ท่าแซะ	10	105	454,546	410,302	56,314	14,623
พะโต๊ะ	4	42	185,088	159,587	203,523	5,513
ละแม	4	43	182,366	143,377	18,439	4,453
ทุ่งตะโก	4	33	635,830	111,857	22,429	6,307
รวม	70	710	3,755,630	1,820,712	385,589	65,018

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร (ธันวาคม 2543)

4. ด้านการประมง

จังหวัดชุมพร เป็นจังหวัดที่มีความสำคัญด้านการประมงมากจังหวัดหนึ่ง เนื่องจากมีพื้นที่ ติดต่อกับชายฝั่งทะเล 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองชุมพร อำเภอปะทิว อำเภอสวี อำเภอทุ่งตะโก อำเภอ หลังสวน และอำเภอละแม ประกอบกับทะเลฝั่งอ่าวไทยในเขตจังหวัดชุมพรมีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์น้ำนานาชนิด และเป็นแหล่งแพร่ขยายพันธุ์ และฟักรักษาตัวอ่อนของสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น ปลาทู ปลาตัง และปลาหลังเขียว ฯลฯ

การทำประมง และประมงชายฝั่งในจังหวัดชุมพรเป็นกิจกรรมขนาดเล็กถึงขนาดกลาง จะมีเรือขนาดใหญ่ซึ่งมีขนาดเรือตั้งแต่ 50 ตันกรอส ขึ้นไปไม่มากนัก ในปีหนึ่งๆ จะทำการประมงได้ประมาณ 7 - 9 เดือน เพราะช่วงเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม เป็นหน้ามรสุมจัด และเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม เป็นฤดูห้ามจับสัตว์น้ำ

ในปี 2542 ชาวประมงในจังหวัดชุมพร จำนวน 5,109 ครั้วเรือน มีสมาชิกจำนวน 25,545 คน ประชาชนในอำเภอเมืองชุมพร จะมีอาชีพประมงมากที่สุด รองลงมาเป็นอำเภอหลังสวน ปะทิว ส่วนอำเภอละแม ประชาชนทำประมงน้อยที่สุด เรือประมงในจังหวัดชุมพรมีทั้งหมด 2,019 ลำ มีแรงงานประมง จำนวน 11,296 คน ปริมาณสัตว์น้ำทะเลที่จับได้ทั้งหมดในปี 2542 มีจำนวน 109,304,915 กิโลกรัม มูลค่าประมาณ 829.15 ล้านบาท น้อยกว่าปี 2541 จำนวน 1,171 ล้านบาท (ร้อยละ 58.55) ส่วนการทำประมงน้ำจืดในปี 2542 สามารถจับสัตว์น้ำได้ทั้งสิ้น จำนวน 793,727 กิโลกรัม มูลค่า 17,410,910 บาท

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนชาวประมงในจังหวัดชุมพร แยกเป็นรายอำเภอ

ลำดับที่	อำเภอ	จำนวนชาวประมง (ครั้วเรือน)
1	เมืองชุมพร	2,000
5	สวี	423
4	ทุ่งตะโก	320
6	ละแม	167
3	ปะทิว	624
2	หลังสวน	1,575
รวม		5,109

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดชุมพร (ธันวาคม 2543)

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนครัวเรือนที่เพาะเลี้ยงกุ้งทะเล เนื้อที่ฟาร์ม เนื้อที่เลี้ยง และปริมาณกุ้งที่จับได้จำแนกเป็นรายอำเภอ ปี พ.ศ. 2542

อำเภอ	การเพาะเลี้ยงกุ้งทะเล			ปริมาณกุ้งที่จับได้ (ก.ก.)
	จำนวนครัวเรือน	เนื้อที่ฟาร์ม (ไร่)	เนื้อที่เลี้ยง (ไร่)	
เมืองชุมพร	228	14,893	9,120.2	3,580,000
ท่าแซะ	-	-	-	-
ทุ่งตะโก	54	720	550	1,000,000
ปะทิว	91	1,811	1,080	1,117,500
พะโต๊ะ	-	-	-	-
ตะเภา	14	249	62	6,000
สวี	147	4,500	2,900	2,320,000
หลังสวน	32	1,944	1,003	600,000
รวม	556	24,117	14,785.20	8,208,180

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดชุมพร (ธันวาคม 2543)

5. ด้านอุตสาหกรรม

จังหวัดชุมพร เป็นจังหวัดภาคใต้ที่มีความเจริญเติบโตทางด้านอุตสาหกรรมในระดับปานกลาง โดยมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคอุตสาหกรรม ปี 2540 (ณ ราคาคงที่) 1,212.810 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 5.32 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2535 ซึ่งมีมูลค่าเพียง 672.754 ล้านบาท ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดภาคอุตสาหกรรมจะเพิ่มขึ้น 540.056 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 80.27 อุตสาหกรรมที่สำคัญของจังหวัดชุมพร ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องจากการเกษตร เช่นอุตสาหกรรมสกัดน้ำมันปาล์ม อุตสาหกรรมยางพาราและผลิตภัณฑ์ยาง อุตสาหกรรมผลไม้บรรจุกระป๋อง เป็นต้น และอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องจากการประมง เช่น ผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแช่แข็งและห่อแข็ง อุตสาหกรรมผลิตอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง อุตสาหกรรมปลาป่น และอุตสาหกรรมผลิตน้ำแข็ง เป็นต้น สิ้นปี 2543 จังหวัดชุมพรมีโรงงานทั้งสิ้น 684 โรง มีเงินลงทุนรวมทั้งสิ้น 5,223.226 ล้านบาท คนงานรวมทั้งสิ้น 10,399 คน สำหรับภาวะอุตสาหกรรมในจังหวัดค่อนข้างซบเซาเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน กล่าวคืออุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้น ปี 2543 มีจำนวน 11 โรงงาน เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2542 ซึ่งมีจำนวน 25 โรง ลดลงร้อยละ 56 โดยเงินลงทุนรวมในปี 2543 จำนวน 6.35 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปี 2542 ซึ่งมีเงินลงทุนรวม 121.78 ล้านบาท เงินลงทุนลดลงร้อยละ 94.79 มีการจ้างงานในปี 2543 จำนวน 54 คน ลดลงจากปี 2542 ซึ่งจ้างงาน 146 คน ลดลงร้อยละ 63.01

♦ ขนาดของโรงงาน และการกระจายตัวของโรงงานอุตสาหกรรม

ขนาดของโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดชุมพร ส่วนใหญ่จะเป็นโรงงาน อุตสาหกรรมขนาดเล็ก มีจำนวน 481 โรง (ไม่รวมโรงสีข้าว) หรือคิดเป็นร้อยละ 70.32 ของ โรงงานทั้งหมดในจังหวัด โรงสีข้าว จำนวน 140 โรง คิดเป็นร้อยละ 20.46 ของโรงงานทั้งหมด โรงงานขนาดกลาง จำนวน 57 โรง หรือคิดเป็น ร้อยละ 8.33 ของโรงงานทั้งหมด และโรงงานขนาดใหญ่จำนวน 6 โรง หรือคิดเป็นร้อยละ 0.88 ของโรงงานทั้งหมด

การกระจายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดชุมพร ส่วนใหญ่โรงงานจะตั้งอยู่มากในเขตอำเภอเมือง อำเภอหลังสวน อำเภอกาบัง อำเภอสวี อำเภอปะทิว อำเภอละแม อำเภอทุ่งตะโก และอำเภอพะโต๊ะ ตามลำดับ โดยสภาพการตั้งโรงงานจะกระจุกกระจายตามพื้นที่ที่มีความพร้อมในด้านสาธารณูปโภคและใกล้แหล่งวัตถุดิบ เนื่องจากจังหวัดชุมพรยังไม่มีกำหนดเขตประกอบการอุตสาหกรรมเป็นที่แน่ชัด

สำหรับการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดชุมพร มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ ในปี 2543 มีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น 11 โรงงาน เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2542 ซึ่งมีโรงงานเพิ่มขึ้น 25 โรง ส่วนการเพิ่มขึ้นของโรงงานลดลง ร้อยละ 56

♦ การส่งเสริมการลงทุน

จังหวัดชุมพรมีโรงงานอุตสาหกรรม ที่ได้รับอนุมัติการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ตั้งแต่ปี 2521 - 2543 จำนวน 54 ราย มีเงินลงทุนรวมทั้งสิ้น 4,829.50 ล้านบาท โดยในปี 2543 มีการอนุมัติส่งเสริมการลงทุนภาคอุตสาหกรรมจำนวน 6 ราย เพิ่มขึ้นจากปี 2542 จำนวน 3 ราย โดยการอนุมัติส่งเสริมการลงทุนในปี 2543 โดยมีเงินลงทุนรวมทั้งสิ้น 453.04 ล้านบาท เป็นการอนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุนผลิตไม้ยางแปรรูป 2 ราย หีบน้ำมันปาล์ม 2 ราย ยางรมคว้น และอาหารทะเลแช่แข็งอย่างละ 1 ราย จะมีการจ้างงานที่เพิ่มขึ้น 1,262 คน

● ประเภทอุตสาหกรรมที่สำคัญของจังหวัดชุมพร

- ☆ อุตสาหกรรมสกัดน้ำมันปาล์มและน้ำมันมะพร้าว สิ้นปี 2543 จังหวัดชุมพรมีโรงงานผลิตน้ำมันปาล์มดิบและน้ำมันมะพร้าวดิบ รวม 14 โรงงาน โดยแยกเป็นโรงงานหีบแบบแยกเมล็ด จำนวน 6 โรง โรงหีบแบบรวมเมล็ด จำนวน 8 โรง และโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ 1 โรง มีเงินลงทุนรวมทั้งสิ้น 756.16 ล้านบาท สามารถจ้างแรงงานได้ 584 คน
- ☆ อุตสาหกรรมยางแผ่นรมควัน จังหวัดชุมพรมีโรงงานผลิตยางแผ่นรมควัน 10 โรง มีเงินลงทุนรวมทั้งสิ้น 240.23 ล้านบาท สามารถจ้างแรงงานได้ 446 คน โดยโรงงานจะตั้งในเขตอำเภอปะทิว 8 โรง อำเภอหลังสวน 1 โรง และอำเภอละแม 1 โรง จังหวัดชุมพรมีโรงงานผลิตยางแผ่นรมควันมากเป็นอันดับ 5 ของภาคใต้
- ☆ อุตสาหกรรมนำยางขึ้นและสกิมเครฟ ปัจจุบันจังหวัดชุมพรมีโรงงานนำยางขึ้น จำนวน 3 โรง มีเงินลงทุนรวม 115.49 ล้านบาท ใช้คนงาน 119 คน จังหวัดชุมพรมีโรงงานนำยางขึ้นมากเป็นอันดับ 6 ของภาคใต้
- ☆ อุตสาหกรรมผลิตอาหารทะเลแช่แข็งและห้องเย็น จังหวัดชุมพรมีโรงงานผลิตอาหารทะเลแช่แข็งและห้องเย็น จำนวน 5 โรง โดยแยกเป็นผลิตสัตว์น้ำทะเลแช่แข็ง 2 โรง ห้องเย็น 3 โรง มีเงินลงทุนรวมทั้งสิ้น 375.3 ล้านบาท ใช้คนงานรวมทั้งสิ้น 1,271 คน โดยมีจำนวนโรงงานมากเป็นอันดับ 7 ของภาคใต้
- ☆ อุตสาหกรรมผลิตปลาป่น จังหวัดชุมพรมีโรงงานปลาป่น 8 โรง มีเงินลงทุนรวมทั้งสิ้น 60.755 ล้านบาท ใช้คนงาน 194 คน โดยใช้วัตถุดิบประเภทปลาเบญจพรรณขนาดเล็ก (ปลาเป็ด)

ประมาณ 100,000 ต้น/ปี สามารถผลิตปลาป่นได้ประมาณ 25,000 ต้น/ปี มีจำนวนโรงงานมากเป็นอันดับ 4 ของภาคใต้

- ☆ อุตสาหกรรมผลิตผลไม้และน้ำผลไม้บรรจุกระป๋อง เป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการเกษตรใช้วัตถุดิบภายในจังหวัดเกือบทั้งสิ้น จังหวัดชุมพรมีโรงงานผลิตผลไม้และน้ำผลไม้บรรจุกระป๋อง จำนวน 2 โรงงาน มีเงินลงทุนรวมทั้งสิ้น 1,037.858 ล้านบาท ใช้คนงาน 2,874 คน

ตารางที่ 14 สถิติการอนุมัติการส่งเสริมการลงทุนในจังหวัดชุมพร พ.ศ. 2521 – 2543

ปี พ.ศ.	จำนวนโครงการที่ได้ รับอนุมัติทุกประเภท	เงินทุน (ล้านบาท)	จำนวนโครงการ ประเภทอุตสาหกรรม ที่ได้รับอนุมัติ	เงินทุน (ล้านบาท)
2521-2535	54	5,824	27	2,875
2536	6	537	4	401.715
2537	7	697.71	6	457.712
2538	3	185	3	185
2539	5	458.50	3	194.50
2540	2	136	2	136
2541	-	-	-	-
2542	2	76.0	2	76.0
2543	6	453.04	6	453.04
รวม	86	8,417.79	54	4,829.507

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดชุมพร (ธันวาคม 2543)

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนโรงงาน เงินทุน คนงาน จำแนกเป็นอำเภอ

ที่	อำเภอ	จำนวน	เงินทุน	ชาย	หญิง	รวม
1	อ.เมืองชุมพร	251	1,452,980,900	1,953	1,863	3,816
2	อ.ท่าแซะ	85	1,758,514,500	1,441	2,373	3,814
3	อ.ปะทิว	52	401,552,500	391	239	630
4	อ.หลังสวน	86	499,239,500	606	194	800
5	อ.ละแม	32	24,967,000	95	12	107
6	อ.พะโต๊ะ	1	70,000	1	0	1
7	อ.สวี	68	697,255,300	374	33	407
8	อ.ทุ่งตะโก	17	96,163,000	96	22	118
9	เทศบาลตำบลหลังสวน	26	22,248,120	175	1	176
10	เทศบาลเมืองชุมพร	66	270,235,550	375	155	530
	รวมทั้งสิ้น	684	5,223,226,370	5,507	4,892	10,399

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดชุมพร (ธันวาคม 2543)

6. ด้านการพาณิชย์

โครงสร้างของตลาด และศูนย์กลางการตลาดที่สำคัญจังหวัดชุมพร มีศูนย์กลางธุรกิจการค้าที่สำคัญ 2 ส่วน คือ

ชุมพรตอนบน ประกอบด้วยพื้นที่ 3 อำเภอ คือ อำเภอปะทิว อำเภอท่าแซะ และอำเภอเมือง โดยมีศูนย์กลางการค้าสินค้าเกษตรกรรม ตลอดจนการค้าส่งและค้าปลีก สินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองชุมพร เนื่องจากกระยะทางระหว่างอำเภอเมืองชุมพรกับอำเภอดังกล่าวมีระยะทางติดต่อสะดวกและใกล้ศูนย์กลางการค้า นอกจากนี้จะอยู่ในเขตเทศบาลเมืองชุมพรแล้ว ยังมีแหล่งการค้าระดับรองลงมา กระจายอยู่ทั่วไปในเขตเทศบาลมาบอำมฤต เทศบาลปะทิว เทศบาลสะพลี อำเภอปะทิว เทศบาลท่าแซะ และเทศบาลเนินสันติ อำเภอท่าแซะ

ชุมพรตอนล่าง ประกอบด้วยพื้นที่ 5 อำเภอ คือ อำเภอสวี อำเภอหลังสวน อำเภอทุ่งตะโก อำเภอพะโต๊ะ และอำเภอละแม ศูนย์กลางการค้าสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคที่สำคัญอยู่ที่อำเภอหลังสวน โดยเฉพาะการค้าสินค้าเกษตรกรรมที่สำคัญได้แก่ กาแฟ ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว ขางพารา และผลไม้ เช่น เงาะ ทุเรียน มังคุด เป็นต้น

ตารางที่ 16 แสดงจำนวนนิติบุคคลและทะเบียนพาณิชย์ จำแนกตามประเภทการค้า ปี 2542

ประเภทธุรกิจการค้า	ประกอบการอยู่ (แห่ง)	จดทะเบียน ใหม่ (แห่ง)	เลิกกิจการ (แห่ง)	หมายเหตุ
นิติบุคคล				
บริษัทจำกัด	270	15	5	
ห้างหุ้นส่วนจำกัด	742	63	15	
ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล	8	-	1	
ทะเบียนพาณิชย์	2,167	105	29	เฉพาะ อ.เมืองชุมพร

7. ด้านแรงงานและประกันสังคม

ณ สิ้นปี 2543 ประชากรวัยแรงงานในจังหวัดชุมพร (อายุ 13-60 ปี) มีจำนวนทั้งสิ้น 320,511 คน กำลังแรงงานปัจจุบัน จำนวน 255,356 คน ผู้มีงานทำ 253,350 คน หรือร้อยละ 99.21 ของกำลังแรงงานปัจจุบัน จำแนกเป็นผู้มีงานทำในภาคเกษตรกรรม 168,211 คน ภาคอุตสาหกรรมจำนวน 13,492 คน ภาคพาณิชยกรรมจำนวน 36,217 คน และภาคอื่นๆ จำนวน 35,430 คน ผู้ไม่มีงานทำจำนวน 1,403 คน เมื่อสิ้นปี 2543 มีตำแหน่งงานว่างในจังหวัดชุมพร จำนวน 3,979 อัตรา มีผู้มาสมัครงานกับสำนักงานจัดหางานจังหวัดชุมพร จำนวน 5,403 คน สามารถบรรจุงานได้จำนวน 1,602 คน นอกจากนี้ได้มีการพัฒนาฝีมือแรงงานในจังหวัดชุมพรแล้ว จำนวน 2,244 คน เป็นการฝึกเตรียมเข้าทำงาน จำนวน 328 คน ฝึกยกระดับฝีมือ จำนวน 1,916 คน

จังหวัดชุมพร โดยสำนักงานจัดหางานจังหวัดได้จัดหาแรงงานไทยทดแทนแรงงานต่างชาติ จำนวน 32 คน ออกไปอนุญาตให้แรงงานต่างชาติเข้ามาทำงานในจังหวัดชุมพรได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย จำนวน 14 คน ฟ้องคัดค้านการออกใบอนุญาตทำงานให้แก่แรงงานต่างชาติผิดกฎหมาย จำนวน 9,865 คน ผลักดันและส่งกลับแรงงานต่างชาติออกนอกราชอาณาจักร ได้ จำนวน 653 คน และสามารถดำเนินคดีเกี่ยวกับแรงงานต่างชาติผิดกฎหมาย แก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นนายจ้าง 5 ราย แรงงานต่างชาติ จำนวน 39 คน

ในด้านการประกันสังคม มีสถานประกอบการขึ้นทะเบียนเป็นกองทุนประกันสังคม จำนวน 1,515 แห่ง มีผู้ประกันตนในความคุ้มครองของประกันสังคม จำนวน 20,122 คน รับเงินสมทบจากกองทุนประกันสังคมแล้ว จำนวน 15,738,980.52 บาท กองทุนเงินทดแทน 4,598,502.04 บาท ส่วนลูกจ้างที่ประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานในปีนี้มี จำนวน 483 ครั้ง มีการให้บริการแก่ผู้ประกันตนจากกองทุนประกันสังคมแล้ว จำนวน 4,706 คน เป็นเงิน 4,236,842.70 บาท จากกองทุนเงินทดแทน จำนวน 261 คน

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานจังหวัดชุมพร 5 ปี (2545–2549) ซึ่งเป็นแผนย่อยระดับหน่วยงานในแผนพัฒนาจังหวัดที่มีห้วงระยะเวลาสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 โดยมีขั้นตอนการจัดทำแผนโดยสังเขปดังนี้

1. จังหวัดโดยสำนักงานจังหวัดชุมพร ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาจังหวัด จัดทำคู่มือการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดส่งให้พร้อมแจ้งให้สำนักงานแรงงานจังหวัดจัดทำแผน ในขณะเดียวกันกระทรวงแรงงานจะแจ้งให้สำนักงานแรงงานจังหวัด ในฐานะหน่วยงานผู้แทนกระทรวงในส่วนภูมิภาค ประสานข้อมูลพื้นฐานด้านแรงงานจากหน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงานนำมาวิเคราะห์หาสภาพปัญหา ความต้องการหาสาเหตุของปัญหา โดยมีผู้แทนหน่วยงานในสังกัดคือ สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด จัดหางานจังหวัด ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด ประกันสังคมจังหวัดและแรงงานจังหวัดพิจารณาร่วมกัน

2. นำกรอบนโยบายกระทรวง กรม จังหวัดและภารกิจของแต่ละหน่วยงานมาพิจารณาเพื่อกำหนดกรอบนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายของแผนพัฒนาแรงงานจังหวัดเพื่อเป็นแนวทางกำหนดโครงการกิจกรรมให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันสามารถตอบสนองการแก้ปัญหาด้านแรงงานตามสภาพปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

3. นำผลการศึกษา วิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (2540 – 2544) ที่ผ่านมารวมถึง ผลการศึกษานโยบายและบทสรุปศักยภาพของจังหวัดชุมพรที่ทำให้ทราบจุดเด่น จุดด้อย โอกาสและอุปสรรคของจังหวัดและวิสัยทัศน์จังหวัดที่ได้กำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ยุทธศาสตร์ที่จะนำไปสู่การพัฒนาจังหวัดตามวิสัยทัศน์ดังกล่าว เปรียบเทียบกับกรอบนโยบาย โครงการ งบประมาณที่ส่วนกลางกำหนด

4. จัดทำร่างแผนพัฒนาแรงงานจังหวัด นำเข้าสู่การพิจารณาของคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี ซึ่งมีรองผู้ว่าราชการจังหวัด(นายพรเทพ พิมลเสถียร) เป็นประธาน หัวหน้าสำนักงานจังหวัดเป็นคณะทำงานและเลขานุการ หัวหน้าส่วนผู้แทนกระทรวงระดับจังหวัดเป็นคณะทำงานร่วมกันร่างแผนของกระทรวงต่าง ๆ เพื่อพิจารณาให้สอดคล้อง สนับสนุนซึ่งกันและกันนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนาจังหวัดต่อไป

จากการศึกษาเนื้อหาของแผนพัฒนาจังหวัดชุมพร 5 ปี (2545 – 2549) ในรายละเอียดโดยคัดลอกแผนพัฒนาจังหวัดชุมพร ปี พ.ศ. 2546 มาศึกษาพบประเด็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อผลด้านแรงงานสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาการคุ้มครองแรงงาน พบว่าลูกจ้างยังไม่ได้รับการคุ้มครองอย่างทั่วถึงในหลายด้าน เช่น ค่าจ้าง ชั่วโมงทำงาน วันหยุด รวมทั้งความปลอดภัยในการทำงานโดยเฉพาะสถานประกอบการขนาดเล็ก

2. ปัญหาขาดแคลนอุปกรณ์ฝึกงานอาชีพ สถานที่ฝึกอบรมอาชีพมีอุปกรณ์การฝึกและงบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินการ

3. ปัญหาผลผลิตภาคเกษตรกรรม ซึ่งพบว่าราคาผลผลิตทางการเกษตรไม่มีเสถียรภาพ มีคุณภาพต่ำเกษตรกรขาดการพัฒนาพันธุ์และไม่มีระบบการจัดการด้านการตลาดที่ดีพอ

4. ปัญหายาเสพติด ยังมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในหลายพื้นที่ของจังหวัด โดยแพร่มากในกลุ่มอาชีพเกษตรกรแรงงานประมงและรับจ้างทั่วไป

5. ปัญหาด้านความสงบเรียบร้อยของสังคม ในจังหวัดชุมพรยังพบการหลบหนีเข้าเมืองของชาวต่างชาติ เนื่องจากมีภาวะขาดแคลนแรงงานทั้งภาคประมงและเกษตรกรรมทำให้แรงงานต่างชาติดักลอบเข้ามาทำงานโดยผิดกฎหมาย โดยในปี 2546 มีข้อมูลว่ามีแรงงานต่างชาติได้รับอนุญาตให้ทำงาน 14,216 คน

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาจังหวัดชุมพรพบว่ามีปัญหาสำคัญที่ไม่สามารถแก้ไขให้หมดโดยศักยภาพของจังหวัดต้องพึ่งพาการสนับสนุนจากส่วนกลางในด้านต่าง ๆ 5 ประการแต่ที่กระทบต่อแรงงานและสภาพการจ้างงานมี 3 ประการ คือ

1. ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด
2. ปัญหาแรงงานต่างด้าว
3. ปัญหาราคาผลผลิตทางการเกษตรไม่มีเสถียรภาพ

ในการพัฒนาจังหวัดชุมพรใช้แผนพัฒนาจังหวัดเป็นเครื่องมือสำคัญเป็นผลให้การบริหารการพัฒนาจังหวัดมีประสิทธิภาพเป็นการประสานแผนร่วมกันทุกกระทรวงและหน่วยงานมีแผนงาน/โครงการลงพื้นที่แยกตามรายกระทรวงได้ดังนี้

ตารางที่ 17 โครงการตามแผนพัฒนาจังหวัดชุมพรแยกรายกระทรวง

ที่	กระทรวง	จำนวน โครงการ	จำนวน งบประมาณ	คิดเป็น ร้อยละ	หมายเหตุ
1	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	27	131,006,345	56.38 %	
2	การกีฬาแห่งประเทศไทย	6	8,127,900	3.50 %	
3	กระทรวงคมนาคม	2	21,000,000	9.04 %	
4	กระทรวงพาณิชย์	2	412,500	0.18 %	
5	กระทรวงมหาดไทย	3	38,676,320	16.65 %	
6	กระทรวงแรงงาน	17	2,299,510	0.99 %	
7	กระทรวงพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์	23	8,817,155	3.79 %	
8	กระทรวงศึกษาธิการ	3	871,374	0.38 %	
9	กระทรวงสาธารณสุข	4	285,000	0.12 %	
10	สำนักงานอัยการสูงสุด	3	506,000	0.22 %	
11	กระทรวงอุตสาหกรรม	2	115,500	0.05 %	
12	กระทรวงกลาโหม	48	20,228,421	8.71 %	
รวม		140	232,346,025	100.00 %	

ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดได้กำหนดแนวทางการพัฒนาไว้ 4 แนวทาง คือ

แนวทางที่ 1 การพัฒนาคน ชุมชนและสังคมให้เข้มแข็ง

แนวทางที่ 2 การพัฒนาอาชีพ รายได้และการจ้างงาน

แนวทางที่ 3 การฟื้นฟูบูรณะทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

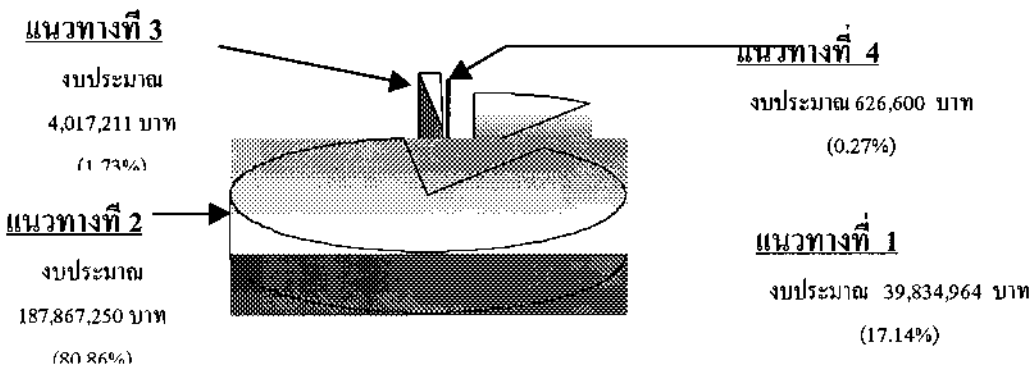
แนวทางที่ 4 การบริหารจัดการภาครัฐ

เมื่อพิจารณาจากแผนพัฒนาจังหวัดชุมพร พ.ศ. 2546 แล้วจำแนกได้ดังนี้

ตารางที่ 18 จำแนกโครงการตามแนวทางพัฒนาชนบท

แนว ทางที่	ชื่อแนวทาง	จำนวน โครงการ	จำนวน งบประมาณ	หมายเหตุ
1	การพัฒนาคน ชุมชนและสังคมให้เข้มแข็ง	80	39,834,964	
2	การพัฒนาอาชีพ รายได้และการจ้างงาน	43	187,867,250	
3	การฟื้นฟูบูรณะทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	9	4,017,211	
4	การบริหารจัดการภาครัฐ	8	626,600	

แผนภูมิที่ 5 แสดงจำนวนงบประมาณจำแนกตามแนวทางการพัฒนาชนบท

สถานการณ์ด้านแรงงานของจังหวัดชุมพร
พ.ศ. 2546 (ณ เดือนกรกฎาคม 2546)

ลำดับที่	ข้อมูลด้านแรงงาน	จำนวน	หมายเหตุ
1	<u>ประชากรและกำลังแรงงาน</u>		
1.1	<u>จำนวนประชากร</u>	463,394 คน	
	- ชาย	234,250 คน	
	- หญิง	229,144 คน	
1.2	กำลังแรงงาน (15 ปีขึ้นไป)	255,356 คน	
1.3	กำลังแรงงานที่มีงานทำ	253,350 คน	
1.4	กำลังแรงงานที่ไม่มีงานทำ	2,006 คน	กำลังหางานทำและไม่มีงานทำ
1.5	ผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน		
	- อายุต่ำกว่า 15 ปี	53,288 คน	
	- อายุ 15 ปีขึ้นไป	77,375 คน	เรียนหนังสือ, คนชรา
1.6	แรงงานเด็ก		
	- อายุต่ำกว่า 15 ปี		
	- อายุ 15 - 18 ปี	422 คน	
2	<u>การศึกษา</u>		
2.1	เด็กก่อนวัยเรียน		
	- ชาย	8,135 คน	
	- หญิง	7,799 คน	
2.2	ผู้ที่ได้อยู่ในระบบการศึกษา		
	- ประถมศึกษา	52,272 คน	
	- มัธยมศึกษา	27,119 คน	
	- ปวช, ปวส.	9,829 คน	
	- ปริญญาตรีขึ้นไป	371 คน	
2.3	ผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือ		
	- จบประถมศึกษา	666 คน	
	- จบมัธยมศึกษา	1,041 คน	

ลำดับ	ข้อมูลด้านแรงงาน	จำนวน	หมายเหตุ
3	<u>ภาวะการจ้างงาน</u>		
3.1	ตำแหน่งงานว่างในจังหวัด	11,900 อัตรา	
3.2	ผู้สมัครงาน		
	- ในประเทศ	3,857 คน	
	- ต่างประเทศ (ลงทะเบียน)	20 คน	
3.3	ผู้ผ่านการฝึกอบรม		
	- เตรียมเข้าทำงาน	223 คน	
	- ยกระดับฝีมือแรงงาน	1,282 คน	
3.4	แรงงานต่างด้าว		
	- มีใบอนุญาตทำงาน (ถูกกฎหมาย)	14 คน	
	- ไม่มีใบอนุญาตทำงาน (ลักลอบ)	9,865 คน	
3.5	สถานประกอบการ		
	- สถานประกอบการ	2,668 แห่ง	
	- ลูกจ้าง	25,295 คน	
3.6	การพิพาทแรงงาน		
	- สถานประกอบการที่มีการพิพาทแรงงาน	-	
	- จำนวนครั้งที่มีการพิพาทแรงงาน	-	
	- จำนวนลูกจ้างที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	-	
3.7	การนัดหยุดงาน		
	- จำนวนที่มีการนัดหยุดงาน	-	
	- จำนวนลูกจ้าง	-	
	- จำนวนวันหยุดงาน	-	
4	<u>การประกันสังคม</u>		
4.1	จำนวนสถานประกอบการที่ขึ้นทะเบียน		(รวมสาขา)
	- กองทุนเงินทดแทน	1,323 แห่ง	
	- กองทุนประกันสังคม	1,518 แห่ง	
4.2	จำนวนผู้ประกันตน/ลูกจ้าง		
	- กองทุนเงินทดแทน	17,524 คน	
	- กองทุนประกันสังคม	20,738 คน	

ลำดับ	ข้อมูลด้านแรงงาน	จำนวน	หมายเหตุ
4.3	เงินสมทบ		
	- กองทุนเงินทดแทน	4,598,502.04 บาท	
	- กองทุนประกันสังคม	15,739,980.52 บาท	
4.4	การให้การคุ้มครองตามกฎหมาย		
4.4.1	กองทุนเงินทดแทน		
	- จำนวนครั้งของการประสบอันตราย	483 ครั้ง	ทุกกรณีเฉพาะ
	- จำนวนเงินมดแทน	4,236,842.70 บาท	ปี 2546
4.4.2	กองทุนประกันสังคม		
	- จำนวนรายที่ขอรับประโยชน์ทดแทน	4,706 ราย	ทุกกรณีเฉพาะ
	- จำนวนเงินที่จ่ายประโยชน์ทดแทน	46,282,701.98 บาท	ปี 2546
	หมายเหตุงานประกันสังคมข้อมูลถึงเดือนกันยายน 2546		

ปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานจังหวัดศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดชุมพร จากการศึกษากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานจังหวัดพบอุปสรรคในการทำงานสรุปได้ดังนี้

1. การประมวลผลข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการเป็นข้อมูลภาคราชการจากหน่วยงาน ยังขาดข้อมูลเชิงลึกของภาคเอกชน และประชาชนเป็นผลให้การจำทำแผนไม่สามารถแก้ปัญหาครอบคลุมในทุกด้าน

2. การจัดทำแผนพัฒนาแรงงานจังหวัดยังมีกรอบงบประมาณ โครงการที่กำหนดโดยหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลางควบคุมอยู่ ทำให้มีความยืดหยุ่นน้อยในการจัดทำแผน

3. แผนพัฒนาแรงงานจังหวัด ซึ่งเป็นแผนย่อยของแผนพัฒนาจังหวัดนั้นสภาพปัญหาจริงของจังหวัดเป็นโจทย์ การแก้ปัญหาไม่สามารถสำเร็จได้โดยหน่วยงานเดียว แต่สภาพปัจจุบันการประสานโครงการในลักษณะบูรณาการยังเป็นไปได้น้อย เพราะระยะเวลาในการจัดสรรงบประมาณของแต่ละหน่วยไม่ตรงกัน

4. การประเมินผลความสำเร็จของโครงการ เป็นการประเมินผลสำเร็จเชิงปริมาณที่วัดว่าดำเนินการเสร็จแล้วก็โครงการ ผู้ร่วมกิจกรรมจำนวนเท่าไร ฝึกอบรมเสร็จแล้วกี่รุ่น ไม่ทำในเชิงคุณภาพถึงผลลัพธ์ และผลกระทบจากการปฏิบัติตามโครงการ เช่น ฝึกอบรมอาชีพแล้วมีผู้ผ่านการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้กี่ราย เป็นต้น

จากปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหา กระบวนการในการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานจังหวัดชุมพร ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะแนวทางจัดทำแผนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นดังนี้

1. ในการรวบรวมข้อมูลด้านแรงงาน นอกจากข้อมูลข้อเท็จจริงจากหน่วยงานภาคราชการแล้วควรเก็บรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการจากภาคเอกชนและผู้ใช้แรงงานด้วย โดยผสานทางองค์กรแรงงานทั้งในส่วนของนายจ้าง และลูกจ้าง จะทำให้ได้รับข้อมูลครบถ้วนทุกด้าน
2. การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์เป้าหมายของแผนพัฒนาแรงงานจังหวัด ต้องสอดคล้องกับกรอบนโยบายของแผนกระทรวงแรงงาน และกรอบแนวทางของแผนพัฒนาจังหวัด ดังนั้น กรอบแนวทางของทั้ง 2 ส่วนต้องเสร็จก่อน จึงดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานจังหวัด
3. การวิเคราะห์สภาพปัญหา สาเหตุ แนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อกำหนดแผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้นำข้อมูลทุกด้านที่ได้จากข้อ 1. มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์จังหวัดทำให้การจัดทำแผนพัฒนาแรงงานจังหวัดครอบคลุมทุกสภาพปัญหา
4. การประเมินผลโครงการต้องประเมินผลลัพธ์ และผลกระทบต่อสังคมในภาพรวมด้วย จะผ่านผลความสำเร็จในการแก้ปัญหาแรงงานของจังหวัดด้วย

บรรณานุกรม

ภาคภาษาไทย

- กรมการปกครอง , กองวิชาการและแผนงาน. คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ
กรุงเทพมหานคร ; บริษัท บพิธการพิมพ์ จำกัด , 2522
- กรมการปกครอง , สำนักพัฒนาเมือง . คำแนะนำจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล
กรุงเทพมหานคร : ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์ , 2528
- ชูศักดิ์ เทียงตรง , การบริหารการปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ, กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2520
- พะยอม วงศ์สารศรี , องค์การและการจัดการ . กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต , 2537
- อนันต์ เกตุวงศ์ , หลักและเทคนิคของการวางแผน. กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2523

ภาคภาษาอังกฤษ

- Fremonth E.Kast and James E. Rosenzweig , Organization And Mahagement :
A System Approach (New York : Mcgraw – Hill Book Company , 1968)
- Harold Kootz and Cyril O'Donnell, Principles of Managerment
(New York : Mc Graw – hill Book Company , 1968)
- Harrison , E. Frank . Mangement and Organization. Lllinois ,
Houghtion Miffin Company , 1978
- Preston P. Le Breton and Dale A. Henning , Planning Theory
(Engle wood Cliffs, New Jersey : Prentice – Hall, Inc, 1961)